

DET KONGELIGE
LANDBRUKSDEPARTEMENT

Ot.prp. nr. 52

(2000-2001)

Om lov om veterinærer og annet dyrehelsepersonell

Tilråding fra Landbruksdepartementet av 30. mars 2001, godkjent i statsråd samme dag.

1 Innledning

1.1 Proposisjonens hovedinnhold

Regjeringen legger med dette fram forslag til ny lov om veterinærer og annet dyrehelsepersonell. Den nye loven skal erstatte lov 10. desember 1948 nr. 3 om veterinærer m.v.

Med lovforslaget ønsker Regjeringen å sikre at dyr får forsvarlig behandling og at produktene fra matproduserende dyr tilfredsstillende kravene til trygg mat av god kvalitet. Det særskilte kapitlet om organisering av det offentlige veterinærvesenet i den nåværende loven videreføres ikke. Spørsmålet om organisering av det offentlige veterinærvesenet ble lagt fram for Stortinget i St.prp. nr. 54 (1999-2000) Om faglige, juridiske og økonomiske rammer for dyrehelseforvaltningen og virksomheten til veterinærer og annet dyrehelsepersonell. Stortinget fattet vedtak den 14. juni 2000 i samsvar med Regjeringens forslag. En nærmere orientering om gjennomføringen av vaktordningen i dyrehelseforvaltningen gis i kapittel 3.

Fordi nye yrkesgrupper behandler, eller ønsker å behandle, dyr i økende omfang, er loven utvidet til å gjelde både veterinærer og annet dyrehelsepersonell. Dette er en parallell til det som har skjedd innen humanmedisinen, der det nylig er vedtatt en felles lov om helsepersonell.

Noen av de gruppene som loven foreslår hjemmel til å regulere virksomheten til, har formell kompetanse. Dette gjelder f.eks. veterinærer, fiskehelsebiologer og dyrepleiere. Andre grupper har mer forskjelligartet teoretisk bakgrunn, som f.eks. akupunktører eller naturmedisinere.

Lovforslaget legger stor vekt på å modernisere bestemmelsene om de pliktene og rettighetene som følger med autorisasjon eller lisens.

Kapittel 1 i lovforslaget omhandler lovens formål, definisjoner og virkeområde.

Kapittel 2 tar for seg autorisasjon, lisens og andre godkjenninger. Det redegjøres for hvem som har rett til autorisasjon eller lisens, og for regler for avslag. Videre er det tatt inn bestemmelser om godkjenning av spesialister. Grensepraksis og aldersgrense blir også behandlet.

Kapittel 3 gir bestemmelser om dyrehelsepersonells plikter og rettigheter. Av de viktigste nye bestemmelsene kan nevnes:

- krav til forsvarlighet
- større krav til åpenhet og innsyn i journaler
- aldersgrense
- nye bestemmelser om nødhjelp
- hjemmel til å pålegge vaktplikt
- hjemmel til å nekte rekvirering av visse legemidler
- fiskehelsebiologene gis rett til å rekvirere legemidler til akvatiske dyr unnatt sjøpattedyr
- bruk av medhjelper
- sikkerhetsstillelse
- mulighet for beordring av private til offentlig tjeneste

- hjemmel til å gi forskrifter om bruk av legemidler på dyr.

Med dette lovforslaget ønsker departementet å skjerpe kravene til forsvarlig virksomhet og åpenhet. Det er også lagt vekt på å understreke at autorisasjon eller lisens både medfører et særskilt ansvar for egne handlinger og for virksomheten til medhjelpere av ulik karakter.

Kapittel 4 har bestemmelser om Det veterinærmedisinske rettsråd. Kapitlet beskriver rådets sammensetning, oppgaver og godtgjørelse.

Kapittel 5 har bestemmelser om straff og andre sanksjoner som kan være advarsel og tilbakekall av rekvireringsrett eller autorisasjon.

Kapitel 6 har bestemmelser om ikrafttredelse, overgangsordninger og endringer i andre lover.

1.2 Begrunnelse for ny lov

Nåværende lov om veterinærer er fra 1948, og mange av forarbeidene er fra 1930-årene. Den ble laget i en tid med ekstensivt jordbruk med kombinasjonsdrift på de fleste bruk, slik at husdyr var viktig på langt flere gårder enn i dag. Siden den gang er forholdet i husdyrholdet totalt endret, og i løpet av de siste 25 årene har oppdrettsnæringen vokst fram med mange veterinærfaglige utfordringer. Antall yrkesaktive veterinærer er mangedoblet. Samtidig er de politiske, samfunnsmessige og faglige forutsetningene helt andre i dag enn i de første tiårene etter krigen.

Dagens lov om veterinærer er i hovedsak en profesjonslov som beskriver vilkår for autorisasjon og fastsetter veterinærenes rettigheter og plikter, men den har også avsnitt om det offentlige veterinærvesenet og Det veterinærmedisinske rettsråd. På mange områder fanger ikke loven opp dagens problemer hverken for myndighetene, dyreeierne eller veterinærene. Det ble derfor satt i gang et arbeid med å revidere lov om veterinærer i 1994.

1.2.1 Endringer i de faglige rammebetingelsene

Husdyrholdet i Norge har gjennomgått en radikal forandring i de femti årene som har gått siden nåværende lov ble utarbeidet. Hest brukes nå stort sett til hobby, og produksjonsdyr utnyttes stadig mer effektivt i et intensivt og til dels industrialisert husdyrbruk. Utviklingen på dette feltet har nok vært mindre uttalt hos oss enn i mange andre land, men allikevel mener mange at pendelen har slått for langt ut og at endringene har skjedd for fort. Det er derfor en økende interesse for etisk forsvarlig dyrehold, økologisk landbruk og alternative behandlingsmetoder både blant produsenter og forbrukere.

Innen veterinærmedisinen har det vært en rivende faglig utvikling i takt med tilsvarende innen humanmedisinen. Dagens veterinærer har et langt bedre utvalg av legemidler og metoder til behandling av produksjonsdyr enn de hadde til rådighet like etter krigen. Allikevel har forandringene i behandlingsmetoder vært mindre i tradisjonell landpraksis enn innen behandling av hobbydyr. Dette skyldes at økonomiske og til dels dyrevernmessige hensyn er begrensende for valg av metoder ved behandling av produksjonsdyr. Kostnadene må ikke overstige dyrets verdi.

Ved behandling av hobby- og sportsdyr er det færre økonomiske begrensninger slik at mange dyreklinikker nå har utstyr og behandlingsmuligheter av

samme standard som humanklinikker har. Det er til slutt et etisk spørsmål om hvor man bør sette grensene for hvilke metoder man kan ta i bruk ved behandling av dyr. Det er et åpenbart behov for å stille krav til kompetanse og forsvarlig virksomhet for veterinærer og eventuelt andre yrkeskategorier som skal ta dyr i behandling etter nye, avanserte metoder. Slike krav bør fastsettes i, eller med hjemmel i, en profesjonslov som angir rettigheter og plikter til autorisert personell i samsvar med deres kompetanse.

Det er også et selvstendig mål at det brukes så lite legemidler som mulig ved produksjon av mat. Forebyggende virksomhet er derfor en viktig del av veterinærmedisinen.

De offentlige veterinære arbeidsoppgavene har økt gradvis, og særlig sterkt fra begynnelsen av 90-tallet. Dette skyldes for en stor del at WTO- og EØS-avtalene har gitt nye rammebetingelser for internasjonal handel med levende dyr og animalske produkter. Dette krever en bedre kartlegging og overvåking av dyrehelsen i Norge enn tidligere. Videre har distriktsveterinærene fått ansvaret for sekretariatsfunksjonen for dyrevernemndene, samtidig som dyrevernarbeidet har fått langt større aktualitet de siste årene. Samfunnet setter krav til at husdyrproduksjonen, og annet dyrehold, foregår på en etisk forsvarlig måte. Alle disse oppgavene setter større krav til god forvaltning, blant annet ut fra habilitetshensyn. Departementet ønsker derfor å styrke fylkes- og distriktsveterinærenes kompetanse innen offentlig myndighetsutøvelse. Departementet legger til grunn at Statens dyrehelsetilsyn blir stadig mer opptatt med offentlige tilsynsoppgaver i forbindelse med kontroll- og overvåkningsoppgaver og med dyrevernarbeid. Det følger av dette at departementet har behov for fleksibilitet når det gjelder å organisere sitt tilsynsarbeid i forhold til skiftende rammebetingelser.

I de siste par tiårene har veksten i oppdrettsnæringen ført til behov for private og offentlige dyrehelsetjenester med nytt innhold og omfang. Dette har vært en stor utfordring for hele den veterinære sektoren inkludert undervisning og forskning, diagnostikk, forvaltning og veiledningstjeneste. St. meld. nr 9 (1989-90), om veterinærtjenesten på distrikts- og fylkesnivå, la grunnlaget for en styrking av offentlige veterinære tjenester i kyst-Norge for å imøtekomme oppdrettsnæringens behov.

Både ved Universitetet i Bergen og ved Universitetet i Tromsø/Norges fiskerihøgskole er det i løpet av de siste ti årene utdannet fiskehelsebiologer som har kompetanse til å arbeide med fiskehelseproblemer. I dag arbeider et stort antall personer med private og offentlige oppgaver innen helsearbeid i oppdrettsnæringen. De fleste av dem er veterinærer, men det er også et betydelig antall fiskehelsebiologer.

1.2.2 Endringer i de økonomiske rammene

Som nevnt innledningsvis var økonomien i landbruket svært stram like etter den andre verdenskrigen. Dette gjorde at veterinærhjelp til produksjonsdyr ble vurdert ut fra strenge kost/nytte betraktninger. Dette kunne føre til at dyr ikke fikk den behandlingen de burde få etter dyrevernloven, og at det offentlige tilsynet med hold av dyr ikke var tilstrekkelig.

For å sikre en forsvarlig spredning av det relativt lave antallet veterinærer i landet, hadde staten allerede i 1920-årene etablert offentlige stillinger, dis-

triktsveterinærer, som så vidt mulig skulle dekke alle landets kommuner. Distriktsveterinærene får en viss grunnlønn fra det offentlige for å utføre offentlige oppgaver. For øvrig har de plikt til å betjene sine distrikter med klinisk praksis mot betaling fra den enkelte husdyrbruker, «i den utstrekning deres offentlige oppgaver tillater». De er etter gjeldende lov altså delvis offentlige tjenestemenn og delvis privatpraktiserende.

Ved siden av å betale grunnlønn til distriktsveterinærene, dekket staten tidligere også utgiftene til uttak, forsendelse og analyse av alle typer prøver fra dyr. Dette ble ansett som nødvendig for å ha en betryggende kontroll med sjukdomssituasjonen, og for å kunne drive en effektiv sjukdomsbekjempelse.

Brukerne av veterinære tjenester til undersøkelse og behandling av dyr må i økende grad innstille seg på å dekke kostnadene selv. De må kjøpe kliniske tjenester og veiledning i forebyggende helsearbeid av privatpraktiserende veterinærer. Staten dekker nå uttak, forsendelse og undersøkelse av prøver bare der det er mistanke om smittsomme dyresjukdommer med lovbestemte tiltak. Dette skjer selv om økonomien innen tradisjonelt husdyrbruk også i dag er presset. Spesielt enkelte næringer, som f.eks. småfenæringen, sliter med små fortjenestemarginer. Betalingsevnen er størst blant fiskeoppdrettere og eiere av sports- og kjæledyr.

Samfunnet har overordnet interesse av å holde alvorlige smittsomme sjukdommer under kontroll. Dokumentasjon av status for sjukdom i henhold til internasjonale avtaler er definert som et statlig anliggende, og uttak og analyse av prøver i den forbindelse betales over offentlige budsjetter.

1.2.3 Ny lovstruktur

Departementet sendte et lovutkast på høring i desember 1996. Forslaget var en videreføring av disposisjonen for veterinærloven av 1948.

Under arbeidet med å samle og vurdere høringsuttalelsene ble det klart at endringene i rammebetingelsene for offentlig veterinær virksomhet etter hvert har fått et slikt omfang at det må få konsekvenser for strukturen i den nye loven. Bare siden lovarbeidet ble startet opp i 1994 har antall offentlige oppgaver økt vesentlig, og utviklingen ser ut til å fortsette. Dette setter nye krav til forvaltningskompetansen hos fylkes- og distriktsveterinærer. Flere offentlige oppgaver fører også til at mange distriktsveterinærer ikke lenger har tid til å drive praksis innenfor ordinær arbeidstid, slik nåværende lov bestemmer. Konsekvensen er at klinisk praksis i hovedsak må dekkes av private veterinærer, og skillet mellom privat og offentlig ansvar for veterinære oppgaver må gjøres klart. Det ble derfor nødvendig å vurdere organiseringen og finansieringen av det offentlige veterinærvesenet, herunder vaktordningen, separat og så raskt som mulig.

Utgangspunktet for vurderingen var at det ikke lenger synes naturlig med en spesiell omtale av det offentlige veterinærvesenet i en lov som utvides til å omfatte både veterinærer og annet dyrehelsepersonell. Offentlige oppgaver innen dyrehelse og dyrevern vil fremgå av særlovgivningen med forskrifter, og av arbeidsinstrukser for den enkelte arbeidstaker. Hvordan staten organiserer sine etater er ikke avhengig av egne lovhjemler. Statsbudsjettet vil gjenspeile aktivitetsnivået og gi den økonomiske rammen for etatene, og organiseringen må til enhver tid være den mest hensiktsmessige ut fra statens priori-

teringer innen samfunnets behov. De ansatte i etatene vil bli trukket inn i organiseringen i henhold til bestemmelsene i tjenestemannsloven og arbeidsmiljøloven.

På grunn av dette ble følgende punkter i lovutvalgets mandat behandlet spesielt:

- definisjon av hva som er veterinære oppgaver
- klar deling mellom offentlig og privat ansvar for løsning av de veterinære oppgavene i samfunnet
- sikre at veterinærvesenet er tilpasningsdyktig i forhold til endringer i de veterinære oppgavene både nasjonalt og internasjonalt
- vurdere økonomiske og administrative konsekvenser

Disse spørsmålene ble lagt fram for Stortinget i form av St.prp nr. 54 (1999-2000) Om faglige, juridiske og økonomiske rammer for dyrehelseforvaltningen og virksomheten til veterinærer og annet dyrehelsepersonell. Stortinget fattet vedtak i saken 14. juni 2000 i samsvar med Regjeringens forslag. Med dette vedtaket ble det overflødig å videreføre kapittel 2, Offentlige veterinærer, i nåværende lov.

Det foreliggende lovforslaget er derfor en ren profesjonslov. Loven skal imidlertid ha bestemmelser for Det veterinærmedisinske rettsråd, fordi dette organet bl.a. skal uttale seg om spørsmål med tilknytning til dyrehelsepersonells yrkesutøvelse i klinisk virksomhet.

1.2.4 Utvidelse av lovens virkeområde

Til nå har det ikke vært noe stort behov for å lovregulere virksomheten til andre enn veterinærer når det gjelder å ta andres dyr i behandling. Autoriserte veterinærer har hatt enerett til å behandle smittsomme sjukdommer, til å rekvirere reseptpliktige legemidler og til å iverksette hel eller lokal bedøvelse. Det har også vært klare krav til det faglige grunnlaget for autorisasjon av veterinærer.

I de siste årene er det utdannet biologer med spesiell kompetanse innen fiskepatologi ved universitetene i Bergen og Tromsø. Disse kandidatene vil utvilsomt kunne bli et viktig alternativ til veterinærene ved helsearbeid innen akvakulturnæringen. Det er imidlertid behov for å gi den nye yrkesgruppen, som hittil er benevnt som fiskehelsekandidater, en beskyttet tittel. I samarbeid med utdanningsinstitusjonene er denne tittelen blitt fiskehelsebiologer. Hvis de skal drive selvstendig virksomhet innen sitt fag, må de i lovs form gis rettigheter og plikter i henhold til sin kompetanse, bl.a. for at man kan føre tilsyn med deres virksomhet. Det synes naturlig at fiskehelsebiologene reguleres i samme lov som veterinærene, siden de vil ha svært sammenfallende oppgaver overfor akvatiske dyr unntatt sjøpattedyr. Veterinærenes enerett til behandling av akvatiske dyr blir derfor delvis opphevet. Fiskehelsebiologene kan dermed ivareta oppgaver som er viktige for den jevnt voksende havbruksnæringen. Fiskeridepartementet og de berørte miljøene anser dette som svært positivt.

Parallelt med utviklingen innen humanmedisinen er alternative behandlingsmetoder på full fart inn i veterinærmedisinen. Akupunktur er en slik aktuell metode, selv om det ikke har vært undervist systematisk i denne disiplinen ved Norges veterinærhøgskole. Flere veterinærer har imidlertid tatt etterut-

danning der den har vært å finne, slik at en del veterinærer bruker denne alternative metoden i en viss utstrekning. I tillegg er det flere ikke-veterinærer som behandler dyr med akupunktur mot betaling.

Departementet har merket seg at det drives reklame for klinikker som arbeider med alternativ medisin. Dette er betenkelig, spesielt fordi det ikke går fram av annonsene om det er knyttet veterinærfaglig kompetanse til klinikene.

De samme betraktningene som er gjort for akupunktur, gjelder også for andre alternative metoder som f.eks. homøopati, urtemedisin, healing m.fl. Alternativ behandling blir mer utførlig behandlet i pkt. 2.4; «Alternativ sjukdomsbehandling og kvakksalveri». Departementet ønsker derfor å skaffe lov hjemmel til å kunne regulere alternativ praksis.

I dyreklinikker og i offentlig virksomhet arbeider det også ikke-veterinærer som hjelpepersonell, som ofte utfører selvstendige oppgaver under veterinærens ansvar. Slikt personell har vært betegnet som «veterinærassistenter». I de siste årene er det utdannet en egen yrkesgruppe, dyrepleiere, gjennom et ettårig undervisningstilbud med avsluttende eksamen ved Norges veterinærhøgskole. Utdannelsen bygger på generell studiekompetanse fra den videregående skolen. Departementet mener at denne type personell, som driver veterinær virksomhet på den autoriserte veterinærens ansvar, bør omfattes av lov om dyrehelsepersonell.

I det hele er det etterhvert mange kategorier personell med varierende bakgrunn og kompetanse som har, eller ønsker å få, oppgaver innen privat og offentlig dyrehelsearbeid. Noen eksempler innen tradisjonell virksomhet: veterinærer, fiskehelsebiologer, dyrepleiere, blodprøvetakere, kiropraktorer, vaksinatører og inseminører.

Med tilknytning til alternative metoder kan nevnes følgende: akupunktører, homøopater, soneterapeuter, urtemedisinere, healere og eventuelt andre, ikke faglærte personer.

Ut fra det som er sagt ovenfor har Regjeringen valgt å legge fram forslag om en lov om veterinærer og annet dyrehelsepersonell for å kunne føre tilsyn med at dyr får forsvarlig behandling og ikke kommer i fare for å lide i utrenghet.

1.3 Arbeidsgruppens sammensetning og mandat

Landbruksdepartementet oppnevnte i brev av 22. september 1993 en arbeidsgruppe bestående av følgende personer:

Leder:

–Underdirektør Per Folkestad, Landbruksdepartementet

Medlem:

–Avdelingsdirektør Eivind Liven, Landbruksdepartementet

–Professor Arne Frøslie, Norges veterinærhøgskole

–Amanuensis Bente Ohnstad, Høgskolen i Lillehammer

–Distriktsveterinær Ragnar Hoen, etter forslag fra Den norske veterinærforening

Sekretær:

–Byråsjef Marit B. Braathen, Landbruksdepartementet

Arbeidsgruppen ble gitt følgende mandat:

Utarbeide forslag til ny lov om veterinærer.

Forslaget skal:

- inneholde en definisjon av hva som er veterinære oppgaver
- bygge på en klar deling mellom offentlig og privat ansvar for løsning av de veterinære oppgaver i samfunnet
- sikre at veterinærvesenet er tilpasningsdyktig i forhold til endringer i de veterinære oppgaver både nasjonalt og internasjonalt
- vurdere økonomiske og administrative konsekvenser
- foreslå nødvendige instruksjer og forskrifter i henhold til den nye loven
- utformes slik at det enkelt kan skrives om til en lovproposisjon

1.4 Kommentarer etter første høring

Lovforslaget ble sendt på høring ved brev av 13. desember 1996 til følgende:

- Administrasjonsdepartementet
- Finans- og tolldepartementet
- Fiskeridepartementet
- Justisdepartementet
- Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet
- Kommunal- og arbeidsdepartementet
- Miljøverndepartementet
- Sosial- og helsedepartementet
- Den Norske Seminteknikk Foreningen
- Den norske veterinærforening
- Det veterinærmedisinske rettsråd
- Direktoratet for naturforvaltning
- Dyrebeskyttelsen Norge
- Fiskeridirektoratet
- Fiskerinæringens landsforening
- FO/Sanitetsstaben Veterinærinspektoret
- Forening for dyrepleiere/assistenter
- KNT-forum
- Landbruksdepartementets Etikuttvalg
- Legemiddelindustriforeningen
- NINA
- NIVA
- NOAH - for dyrs rettigheter
- Norges Bondelag
- Norges Fiskerihøgskole
- Norges Hunder Landsforbund
- Norges Pelsdyrslag
- Norges veterinærhøgskole
- Norsk Bonde- og Småbrukarlag
- Norsk Fjørfeleg
- Norsk Forening for Klassisk Akupunktur
- Norsk Hesteeierforbund
- Norsk Kennel Klub
- Norsk Rødt Fe

- Norsk Sau- og Geitagslag
- Norsk Svineavlslag
- Norske Fiskeoppdretteres Forening
- Norske Homeopaters Landsforbund
- Norske Melkeprodusenters Landsforbund
- Norske Naturterapeuters Hovedorganisasjon
- Norske Rasekatters Riksforbund
- Statens dyrehelsetilsyn
- Statens forurensningstilsyn
- Statens legemiddelkontroll
- Statens næringsmiddeltilsyn
- Statens veterinære laboratorier
- Universitetet i Bergen
- Universitetet i Oslo
- Universitetet i Tromsø
- Universitetet i Trondheim
- Utvalg for forsøk med dyr

Departementet har også mottatt merknader fra enkelte av høringsinstansenes underliggende etater, tilhørende fagmiljøer og andre organisasjoner.

Følgende høringsinstanser hadde ingen kommentarer eller sa seg enig i og støttet forslaget:

Administrasjonsdepartementet, Den Norske Seminteknikk Foreningen, Direktoratet for naturforvaltning, Fiskerinæringens landsforening, FO/Sanitetstaben Veterinærinspektoratet, Forening for dyrepleiere/assistenter, KNT-forum, NIVA, NOAH- for dyrs rettigheter, Norges Hunder Landsforbund, Norsk Fjølfeag, Norsk Forening for Klassisk Akupunktur, Norsk Hesteeierforbund, Norsk Sau- og Geitagslag, Norske Fiskeoppdretteres Forening, Norske Rasekatters Riksforbund, Statens legemiddelkontroll, Universitetet i Oslo og Universitetet i Trondheim.

I hovedsak var det også stor tilslutning til forslaget fra de andre høringsinstansene. Det er imidlertid kommet en del merknader til ulike deler av forslaget som departementet har måttet vurdere nærmere. Noen merknader er tatt opp direkte med høringsinstansene. Departementet har hatt møter med Norske Homeopaters Landsforbund, Statens dyrehelsetilsyn, Justisdepartementet, Finansdepartementet, Fiskeridepartementet, Den norske veterinærforening, Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Statens helsetilsyn, Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet, Universitetene i Bergen og Tromsø, Fiskehelseforeningen, Norske Sivilingeniørers Forening og Norges fiskerihøgskole.

De viktigste områdene for høringsmerknadene omtales i det følgende.

1.4.1 Betegnelsen fiskehelsebiolog

I første høring kom det kommentarer fra flere hold til betegnelsen «fiskehelsekandidat». «Kandidat» burde ikke benyttes i en sammenstilling i en yrkestittel. Fagmiljøene ønsket å benytte betegnelsen havbruksveterinær. En sammenstilling med «veterinær» er utelukket fordi veterinær er en beskyttet tittel. Den kan brukes bare av personer med den bestemte fastlagte veterinærutdannelsen som gir grunnlag for autorisasjon som veterinær. Utdanningskravene for veterinærer inngår i EØS-avtalen gjennom R.dir. 78/1026/EØF og R.dir.

78/1027/EØF. Etter hvert kom en fram til at fiskehelsebiolog vil være en bedre tittel for denne yrkesgruppen. Fagmiljøene gikk også inn for denne betegnelsen. Departementet har derfor endret tittelen til fiskehelsebiolog i det nye lovutkastet.

1.4.2 Rekvirering av legemidler til dyr

Høringsutkastet foreslo å videreføre prinsippet om at retten til å rekvirere legemidler til dyr er forbeholdt veterinærer.

Helsetilsynet, Den norske legeforening, Den norske veterinærforening, Norges apotekerforening, Norges farmaceutiske forening og andre var i en høring i 1990, om søknad om begrenset rekvireringsrett for fiskehelsekandidater, i mot en utvidelse av rekvireringsretten bl. a. fordi de mente det ville kunne svekke kontrollen med bruken av antibiotika om flere yrkesgrupper fikk rett til å rekvirere slike legemidler. Kontroll med antibiotika er i denne sammenheng viktig både for å redusere faren for resistensutvikling, og av hensyn til tilliten i markedene for norsk oppdrettsfisk.

Fiskeridepartementet, Miljøverndepartementet og andre var imidlertid positive til å utvide rekvireringsretten.

Departementet mente det både var faglige og formelle (EU-regelverket) grunner til å foreslå å forbeholde rekvireringsretten for veterinærer i høringsutkastet.

I St.meld. nr. 48 (1994-1995) «Havbruksmeldingen» gikk regjeringen Brundtland inn for at fiskehelsekandidatene bør ha rekvireringsrett, jf. s. 93. Dette forslaget står imidlertid i motstrid til R. Dir 90/167/EØF som sier at kun veterinærer kan rekvirere legemiddelfôr til akvakulturdyr. Landbruksdepartementet har forelagt spørsmålet for Utenriksdepartementet, som avviser forslaget i havbruksmeldingen med henvisning til at fiskehelsekandidatene ikke tilfredsstiller kravene til å kalle seg veterinær eller dyrlege jf. R.dir. 78/1026/EØF. Dette var bakgrunnen for departementets høringsforslag. Det faktum at EUs regler foreløpig er til hinder bestrides ikke av høringsinstansene. Det ble imidlertid uttrykt sterke ønsker om rekvireringsrett fra Fiskeridepartementet og en rekke miljøer, etater og organisasjoner med tilknytning til fiskehelsebiologene.

Fiskeridepartementet uttalte i høringsbrevet at de anså det som viktig at fiskehelsebiologene får rekvireringsrett til reseptpliktige legemidler ved behandling av akvatiske dyr. De hadde forståelse for at dette pr. i dag ikke er mulig i henhold til EUs regler. Høringsinstansene ønsket at forholdene nasjonalt legges til rette for rekvireringsrett.

Universitetet i Bergen, Universitetet i Tromsø, Norges fiskerihøgskole, Fiskehelsekandidatene i Tromsø og Bergen, Fiskehelseforeningen, Norske Sivilingeniørers Forening, Havforskningsinstituttet og Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet gikk inn for at både fiskehelsebiologer og veterinærer kan rekvirere legemidler til akvatiske dyr. Noen hevdet at veterinærer også burde ha spesialkunnskaper om fiskehelse før de kan rekvirere og behandle fisk. Det ble pekt på at eldre veterinærer og veterinærer fra EØS i dag ikke har slike kunnskaper, men har likevel rekvireringsrett på lik linje med yngre veterinærer utdannet i Norge med obligatorisk utdannelse i fiskehelse.

Under behandlingen av denne saken har det vært kontakt med etater og organisasjoner og det har vært avholdt et møte mellom Landbruksdepartementet, Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet, Universitetet i Bergen, Universitetet i Tromsø, Fiskehelseforeningen og Norske Sivilingeniørers Forening.

Sosial- og helsedepartementet hadde ingen innvendinger mot den foreslåtte regulering av fiskehelsebiologers rekvireringsrett. Det sa videre:

«Etter departementets vurdering vil en regulering som den foreslåtte ikke skape behov for harmonisering med legemiddeloven. Den nærmere regulering av de forskjellige profesjoners rekvireringsrett er gitt på forskriftsnivå, især i forskrift av 27. april 1998 nr. 455 om rekvirering og utlevering av legemidler fra apotek. Hvis den foreslåtte fullmakt til å gi fiskehelsebiologer begrenset rekvireringsrett benyttes, vil det være naturlig at det skjer gjennom endring av nevnte forskrift.»

Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet ba om at loven formuleres slik at en fremtidig rekvireringsrett for fiskehelsebiologer ikke krever lovendring.

Departementet har vurdert flere tekstvarianter. Fullmaktsvarianten som *Sosial- og helsedepartementet* henviser til har departementet gått bort fra. For å følge opp intensjonen til tidligere regjeringer, og de sterke ønskene fra fagmiljøene for fiskehelsebiologene, har departementet kommet til at fiskehelsebiologene direkte i lovteksten skal gis rekvireringsrett begrenset til legemidler til akvatiske dyr unntatt sjøpattedyr på lik linje med veterinærer. Denne bestemmelsen kan imidlertid ikke tre i kraft samtidig med resten av loven. EUs regelverk er foreløpig til hinder for ikrafttreddelsen.

1.4.3 Begrensning i rekvireringsretten

Departementet ønsket en restriktiv linje i legemiddelforvaltningen og hadde derfor foreslått både å kunne forby rekvirering og bruk av bestemte legemidler og en hjemmel for å gi nærmere forskrifter om utdeling og bruk av bestemte legemidler, om rekvirering forbeholdt dyrehelsepersonell med spesialkompetanse og om rekvirering innen eget praksisområde.

Helsetilsynet påpekte at forslaget om å forby rekvirering og bruk av bestemte legemidler, må sees i sammenheng med begrensningene i legemiddeloven.

Veterinærinstituttet var imot at det ble åpnet for en begrensning i rekvireringsretten. De mente forslaget ville virke begrensende på den profesjonelle friheten.

Den norske veterinærforening derimot ønsket en restriktiv legemiddelforvaltning og foreslo å presisere at det er en hjemmel «for å begrense» utdeling og bruk av bestemte legemidler.

Dyrehelsetilsynet ønsket en videre hjemmel for å kunne regulere veterinærens rekvirering av legemidler. De ønsket hjemmel til også å kunne gi forskrifter om rekvirering av legemidler. Departementet mener at dette siste hører under det departementet som har ansvar for helselovgivning. Legemiddeloven hjemler forskrift om rekvirering og utlevering av legemidler fra apotek.

Departementet har i det reviderte utkastet videreført hjemmelen til begrensning og gitt parallell hjemmel til å forby rekvirering og bruk av

bestemte legemidler til det departementet som helselovgivningen hører under. Videre tas det med at det er det departementet som helselovgivningen hører under som gir de alminnelige bestemmelser om avfetting av resepter. Da knyttes de ulike regelverkene sammen og det bør ikke bli noen misforståelser.

Hjemmelen til å kunne gi forskrifter om utdeling og bruk av bestemte legemidler opprettholdes i annet høringsutkast.

1.4.4 Bruk av reseptpliktige legemidler til behandling av dyr

Bruken av reseptpliktige legemidler til dyr hører nøye sammen med rekvireringsretten som i forslaget var forbeholdt veterinærene. Departementet foreslo derfor at bare veterinærer skulle kunne bruke reseptpliktige legemidler til behandling av dyr og videreførte den tidligere eneretten for veterinærer.

De fleste høringsinstansene hadde ingen merknader til dette. Høringsinstansene som ønsket rekvireringsrett for fiskehelsebiologer ønsket også at de skulle få bruke reseptpliktige legemidler til behandling av akvatiske dyr. De som har rekvireringsrett, må også ha bruksrett i behandlingen av dyrene. Argumentene for å gi bruksrett er de samme som for å gi rekvireringsrett til fiskehelsebiologene.

For å følge opp intensjonen til tidligere regjeringer og de sterke ønskene fra fagmiljøene for fiskehelsebiologene, har departementet kommet til at fiskehelsebiologene skal gis både begrenset rekvireringsrett til legemidler til akvatiske dyr og dermed bruksrett til legemidlene på lik linje med veterinærer. Denne bestemmelsen kan imidlertid heller ikke tre i kraft samtidig med resten av loven. EUs regelverk for rekvirering er foreløpig til hinder for ikrafttredelsen. At de nasjonale bestemmelsene for en tilpasning er på plass i loven er viktig og vil ha betydning for det videre arbeidet med saken.

1.4.5 Fiskehelsebiologenes behandlingsrett

Eneretten for veterinærer ble i høringsforslaget endret ved at det ble åpnet opp for at fiskehelsebiologene kunne behandle smittsomme og andre sykdommer hos akvatiske dyr unntatt sjøpattedyr, nytte metoder som krever slike kvalifikasjoner som fiskehelsebiologene har og iverksette bedøvelse.

Det var få merknader til at fiskehelsebiologene skulle få rett til å behandle akvatiske dyr. Den norske veterinærforening ønsket imidlertid ikke at de skulle kunne behandle smittsomme sykdommer.

Norges veterinærhøgskole påpekte at reglene for fiskehelsebiologene sto i misforhold til den foreslåtte eneretten til rekvirering av legemidler.

Forslaget om behandlingsrett for fiskehelsebiologene blir videreført. Ved at fiskehelsebiologene etter hvert også kan rekvirere reseptpliktige legemidler til fisk, blir det samsvar i reglene.

Fiskehelsebiologene vil etter forslaget få de samme rettighetene som veterinærene til undersøkelse og behandling av akvatiske dyr unntatt sjøpattedyr. Det vil imidlertid være utsatt iverksettelse for bruk av reseptpliktige legemidler så lenge EUs regler er til hinder for rekvirering av legemidler.

1.4.6 Kjøttkontroll

Lovforslaget tok inn en bestemmelse om at veterinærer har enerett til å «utøve primær kjøttkontroll». *Statens næringsmiddeltilsyn* foreslår at denne eneretten tas ut av lovforslaget, da det er regulert i lov 10. januar 1997 nr. 9 om kjøttproduksjon. *Norsk Kjøtt* påpeker at uttrykket bør endres for å samsvare med lov om kjøttproduksjon som bruker den enklere betegnelsen kjøttkontroll. Da det i stor grad er kontrollteknikere som til daglig utøver kjøttkontrollen, bør «utøve» erstattes med «forestå» eller «ha ansvar for».

Departementet har i foreliggende høringsutkast valgt å ta med eneretten på dette området også her. Uttrykket «primær kjøttkontroll» endres til «kjøttkontroll» slik at det samsvarer med betegnelsen i kjøttproduksjonsloven. Dessuten vil en omtale det som «forestå kjøttkontroll» for å tilpasse uttrykket til hvordan den veterinære kjøttkontrollen blir gjort. Denne teksten er mer dekkende når det er kjøttkontrollteknikere som gjør mye av det praktiske arbeidet, men veterinæren har det faglige ansvaret for kjøttkontrollen.

1.4.7 Alternativ medisin

Undersøkelles- og behandlingsmetoder som krever veterinærmedisinsk kynighet omfatter bl.a. injeksjoner og annen perforering av hud eller slimhinne. Etter forslaget vil disse behandlingsformene forbeholdes veterinærer og fiskehelsebiologer på de respektives ansvarsområder. Alternative behandlere var således ikke gitt noen rettigheter til perforering av hud eller slimhinne.

Norges veterinærhøgskole mente at bruk av akupunktur på dyr av dyrevernmessige og andre grunner bør være nøye regulert og overvåket av myndighetene. Likevel mente den at loven bør kunne gi en mulig og begrenset åpning for at også andre enn veterinærer på nærmere bestemte vilkår og med nærmere bestemte avgrensninger bør kunne få lisens for akupunktur på dyr. Det bør presiseres i lovteksten at det kan gis lisens til tross for veterinærens enerett til perforering av hud og slimhinne.

Norske Akupunktørers Hovedorganisasjon, som har gitt et høringsssvar i tillegg til dem på departementets høringsliste, fant det urimelig at veterinærene skal ha enerett til perforering av hud. Organisasjonen ønsket at bestemmelsen strykes eller at det tas inn et tillegg om akupunktører med adekvat medisinsk bakgrunn. De ønsket videre at lovens formål også skal gjelde alternativ medisin.

Norsk Homøopatisk Pasientforening mente at eneretten til veterinærer bør begrenses til bruk av reseptpliktige legemidler til bruk på dyr og utøve primær kjøttkontroll. De andre rettighetene som er forbeholdt veterinærer kan også gjelde for «alternativ medisinsk dyrehelsepersonell». Videre var de uenig i at veterinærer skal ha enerett til perforering av hud eller slimhinne og foreslår at dette strykes. De foreslo også at det lages en egen bestemmelse om retten til å velge den behandlingsform en selv ønsker, eventuelt føye til et punkt om plikt til først å oppsøke veterinær for visse sykdommer.

Norske Homeopaters Landsforbund påpekte at det er en mangel at lovforslaget ikke spesifikt inkluderer alternativ medisin. Ingen alternative retninger er nevnt i lovutkastet og de ønsket at alternativ veterinærmedisin skal reguleres i selve lovteksten. De foreslo at det tas med et punkt om varslingsplikt til veterinær, samt et punkt om behandling i samråd med veterinær. Eneretten for

veterinærer til å nytte undersøkelses- og behandlingsmetoder som krever spesiell veterinærmedisinsk kyndighet i forbindelse med diagnostisering, forebygging og behandling av sjukdom hos dyr, er etter deres mening alt for rigid. De sa i sin høringsmerknad: «Våre behandlingsformer er ypperlige som forebyggende tiltak. Vi forutsetter at det kreves grunnleggende kunnskaper i veterinærmedisin for den som utøver alternativ medisin på dyr (som grunnlag for lisens).» De fremholdt at tilbud om veterinære tjenester bør inkludere alternativ veterinærmedisin.

Rådet for dyreetikk forutsatte at forskrifter og autorisasjons- og lisensordninger vil sette krav til at dyrehelsepersonell samarbeider med veterinærer. Et slikt forpliktende samarbeid vil kunne bidra til å sikre dyrenes behov for adekvat behandling.

Departementet har ikke videreført forslag til endringer i regler som har relevans for alternativ veterinærmedisin. Etter departementets vurdering er det fortsatt mangelfull dokumentasjon når det gjelder alternativ behandling på dyr. Dyr kan ikke velge selv hvilken behandling det skal ta imot eller prøve. Det er derfor et spesielt ansvar at den behandlingen som blir gitt dyret er både medisinsk og dyrevernmessig god. Lovteksten tar derfor ikke med noe om alternativ behandling.

Når dokumentasjonen på alternativ behandling gjør det mulig, åpner loven for å kunne gi lisens til alternative behandlere som da vil bli omfattet av regler for dyrehelsepersonell.

1.4.8 Immobilisering

Departementet foreslo en hjemmel for forskrift som kunne fastsette nærmere regler for immobilisering av dyr. *Departementet* skulle kunne tillate at andre enn veterinærer iverksatte fullstendig eller lokal bedøvelse.

Forsøksdyrutvalget ønsket at en nærmere regulering av immobilisering av dyr i sin allminnelighet og viltlevende dyr i sin særdeleshet i sterkere grad var blitt poengtert i utkastet.

NINA/NIKU pekte på at viltforskning som inkluderer bruk av forsøksdyr har hatt en relativ sterk vekst og har medført behov for medikamentell innfangning av dyr. De anbefaler at lekmanns innfangning bare kan finne sted innenfor rammene av godkjente forsøk med viltlevende dyr. Innfangning av dyr som ikke omfattes av forsøksdyrforskriften bør fortsatt tas hånd om av veterinær med godkjent etterutdanning.

Rådet for dyreetikk mente at medikamentell immobilisering av dyr bør forbeholdes veterinærer for å sikre at dyr brukt bl.a. til forskningsformål ikke utsettes for unødig belastning slik dyrevernloven forutsetter.

Departementet ser nødvendigheten av å regulere immobilisering av dyr og fastholder at det bør være en hjemmel for å gi forskrift. I spesielle tilfeller kan departementet tillate at andre enn veterinær iverksetter immobilisering. Det nærmere innholdet i en forskrift om immobilisering vil en måtte komme tilbake til i forbindelse med utarbeidelsen av forskriften.

1.4.9 Klinisk veterinær vakt

Høringsforslaget hadde en hjemmel til å bestemme at praktiserende veterinærer skal delta i den kliniske veterinær vakt på det sted de utfører sin virksomhet.

Flere høringsinstanser så på dette som etablering av en vaktplikt. *Norges pelsdyrslag* ønsket at plikten strykes, og *Veterinærinstituttet* mente det er uheldig med plikt til vaktordning. *Den norske veterinærforening* er også uenig i at departementet kan pålegge de privatpraktiserende veterinærer å delta i den kliniske veterinær vakt. Foreningen sa videre:

«Som selvstendig næringsutøvere uten offentlig støtte, eller et arbeidsforhold, kan de ikke pålegges en slik vaktplikt. (...) Frivillighet er en forutsetning for skikkelig arbeid både i privat praksis og ved utførelse av offentlig arbeid etter ordinær arbeidstid. En eventuell sammenlikning med vaktplikt for leger er ikke relevant. Legene baserer i stor grad sin virksomhet på offentlige tilskuddsordninger, noe som i mye større grad forsvaret å pålegge dem en lovfestet plikt til vakt. På bakgrunn av dette mener *Den norske veterinærforening* at § 24, 3. ledd, må utgå.»

Departementet har valgt å beholde forslaget som gir hjemmel til å kunne bestemme at praktiserende dyrehelsepersonell skal delta i den kliniske vakt. Selve ordlyden i bestemmelsen er noe endret ved at «veterinærer» er endret til «dyrehelsepersonell» og «beredskapen» er endret til «vakten». Dette er en sikkerhetsbestemmelse som kan tas i bruk i tilfeller der det frivillige opplegget for vakt svikter.

1.4.10 Miljøhensyn

Miljøverndepartementet og *Statens forurensningstilsyn* påpekte at man bør synliggjøre hensynene til det ytre miljøet bedre i flere sammenhenger. *Departementet* så behovet for å ta med en bestemmelse om miljø i lovforslaget. Formålsparagrafen ble valgt som den beste plassering for en bestemmelse om å ivareta miljøhensynet. Ved å ta det inn i formålsparagrafen blir bestemmelsen generell og vil dekke flere områder der miljøhensyn må vurderes.

1.4.11 Andre merknader

I høringsrunden ble det gitt mange tilbakemeldinger for språklige forbedringer og unøyaktigheter som kunne gi grunnlag for misforståelser. Dette er det tatt hensyn til i den videre behandlingen av lovteksten. Videre kom det en del tilbakemeldinger på formuleringer i ulike deler av forarbeidene. Disse tilbakemeldingene er forsøkt fulgt opp i det videre arbeidet.

1.5 Andre høring

Departementets forslag etter første høringsrunde ble sendt på høring 25. september 2000 til en rekke offentlige instanser og interesseorganisasjoner. Høringsfristen var satt til 6. november 2000. De fleste høringsinstansene hadde uttalt seg til forslaget i første høringsrunde. Proposisjonen er utarbeidet med bakgrunn i høringsbrevet og de høringsuttalelser departementet har mottatt.

Høringsinstansene var:

- Arbeids- og administrasjonsdepartementet
- Finansdepartementet
- Fiskeridepartementet
- Justis- og politidepartementet
- Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet
- Kommunal- og regionaldepartementet
- Miljøverndepartementet
- Sosial- og helsedepartementet
- Den Norske Seminteknikk Foreningen
- Den norske veterinærforening
- Det veterinærmedisinske rettsråd
- Direktoratet for naturforvaltning
- Dyrebeskyttelsen Norge
- Fiskeridirektoratet
- Fiskerinæringens Landsforening
- FO/Sanitetsstaben, Veterinærinspektoratet
- Forening for dyrepleiere/assistenter
- GENO Avl og Semin
- KNT-forum
- Legemiddelindustriforeningen
- NINA
- NIVA
- NOAH - for dyrs rettigheter
- Norges Bondelag
- Norges Fiskerihøgskole
- Norges Hunder Landsforbund
- Norges Pelsdyrslag
- Norges veterinærhøgskole
- Norsk Bonde- og Småbrukarlag
- Norsk Fjørfeleg
- Norsk Forening for Klassisk Akupunktur
- Norsk Hestesenter
- Norsk Homøopatisk Pasientforening
- Norsk Kennel Klub
- Norsk Sau- og Geitagslag
- Norsk Svineavlslag
- Norske Akupunktørers Hovedorganisasjon
- Norske Fiskeoppdretteres Forening
- Norske Homeopaters Landsforbund
- Norske Melkeprodusenters Landsforbund
- Norske Naturterapeuters Hovedorganisasjon
- Norske Rasekatters Riksforbund
- Norske Sivilingeniørers Forening, Fiskehelseforeningen
- Rådet for dyreetikk
- Statens dyrehelsetilsyn, Sentralforvaltningen
- Statens forurensningstilsyn
- Statens helsetilsyn
- Statens legemiddelkontroll
- Statens næringsmiddeltilsyn
- Veterinærinstituttet
- Universitetet i Bergen

- Universitetet i Oslo
- Universitetet i Tromsø
- Universitetet i Trondheim

Høringsinstansene har i hovedsak støttet forslaget om en felles lov for veterinærer og annet dyrehelsepersonell. De fleste er positive til å utelate bestemmelser om det offentlige veterinærvesen, men Den norske veterinærforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norges Bondelag og GENO er uenig i denne vesentlige endring i forslaget.

De fleste innvendingene er rettet mot formuleringer knyttet til legemidler, enerett til behandling og rettigheter til fiskehelsebiologer og dessuten til bestemmelser for samarbeid og vakt.

Departementet mottok i alt 32 hørings svar.

1.5.1 Lovens formål

Høringsinstansene var i hovedsak enig i formålene med loven, men de kom med noen merknader. *Miljøverndepartementet* var tilfreds med at miljøhensyn var tatt med. *Den norske veterinærforening* og *Norges Bondelag* syntes ikke formålsbestemmelsene ble helt dekkende for innholdet i loven. Videre påpekte *Norges veterinærhøgskole* at det synes å være overlapping mellom formålsparagrafen og § 14 som lister opp dyrehelsepersonells oppgaver. *Statens dyrehelsetilsyn* hevdet bl.a. at formålsparagrafen ble for lang, men de savnet pliktbestemmelser som skulle bidra til at dyrehelsepersonellet faktisk utøver sin virksomhet forsvarlig.

Den norske veterinærforening (DNV) skrev følgende:

«DNV er enig i lovens formål. Det må imidlertid påpekes at punkter under formålsparagrafen ikke i nødvendig grad blir fulgt opp i lovforslaget. Ved å fjerne reguleringen av det offentlige veterinærvesen og statens ansvar for at det er veterinærtilbud i hele landet, er det vanskelig å se at intensjonen under pkt 2 er oppfylt. Det er også vanskelig å se at formålet under pkt 3 blir ivaretatt i spesiell grad i loven da loven i hovedsak kun regulerer virksomheten i klinisk praksis.»

Norges Bondelag skrev følgende:

«I det nye forslaget til lovtekst er det foreslått å fjerne formuleringer som gir Staten ansvaret for å opprettholde en forsvarlig veterinærdekning i hele landet. Norges Bondelag kan ikke akseptere at Statens ansvar i denne sammenheng svekkes. Norges Bondelag mener at den foreslåtte endring ikke samsvarer med lovens formålsparagraf der det bl.a. heter at loven skal bidra til at det finnes et faglig adekvat tilbud på tjenester for fremme av dyrehelse og dyrevelferd og skaffe trygge matvarer.»

Statens dyrehelsetilsyn så det slik:

«Vi savner det kanskje viktigste formålet, nemlig at loven gjennom sine pliktbestemmelser skal bidra til at dyrehelsepersonellet faktisk utøver sin virksomhet forsvarlig. Dette formålet synes ikke å fremgå klart verken av punkt 1 eller punkt 2. Formålsbestemmelsen bør omtale de oppgavene som utkastet § 14 (som vi foreslår strøket) omhandler.»

Departementet har kommet til at det vil være en fordel å omformulere formålsbestemmelsen. En kort formålsbestemmelse mer på linje med helsepersonelloven blir trolig best og likevel dekkende for lovens innhold. Samtidig vil da bestemmelsene om dyrehelsepersonells oppgaver bli beholdt, og en unngår overlapping. Merknadene knyttet til manglende samsvar mellom formålet og lovens bestemmelser når det gjelder statens ansvar, blir tatt til følge.

1.5.2 Autorisasjon

1.5.2.1 Merknader til utelatelse av betegnelsen *dyrlege*

I høringsutkastet ble betegnelsen *dyrlege* utelatt, og bare veterinær ble brukt i forbindelse med autorisasjonsbestemmelsen. I gjeldende veterinærlov stod *dyrlege* i parentes i selve lovteksten for å synliggjøre at disse titlene var likestilte. Ved å fjerne *dyrlege* fra lovteksten, ble det mindre tydelig at *dyrlege* også er en beskyttet tittel som bare veterinærer kan benytte. For å se at *dyrlege* også er en beskyttet tittel, måtte man tolke bestemmelsen om bruk av beskyttet tittel. *Den norske veterinærforening*, *GENO* og *Norges veterinærhøgskole* har påpekt dette og de så det som uheldig at *dyrlege* ble utelatt.

Den norske veterinærforening hadde følgende kommentar:

«I Norge er veterinær og *dyrlege* språklige synonymer, og i vårt naboland Danmark er *dyrlæge* hovedtittel, og veterinær sjelden benyttet. Vi har lange historiske tradisjoner i vårt land for å benytte betegnelsen *dyrlege* om praktiserende veterinærer, og dette er en innarbeidet yrkestittel, hvis definisjon er entydig for publikum. Ved å ta ut ordet *dyrlege* fra lovteksten, vil bruken av titlene ikke lenger være beskyttet av lovverket. Dette kan åpne for at andre yrkesgrupper enn veterinærer fritt vil kunne ta tittelen i bruk, hvilket er åpenbart uheldig, og neppe tilsiktet av lovmakeren.»

*GENO*skrev:

«Vi finner det uheldig at yrkestittelen «*dyrlege*» har gått ut i det nye lovforslaget. Dette er en yrkestittel som er i alminnelig bruk i mange distrikter i Norge, og vi finner det unaturlig/uriktig å ta denne ut.»

Norges veterinærhøgskole hadde følgende kommentar:

«Som kjent er tittelen veterinær og *dyrlege* sidestilt i gjeldende lov. Når yrkestittelen *dyrlege*, som fortsatt er i vanlig bruk, tas ut av loven, må det i kommentarene til § 17 annet ledd presiseres at denne tittel nettopp er en slik tittel som er egnet til å gi inntrykk av at vedkommende er autorisert veterinær og at den derfor omfattes av forbudet i § 17 annet ledd. Det betyr altså at *dyrlege* de facto vil være en beskyttet yrkestittel.»

Departementet ser de gode argumentene for at det vil være bedre å beholde *dyrlege* i autorisasjonsbestemmelsen slik som dagens lov gjør. Vanlig norsk ordbruk vil da beholdes. Det fjerner tvil og gir klare skillelinjer mellom godkjente og ikke godkjente beskyttede yrkestitler som kan tenkes brukt av personell som behandler dyr. *Departementet* vil derfor beholde betegnelsen *dyrlege* i selve lovteksten i autorisasjonsbestemmelsen.

1.5.2.2 Merknader til utdanningsinstitusjoner nevnt ved navn

Veterinærer utdannes i dag ved Norges veterinærhøgskole og denne høgs-kolen nevnes spesielt i § 4 Autorisasjon, første ledd. Omtalen av universitetene som utdanner fiskehelsebiologer er derimot helt generell. Det vises ikke til det enkelte universitet selv om fiskehelsebiologer utdannes ved to universite-ter. Høringsinstansene hadde ulike syn på hvordan utdanningsinstitusjoner skulle omtales i lovteksten. *Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet, Universitetet i Bergen, Norske sivilingeniørers forening og Universitetet i Tromsø* ønsket ikke å nevne institusjonene i lovteksten. Begrunnelsene fra de enkelte høringsinstanser som ønsket nøytrale betegnelser var noe forskjellig. Flere mente at både veterinærutdanning og fiskehelsebiologutdanning på sikt burde kunne skje ved nye læresteder.

Norske fiskeoppdretteres forening derimot ønsket at utdanningsinstitusjo-nene for fiskehelsebiologer skulle nevnes på lik linje med Norges veterinær-høgskole for å styrke de institusjonene en allerede hadde.

Den generelle betegnelsen «høgskole» brukes også i teksten. *Norges vete-rinærhøgskole og Universitetet i Tromsø* ønsket å tilføye «vitenskapelig» høg-skole.

Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet (KUF) hadde følgende merknad:

«Hvilke norske institusjoner som gir utdanning, fastsettes med hjem-mel i lov om universiteter og høgs-koler. Institusjonen bør derfor ikke navngis i denne loven. Vi foreslår at første ledd strykes og annet ledd endres til: «Rett til autorisasjon som veterinær og fiskehelsebiolog har den som dokumenterer relevant eksamen ved norsk universitet eller høgs-kole».»

Universitetet i Bergen hadde følgende merknad:

«For å unngå fremtidige bindinger på utdannessystemet, bør det ikke i loven tas stilling til hvilke institusjoner som skal forestå utdan-nelse av de enkelte yrkesgrupper.»

Universitetet i Tromsø og Norges fiskerihøgskole (NFH) uttalte begge:

«(...) forslaget i lovens § 4 om autorisasjon legger begrensninger på hvor i landet man skal kunne utdanne veterinærer. Denne retten bør ikke forbeholdes Norges veterinærhøgskole alene. I forholdsvis nær fremtid, bør det være mulig å ta en veterinærmedisinsk eksamen også ved ett eller flere av universitetene i Norge.»

Norske Sivilingeniørers forening/Fiskehelseforeningen hadde følgende syns-punkt:

«Under punkt 4.2. angis det at utdanning av fiskehelsebiologer senere eventuelt kan foregå ved andre læresteder. Fiskehelseforeningen vil fjerne høgs-kole fra lovteksten som omhandler fiskehelsebiologer, slik at teksten bør endres til: «Rett til autorisasjon som fiskehelsebiolog har den som dokumenterer relevant eksamen fra norsk universitet el-ler annet lærested godkjent av KUF». Tilsvarende må gjelde for vete-rinærutdannelsen, slik at leddet som omhandler veterinærer bør endres til:» Rett til autorisasjon som veterinær har den som kan dokumentere veterinærmedisinsk eksamen fra Norges veterinærhøgskole eller an-net lærested godkjent av KUF».»

Departementet ser hensynene som ligger bak ønsket fra flere høringsinstanser om å ha nøytrale betegnelser på utdanningsinstitusjonene. Betegnelsen Norges veterinærhøgskole blir derfor tatt ut av lovteksten. En kan da få en felles autorisasjonsbestemmelse for veterinærer og fiskehelsebiologer. Autorisasjon gis til den som kan dokumentere relevant utdanning fra norsk universitet eller vitenskapelig høgskole. Hvor de ulike utdanninger tas er fastsatt med hjemmel i lov om universiteter og høgskoler. Lovformuleringen vil da ikke låse institusjonsstrukturen ved å lovfeste institusjonsnavn, og føringer av utdanningspolitisk art blir ikke gitt her. Loven tar dermed ingen stilling til hvilke institusjoner som skal forestå utdanning av de enkelte yrkesgrupper.

Flere høringsinstanser foreslår at vitenskapelig høgskole brukes i stedet for høgskole. Departementet vil ta denne merknaden til følge og heretter bruke vitenskapelig høgskole i lovteksten.

1.5.2.3 Merknader til autorisasjon etter utenlandsk eksamen

For å kunne gi autorisasjon på bakgrunn av utenlandsk eksamen, må den først bli vurdert til å være faglig jevngod. At det da ikke ble ansett som en rett for vedkommende til å få autorisasjon, ble påpekt å være uheldig. Disse reglene synes uklare i forhold til EØS-bestemmelsene, som ble omtalt i egen bestemmelse. Høringsmerknadene sees derfor i sammenheng med kommentarene til den egne bestemmelsen for autorisasjon etter internasjonal avtale.

Arbeids- og administrasjonsdepartementet v/Konkurransetilsynet hadde følgende kommentarer:

«Den vage formuleringen i bestemmelsen (§ 4 tredje ledd) tyder på at det er åpnet for større grad av skjønn når det gjelder å gi autorisasjon til personer med utenlandsk eksamen. Etter tilsynets oppfatning bør ikke regelverkets utforming være til hinder for at personer som har jevngod utdanning fra utenlandske utdanningsinstitusjoner får autorisasjon som veterinær. (...) ..(..). Norge etter inngåelsen av EØS-avtalen er forpliktet til å gi autorisasjon til statsborgere fra EØS-land som kan fremlegge eksamensbevis, sertifikat eller annet kvalifikasjonsbevis som veterinær (...) Etter tilsynets oppfatning tydeliggjør ikke regelverket i tilstrekkelig grad den forpliktelse EØS-avtalen pålegger norske myndigheter når det gjelder godkjenning av veterinærer utdannet innen EØS-området.»

Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet bemerket:

«Etter avtale med annet land kan autorisasjon, lisens og andre godkjenninger gis gjensidig.» Dette viser bare til bilaterale avtaler og vi mener at formuleringen bør bli mer generell. Vi foreslår derfor å endre til: « I henhold til internasjonale avtaler kan autorisasjon, lisens og andre godkjenninger gis gjensidig.» Dette vil dekke bilaterale avtaler, multilaterale avtaler og EØS-avtalen.»

Departementet ønsker at lovbestemmelsene skal være så klare som mulig og en ser fordelene med mest mulig sammenlignbare bestemmelser. For å skille bedre på de utenlandske søkerne, vil EØS-veterinærer bli innarbeidet i hovedbestemmelsen for autorisasjon. Det skal ikke være noen tvil om Norges internasjonale forpliktelser til å gi autorisasjon. De utenlandske søkerne med utdanning som må vurderes før de kan bli ansett for faglig jevngode, er i hovedsak søkere fra stater utenfor EU, og dette vil da bli tydeligere i lovtek-

sten. De som blir vurdert til å ha en faglig jevngod utdanning vil få rett til autorisasjon. En gir da samme rett til autorisasjon for utenlandske søkere som norske når det faglige nivået vurderes som faglig jevngodt. Noen konkurransemessige skjevheter skulle det da ikke være på dette området.

1.5.2.4 Merknader til autorisasjon i forhold til annet regelverk

Enkelte høringsinstanser har hatt merknader til uklarheter i formuleringer knyttet til reglene for å få autorisasjon. Det ble påpekt av *Arbeids- og administrasjonsdepartementet* at helsepersonelloven hadde bedre og klarere formuleringer.

Arbeids- og administrasjonsdepartementet har følgende kommentarer:

«Konkurransetilsynet er blitt forelagt høringsutkastet. De har kritiske merknader til den delen av lovforslaget som gjelder autorisasjon, lisens m.m. Bl.a. viser tilsynet til at bestemmelsene om autorisasjon av helsepersonell har en klarere og bedre utforming enn det foreliggende forslag om tilsvarende for dyrehelsepersonell, og at det er ønskelig med en overensstemmende utforming mellom de to regelverk. (...) Når det gjelder konkurransetilsynets henvisning til regelverket for helsepersonell, vil vi peke på at det fra et generelt forvaltningspolitisk synspunkt vil være positivt at en ved utforming av regelverk på ett område ser hen til andre områder som det er naturlig å sammenligne med, og at en får en likeartet utforming når dette er mulig og hensiktsmessig.»

Departementets mål er at lovbestemmelsene skal være så klare som mulig. Der hvor det er hensiktsmessig er det dessuten bra med lik struktur på regelverk. Departementet har justert noe på autorisasjonsbestemmelsene for å gjøre dem klarere. Etter vår vurdering er det ikke behov for helt like formuleringer i de to nevnte lovene. Strukturen i våre bestemmelser om autorisasjon er derfor i stor grad beholdt.

1.5.3 Godkjenning av dyreklinikker og laboratorier

Lovforslaget § 9 første ledd med hjemmel for å kunne gi forskrifter om godkjenning av dyreklinikker og laboratorier ble støttet av *Den norske veterinærforening* ved at de ønsket å samarbeid med departementet om godkjenning av dyreklinikker ut fra egen godkjenningsordning. *Arbeids- og administrasjonsdepartementet* påpekte at reglene kunne være i strid med konkurranselovgivningen og bli etableringshindrende. *Tine Norske Meierier* stilte spørsmål om forholdet til andre godkjenningsordninger for laboratorier.

Den norske veterinærforening hadde følgende merknad:

«I lys av at Den norske veterinærforening allerede har opprettet en egen godkjenningsordning for dyreklinikker, ser foreningen positivt på de foreslåtte bestemmelser i de to paragrafer. Det eksisterer allerede et samarbeid mellom foreningen og departementet når det gjelder godkjenning av veterinære spesialister, og med utgangspunkt i DNVs allerede eksisterende regler, er det ønskelig å utvide dette samarbeidet til også å omfatte godkjenning av dyreklinikker.»

Arbeids- og administrasjonsdepartementet hadde følgende merknad:

«Videre peker tilsynet på det uheldige ved at det innføres en form for behovsprøving mht. godkjenning av dyreklinikker og laboratorier. (...)

Departementet vil peke på at ulike former for behovsprøving i tilknytning til autorisasjoner mv. tidligere var ganske vanlig, men at dette nå er forlatt på de aller fleste områder. Bakgrunnen for dette er bl.a. de uheldige virkninger slik behovsprøving har på konkurranse og effektiv ressursbruk.» Konkurransetilsynet skrev følgende: «Etter tilsynets oppfatning er det ønskelig at lovbestemte autorisasjons- og godkjenningsordninger i minst mulig grad virker etableringshindrende, og derved begrenser konkurransen i de aktuelle markeder. (...) Siden adgangen til dyrehelsetjenestemarkedet i utgangspunktet er begrenset gjennom en autorisasjonsordning, mener tilsynet at det er desto viktigere at forholdene legges til rette for at personer som oppfyller kvalifikasjonskravene for autorisasjon, gis adgang til markedet. (...) Landbruksdepartementet mener at en godkjenningsordning kan være et hjelpemiddel for å hindre at det eventuelt etableres for mange enheter som hver for seg er for små og med for liten bemanning til å drive forsvarlig. Tilsynet er kritisk til at det innføres en form for behovsprøving når det gjelder etablering av dyreklinikker etc. Tilsynets erfaring fra andre markeder tilsier at en slik behovsprøving kan ha konkurransebegrensende virkninger i strid med formålet i konkurranseloven om effektiv bruk av samfunnets ressurser.»

TINE Norske Meierier BA uttalte:

«Det eksisterer flere typer laboratorier. Det framgår ikke i loven hvilke typer laboratorier som skal godkjennes av departementet. Dette må presiseres bedre. Hvilke forhold vil Landbruksdepartementet ha til andre typer godkjenninger slik som ISO sertifisering og akkreditering? Dette punktet må klargjøres bedre.»

Departementet ønsker ikke å lovregulere mer enn nødvendig innenfor næringslivet. Det har ikke vært intensjonen å skape konkurransehindre ved forslaget om en godkjenningsordning, men en forstår at forslaget og begrunnelsen kan tolkes slik. I vurderingen av forsvarlighet lå det et element av begrensning. Da det ville kunne være elementer av slike hindere i den vurdering som skulle gjøres, har departementet kommet til at forslaget ikke bør videreføres. Kravene som stilles til forsvarlig virksomhet, vil også gjelde for dyreklinikker og laboratorier. Kravene vil være dekkende for de betingelsene som det eventuelt ville vært aktuelt å stille til virksomheten før den ble godkjent. Når det gjelder spørsmål om forholdet til godkjenning av laboratorier og ISO sertifisering og akkreditering, hadde departementet ment at hovedmålet skulle være at laboratorier skulle være akkrediterte i henhold til ISO-standard.

Den norske veterinærforening har allerede en godkjenningsordning for dyreklinikker innenfor foreningens system, og det ser departementet positivt på. Når en slik ordning er etablert på foreningsplan, vil det være mindre behov for å etablere en statlig ordning i tillegg, eventuelt som et senere samarbeid med foreningen.

1.5.4 Myndighet til å gi autorisasjon og hjemmel for delegering

Autorisasjon og godkjenninger skal gis av departementet, men det ble foreslått at utdanningsinstitusjoner kunne bemyndiges rett til å gi autorisasjon og lisens og vedkommende yrkesorganisasjon kunne få rett til å gi spesialistgodkjenning. De fleste høringsinstanser har ingen merknader til hjemmelen for delegering. *Arbeids- og administrasjonsdepartementet* og *Statens helsetilsyn*

går imot at andre enn Landbruksdepartementet gis myndighet til å autorisere. Den norske veterinærforening ønsker å gå lenger, ved å foreslå at retten til å godkjenne dyreklinikker delegeres til yrkesorganisasjoner.

Justisdepartementet er usikker på om det er nødvendig med et eget ledd om delegasjon i tillegg til den generelle i første ledd.

Departementet finner ikke merknadene til delegasjonsforslaget så tungtveiende at innholdet i forslaget endres. Departementet viderefører ikke egen bestemmelse for delegasjon til utdanningsinstitusjoner og yrkesorganisasjoner da hjemmelen i første ledd ansees å dekke dette behovet. Departementets eventuelle behov for delegasjon til utdanningsinstitusjoner og yrkesorganisasjoner vil ha hjemmel i den generelle delegasjonsadgangen som er gitt. Merknaden som gjelder godkjenning av dyreklinikker blir ikke videreført siden godkjenningsbestemmelsen for dyreklinikker tas ut av lovforslaget. Den private ordningen til Den norske veterinærforening kan videreføres uten statlige ordninger.

1.5.5 Dyrehelsepersonells oppgaver

Paragrafen omhandler plikter og rettigheter for dyrehelsepersonell. Veterinærer og fiskehelsebiologer er de to viktigste gruppene dyrehelsepersonell. Lovforslaget sidestilte veterinærer og fiskehelsebiologer i stor grad. Pliktene er knyttet til de respektive fagområdene. I lovforslaget ble de overordnede pliktene til dyrehelsepersonell i § 14 kalt oppgaver, men det er trolig mest dekkende å kalle det for plikter. Norges veterinærhøgskole mente at lovens formålsparagraf og bestemmelsene om oppgaver (plikter) overlappet hverandre. Statens dyrehelsetilsyn mente at bestemmelsene bare ga føringer på hva dyrehelsepersonell helst skulle drive med. Det passet bedre og kom tilstrekkelig til uttrykk i formålsparagrafen. Departementet har ut fra dette og andre innspill endret noe på formålsparagrafen og det vises til det foregående.

Miljøverndepartementet uttalte:

«Departementet er videre opptatt av at sykdomsbekjempelse i villevende bestander av dyr, herunder fisk og ferskvannsorganismer, bør synliggjøres eksplisitt i loven. Etter vår vurdering kan en slik synliggjøring foretas i § 14 (...).

Rådet for dyreetikk foreslo en endring for å gi et sterkere vern av dyrene:

«Formuleringen i den gamle veterinærloven (veterinærens oppgaver er ...å verne dyra) er likevel mer direkte og virker derfor sterkere, og Rådet ønsker derfor denne formuleringen videreført: «Dyrehelsepersonell skal verne om dyra og medvirke til et etisk forsvarlig dyrehold».

Universitetet i Tromsø oppsummerte sitt syn slik:

«Målet må være å sidestille fiskehelsebiologene med veterinærene som dyrehelsepersonell når det gjelder akvatiske dyr med unntak av sjøpattedyr, både med hensyn til plikter og rettigheter. Dette er viktig for at fiskehelsebiologene fullt ut skal kunne utøve sin virksomhet som dyrehelsepersonell.»

Departementet har tatt innspillet fra Miljøverndepartementet til følge ved at det i § 12, punkt 1, føyes til at villevende dyrebestander er omfattet. Lovteksten er

da klarere på hvilke dyr som er omfattet. Departementet finner ikke at forslaget fra Rådet for dyreetikk er bedre enn formuleringen i utkastet og teksten endres ikke. Overskriften og første setning i paragrafen endres ved at oppgaver endres til plikter. Det blir da noe mer enn føringer som det kunne opptattes som etter tilbakemeldingene. Departementet har forsøkt å sidestille veterinærer og fiskehelsebiologer på de fleste områder i forhold til plikter og rettigheter på de ulike profesjonsområdene.

1.5.6 Nødhjelp

Statens dyrehelsetilsyn mente at plikten til nødhjelp burde gjelde for alt dyrehelsepersonell. Hva slags hjelp som kan ventes å bli ytt må stå i forhold til de enkeltes faglige, personlige, utstyrmessige og situasjonsbestemte forutsetninger for å kunne gi hjelp.

Norske fiskeoppdretteres forening mente at plikten til å yte nødhjelp også må gjelde for fiskehelsebiologer. Motivasjonen for dette kan synes å være en sikkerhet for hjelp når store verdier i oppdrettsnæringen står på spill.

Fiskeridepartementet uttalte:

«Etter vår oppfatning er det ikke grunn til at bare veterinærer skal ha plikt til å yte nødhjelp (...). Denne plikten bør omfatte alt dyrehelsepersonell med de begrensninger som til enhver tid måtte følge av deres autorisasjon eller lisens.»

Departementet mener behovet for å hjelpe syke eller skadde dyr som hovedregel vil dreie seg om varmlodige enkeltdyr, eller eventuelt husdyrbesetninger ved katastrofer som brann eller annet. Departementet har vært i tvil om hvor mange kategorier dyrehelsepersonell som skal omfattes av en spesiell plikt til nødhjelp i slike tilfeller. Departementet mener at en plikt til å yte nødhjelp som omtalt ovenfor, og som er en videreføring av tidligere bestemmelser, i denne sammenhengen skal gjelde generelt for dyrehelsepersonell. En slik bestemmelse vil også være mest i tråd med høringsmerknadene. Dyrehelsepersonell blir da pålagt de samme plikter ut fra egne forutsetninger for å gi nødhjelp. Dette reduserer selvsagt ikke den generell plikten alle og en hver har til å yte den hjelpen de formår etter dyrevennloven.

1.5.7 Rekvirering og utdeling av legemidler

Også ved annen høring kom det mange kommentarer til § 18, som i høringsutkastet het: «Rekvirering og utdeling av legemidler».

1.5.7.1 Kommentarer til overskriften

Den norske veterinærforening, Norges apotekerforening, Norges veterinærhøgskole og Statens helsetilsyn påpekte at begrepet «utdeling» er uklart i denne sammenhengen fordi det ikke finnes igjen i legemiddellovgivningen eller tilhørende forskrifter. Ordet utdeling ble imidlertid benyttet bevisst for å beskrive den virksomheten som mange praktiserende veterinærer driver når de overlater legemidler til dyreeiere. Dette kan skje ved at veterinæren leverer legemidler direkte til en klient til etterbehandling eller til bruk i påkommende tilfeller, eller ved at det rekvireres legemidler til bruk i tilsvarende hensikt. Meningen var å skille denne praksisen fra de offisielle utleveringsbestemmelsene som gjelder utlevering fra apotek, og som er forskriftfestet med hjemmel

i legemiddeloven. Siden det synes som om bruken av ordet utdeling forvirrer mer enn det oppklarer, vil bare uttrykket utlevering heretter bli brukt i dette lovforslaget.

Departementet vil videreføre følgende overskrift til paragrafen om rekvirering: «Rekvirering av legemidler til dyr.»

1.5.7.2 Kommentarer til veterinærers rekvireringsrett

Statens dyrehelsetilsyn mener at første ledd bør formuleres omtrent slik legenes og tannlegenes enerett er formulert i helsepersonellovens § 11 første ledd første punktum: «Bare veterinær kan rekvirere reseptbelagte legemidler til dyr». Departementet vil følge Dyrehelsetilsynets forslag til tekst.

1.5.7.3 Kommentarer til rekvireringsrett for fiskehelsebiologer

Det er mange kommentarer til dette punktet. Noen miljøer la vekt på at retten til å rekvirere legemidler til dyr ikke må utvides ut fra faren for dårligere kontroll med legemiddelbruken i oppdrettsnæringen. Andre miljøer gikk inn for at fiskehelsebiologene må få alle rettigheter overfor akvatiske dyr unntatt sjøpattedyr, og noen fant det mest logisk å utforme paragrafen slik at fiskehelsebiologene kan gis rekvireringsrett hvis og når EU's regelverk blir endret tilsvarende.

Den norske veterinærforening, Statens dyrehelsetilsyn, Norges veterinærhøgskole, Statens helsetilsyn, Statens legemiddelkontroll og Legemiddelindustriforeningen er alle av den oppfatning at fiskehelsebiologene ikke bør ha rekvisisjonsrett.

Dette begrunnet de med at det vil det medføre langt flere rekvirenter enn i dag om fiskehelsebiologene får rekvisisjonsrett. Dette øker sjansen for økt rekvirering av reseptpliktige legemidler. Etter deres mening er en slik utvikling uønsket fordi det vil utgjøre en risiko for å øke forbruket av legemidler generelt, og antibakterielle midler spesielt, med de konsekvensene dette kan få for norsk matfiskproduksjons anseelse og troverdighet utad. De mente imidlertid at fiskehelsebiologene bør ha rett til å motta informasjon og reklame fra legemiddelprodusenter.

Med rekvisisjonsrett kan fiskehelsebiologene riktignok sikre tilgang på legemidler i mangel av veterinær. *Dyrehelsetilsynet* kjenner imidlertid ikke til at veterinærmangel har ført til mangelfull medisinerings i oppdrettsnæringa. Hvis EU i framtida åpner for at andre enn veterinærer kan rekvirere reseptpliktige legemidler til dyr, bør man i Norge vurdere spørsmålet på nytt.

Samtlige nevnte institusjoner fant det ulogisk å ta inn bestemmelsen som er foreslått i høringsforslagets § 18 annet ledd siden den er motstrid med angitt EU-direktiv. *Helsetilsynet* foreslo at teksten eventuelt modifiseres til: «Departementet kan i forskrift bestemme at annet dyrehelsepersonell med autorisasjon eller lisens kan få begrenset rekvireringsrett». Denne formuleringen vil da være sammenfallende med tilsvarende i den nye loven om helsepersonell.

Fiskeridepartementet, Havforskningsinstituttet, Fiskeridirektoratet, Fiskehelseforeningen, Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet, Universitetet i Bergen, Universitetet i Tromsø/Norges fiskerihøgskole og Norske fiskeoppdretteres forening var positive til at loven formuleres slik at fiskehelsebiologene får

rett til å rekvirere legemidler til akvatiske dyr unntatt sjøpattedyr så snart dette er forenlig med EUs regelverk. *Fiskehelseforeningen* stilte spørsmål om Utenriksdepartementet og Landbruksdepartementet har tolket R.dir 90/167/EØF unødig strengt. De bestrider ikke at direktivet omhandler rekvirering av medisinfôr («medicated feedingstuffs») og bruk av veterinærtittel, men de mener at det ikke omfatter all medisinerings av fisk.

De nevnte høringsinstansene var opptatt av at norske myndigheter aktivt arbeider for å endre EUs regelverk slik at fiskehelsebiologene får rekvisisjonsrett for legemidler så snart som mulig.

Fiskeridepartementet uttalte:

«Fiskeridepartementet mener at den faglige kompetansen til dyrehelsepersonell bør gjenspeiles i lovforslaget. Vi ser derfor positivt på at det foreslås å gi fiskehelsebiologene forskrivningsrett til legemidler. Fiskehelsebiologenes rettslige stilling i lovforslaget gjenspeiler likevel bare delvis deres kompetanse. (...) Fiskeridepartementet mener videre at det bør arbeides aktivt for å fjerne hindringer i EUs regelverk slik at forskrivningsretten til fiskehelsebiologene kan ivaretas.»

Fiskeridirektoratets ernæringsinstitutt hadde følgende kommentar:

«Det virker som lovutkastet i stor utstrekning er positive til at fiskehelsebiologer skal få rettigheter tilsvarende veterinærer med hensyn på rekvirering og bruk av reseptpliktige legemidler til behandling av dyr. Det er imidlertid punkter i EUs lovgivning som er til hinder for at ikrafttredelsen kan skje samtidig med resten av loven. Ettersom dette er viktig for realiseringen av loven, bør det komme frem hvilke positive tiltak og fremstøt som gjøres eller vil bli gjort for å påvirke EUs regelverk i en retning som kan føre til at loven kan realiseres.»

Havforskningsinstituttet uttalte:

«Havforskningsinstituttet er tilfreds med at forskrivningsretten for legemidler for akvatiske dyr med unntak av sjøpattedyr, nå utvides til å omfatte fiskehelsebiologer. Ut fra den fagkunnskap som denne gruppen besitter, er dette i tråd med Havforskningsinstituttets tidligere tilråinger. En naturlig følge av dette er at tittelen fiskehelsebiolog blir en beskyttet tittel.»

Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet forslår følgende endring av ordlyden av annet ledd: «Fiskehelsebiologer har rett til å rekvirere reseptpliktige legemidler begrenset til akvatiske dyr, unntatt sjøpattedyr, for utøvelse av sin virksomhet». Med dette gjelder begrensningen spørsmål i tilknytning til akvatiske dyr.

Departementet vil ut fra en samlet vurdering opprettholde forslaget om at fiskehelsebiologene kan rekvirere reseptpliktige legemidler til akvatiske dyr, unntatt sjøpattedyr.

Departementet har henvendt seg til Utenriksdepartementet på bakgrunn av høringsmerknadene. I svaret til departementet påpekes igjen at myndighetene pålegges å påse at medisinfôr utleveres til oppdretteren eller den som holder dyrene, bare dersom det fremlegges resept fra godkjent veterinær. Da det er egne direktiv som fastsetter hvilke fag, hvilken studielengde og hvilke kunnskaper som kreves for å utstede kvalifikasjonsbevis som gir rett til å

starte og utøve veterinærvirksomhet, kan verken Utenriksdepartementet eller Landbruksdepartementet se at fiskehelsebiologene oppfyller disse kravene.

Utenriksdepartementet uttaler videre:

«Veterinærpreparater/legemidler til dyr som ikke inngår i medisinfør er regulert i rådsdirektiv 81/851/EØF om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om veterinærpreparater, senest endret ved direktiv 00/37/EF. Direktivet er en del av EØS-avtalen (jf. vedlegg II, kap. XIII, pkt. 5). Iht. direktivets artikkel 4 nr. 3 skal det kreves resept for utlevering av en rekke nærmere angitte veterinærpreparater til publikum. Myndighetene i det enkelte EØS-land har iht. artikkelen adgang til å kreve resept for flere preparater enn de som er nevnt. Det fremgår ikke av artikkelen hvem som skal anses kompetent til å utstede resept. Direktivets artikkel 50b nr. 2 f kan imidlertid tyde på at bare veterinærer kan anses kompetent til dette. Det samme gjelder artikkel pkt.3.»

Artikkel 50b nr. 2 f lyder:

«Enhver person som [-] har rett til å selge veterinærpreparater, skal ha plikt til å føre nøyaktige opptegetninger, som for alle inn- og utgående transaksjoner skal omfatte følgende opplysninger: [-] eventuelt navn og adresse for veterinæren som foreskriver legemidlet, og en kopi av resepten.»

Artikkel 50 b pkt. 3 lyder:

«Medlemsstatene kan lempe på kravene om opptegetninger som nevnt i nr. 2. Kravene skal likevel alltid gjelde for veterinærpreparater som er beregnet på å tilføres dyr der kjøttet eller andre produkter er bestemt til konsum, og som kan utleveres bare mot resept fra veterinær [-].»

Departementet tolker bestemmelsene til å være til hindring for at andre enn veterinærer kan forskrive veterinære legemidler. Bestemmelsen om forskrivningsrett kan derfor etter departementet vurdering ikke tre i kraft før EUs regelverk tillater det. Regjeringen vil, så snart som mulig, ta initiativ overfor EU for å få fjernet hindringer som kan synes å foreligge i EUs regelverk for iverksettelse av fiskehelsebiologenes rett til å rekvirere legemidler.

1.5.7.4 Kommentarer til forbud mot rekvirering av bestemte legemidler til dyr
Legemiddelindustrien mente at EØS-regelverket ikke gir anledning til å forby rekvirering og bruk av legemidler som har markedsføringstillatelse. De mente at en slik bestemmelse kan føre til et mangelfullt utvalg av veterinære legemidler i Norge.

GENO, NORSVIN, Helsetilsynet og TINE var positive til at myndighetene gjennom denne bestemmelsen får mulighet til å kontrollere bruken av enkelte legemidler. Dette er et verktøy for å hindre bruk av legemidler som lett fører til resistens, midler som ikke lar seg påvise i husdyrprodukter eller som er tungt nedbrytbare i naturen.

Departementet mener at hjemmelen til å forby bruk av visse legemidler er en av de viktigste endringene fra den tidligere loven om veterinærer. Kontroll med rekvirering, utlevering og bruk av legemidler vil bli viktige virkemidler i arbeidet med å redusere resistensutvikling og som ledd i arbeidet med mattrygghet.

1.5.7.5 Kommentarer til tilsyn med rekvirering av legemidler

Helsetilsynet fant det naturlig at Landbruksdepartementet skal ha samme rolle når det gjelder kontroll med legemiddelrekvirering innen dyremedisin som Sosial- og helsedepartementet har innen humanmedisin.

Departementet vil videreføre bestemmelsen på en slik måte at ansvaret for tilsyn med veterinærers, eventuelt fiskehelsebiologers, rekvirering av legemidler legges til dyrehelsemyndighetene.

1.5.7.6 Kommentarer til tilsyn med eventuelt misbruk av rekvireringsretten

Helsetilsynet mente at dette leddet bare har informasjonsverdi, og at det derfor kan strykes. Hvis det skal beholdes, bør det justeres slik at apotekene bare skal sende melding til dyrehelsemyndighetene ved misbruk av veterinærers, eventuelt fiskehelsebiologers, rekvisisjonsrett. Helsetilsynet ville ikke ha noen rolle når det gjelder tilsyn med dyrehelsepersonells forskrivning.

Departementet vil til tross for Helsetilsynets kommentarer beholde den foreslåtte teksten, men i noe forenklet form. Forenklingen går på at helsemyndighetene fjernes som mottaker av meldinger om dyrehelsepersonells misbruk av bedøvende midler eller rekvisisjonsrett. Slik melding skal gå direkte til dyrehelsemyndighetene.

1.5.7.7 Kommentarer til legemiddelforvaltning

Flere av høringsinstansene var skeptiske til uttrykket «utdeling». Den norske veterinærforening, Norges apotekerforening, Norges veterinærhøgskole og Helsetilsynet peker på at begrepet utdeling ikke er definert, og at det ikke blir brukt i relevante lover og forskrifter. Det anbefales å bruke ordet utlevering.

De samme institusjonene var også kritiske til begrepet «bruk» i den forbindelse det er benyttet i høringsuttalelsen. Norges apotekerforening presiserer at bruk av legemidler benyttes oftest i tilknytning til behandling av en pasient eller et dyr. Veterinærer eller andre forskriver legemidler som enten administreres ved konsultasjon eller brukes av andre til behandling av dyr eller mennesker.

Helsetilsynet mente også at ordet bruk bør strykes. De foreslår følgende formulering:

«Departementet kan gi nærmere forskrifter om utlevering av bestemte legemidler til dyr, om rekvirering forbeholdt dyrehelsepersonell med spesialkompetanse og om rekvirering innen eget praksisområde».

Statens legemiddelkontroll, GENO og Norsk sau- og geitalslag er positive til forslaget om å ha hjemmel til å lage forskrift for å regulere rekvirering og utlevering av legemidler til dyreiere. De anfører at det er behov for å etablere lik praksis på dette området over hele landet.

Departementets konklusjon er at paragrafen begrenses til å gjelde kun rekvirering av legemidler til dyr. Det blir slått fast hvem som kan rekvirere legemidler til dyr, og bestemmelsen gir hjemmel for å forby rekvirering av bestemte legemidler.

Utlevering av legemidler er regulert i legemiddeloven. Bestemmelsene om bruk av legemidler blir flyttet til bestemmelsen om medisinsk behandling av dyr og bruk av bestemte metoder m.m.

1.5.8 Enerett til behandling og bruk av bestemte metoder m.m.

1.5.8.1 Merknader til overskriften

Statens dyrehelsetilsyn hadde merknad til overskriften på § 19. De påpekte at uttrykket «enerett til» ikke benyttes i andre rettighetsoverskrifter.

Departementet tar dette til følge slik at «enerett til» ikke tas med i overskriften. Overskriften endres til om medisinsk behandling av dyr og bruk av bestemte metoder m.m.

1.5.8.2 Merknader til rettigheter til veterinærer og fiskehelsebiologer

Den norske veterinærforening ønsket at det skulle komme klarere fram hva som var felles rettigheter for dyrehelsepersonell og hva som var forbeholdt bare veterinærer. *Norske Sivilingeniørers Forening/Fiskehelseforeningen* påpekte bl.a. at både loven og kommentarene var for lite presise i å definere fiskehelsebiologenes rettigheter, og kommentarene sto i motstrid med signalene om å gi fulle rettigheter og autorisasjon til fiskehelsebiologer uten en kopling til rekvireringsretten for legemidler. Det ble påpekt at kommentarene til lovteksten la opp til en strengere linje som ville gjøre arbeidsvilkårene for fiskehelsebiologer unødige vanskelige.

Norske Fiskeoppdretteres Forening anså det som viktig at både kommentarene og lovteksten likestilte fiskehelsebiologer og veterinærer når det gjaldt akvakulturdyr.

Statens legemiddelkontroll hadde merknader til at bare veterinærer kan bruke reseptpliktige legemidler til behandling av dyr. De mente at «iverksette» behandling av dyr med reseptpliktige legemidler var mer dekkende.

Universitetet i Tromsø/NFH skrev følgende:

«I lovteksten slik den står i dag, koples § 19 opp mot rekvireringsrett for fiskehelsebiologer. Dette kan være uheldig, etter som fiskehelsebiologer må kunne omfattes av § 19 uavhengig av en begrenset rekvireringsrett. Lovteksten vil hindre en ikrafttredelse av § 19, 1. ledd, punkt 4 om bruk av reseptpliktige legemidler til behandling av dyr til det tidspunkt departementet bestemmer. Fiskehelsebiologene vil dermed, slik lovteksten står, bli fratatt bruks- og behandlingsrett av legemidler. Dette er svært viktige rettigheter for å kunne virke som dyrehelsepersonell. Formuleringen vil kunne gjøre arbeidsvilkårene for fiskehelsebiologer unødige vanskelige frem til aktiveringen av en begrenset rekvireringsrett, noe som vanskelig kan ha vært departementets intensjon. (...) Målet må være å sidestille fiskehelsebiologene med veterinærene som dyrehelsepersonell når det gjelder akvatiske dyr med unntak av sjøpattedyr, både med hensyn til plikter og rettigheter. Dette er viktig for at fiskehelsebiologene fullt ut skal kunne utøve sin virksomhet som dyrehelsepersonell.»

Departementet mener å likestille fiskehelsebiologer og veterinærer på området akvatiske dyr unntatt sjøpattedyr. Rettighetene etter § 18 skal gjelde straks loven er trådt i kraft. De er ikke koblet til rekvireringsretten for legemidler. Det er bare rekvireringsretten som vil få utsatt ikrafttredelse. Den som har rekvireringsrett har imidlertid et spesielt ansvar for at det legemidlet som rekvireres blir riktig brukt. Departementet har beholdt en lovtekst med eget ledd bare for veterinærer og ett ledd for fiskehelsebiologer. Likestillingen kommer her godt frem, men kommentarene til fiskehelsebiologers rettighe-

ter er noe omformulert for å rette på uklarheter. Veterinærer og fiskehelsebiologer skal være sidestilt når det gjelder undersøkelse og behandling av akvatiske dyr, unntatt sjøpattedyr.

Departementet har forklart hva som ligger i ordet «bruk» i forhold til reseptpliktige legemidler til behandling av dyr og har derfor beholdt ordet «bruk» i lovteksten.

1.5.8.3 Merknader til at bare den som er veterinær kan forestå kjøttkontroll

Høringsinstansene har ulike syn på at kjøttkontroll forbeholdes veterinærer og at dette nevnes spesielt i denne loven.

Statens dyrehelsetilsyn mente at det var de spesielle forvaltningslovene og ikke dyrehelsepersonelloven som burde regulere hvilke forvaltningsoppgaver som skal ivaretas av veterinærer, og mente derfor at nr. 5 om enerett til å «forestå kjøttkontroll» burde strykes.

Statens næringsmiddeltilsyn har muntlig meddelt departementet at de opprettholder innsigelsen fra første høring der de var i mot at kjøttkontroll omtales i dette lovforslaget fordi det reguleres i regelverket under lov om kjøttproduksjon.

Fiskeridirektoratets ernæringsinstitutt uttalte:

«Parallelt med kjøttkontroll som «forestås» av veterinær, utøves det kontroll på fisk og fiskeprodukter fra Fiskeridepartementets side (Fiskeridirektoratet) på legemiddelrester, næringsmiddelhygieniske aspekter (parasitter, humanpatogene mikroorganismer), samt kvalitetsvurdering. Med introduksjon av fiskehelsebiologer i lovgivningen, er det naturlig at dette ansvarsforholdet også nevnes. Her er det imidlertid ikke veterinærer som forestår kontrollen, men fagfolk fra Fiskeridirektoratet.»

Universitetet i Bergen og Universitetet i Tromsø/NFH var imot at kjøttkontroll skulle forbeholdes veterinærer og mente at kjøttkontroll for akvatiske dyr burde vært omfattet av reglen i annet ledd, så langt denne passer. Universitetene mente at kjøttkontroll for akvatiske dyr var en oppgave som naturlig hørte under fiskehelsebiologers kompetanseområde, og regelen virket unødvendig begrensende for deres arbeidsoppgaver.

Departementet ønsker fortsatt å beholde bestemmelsen om at kjøttkontroll er forbeholdt veterinærer. Med kjøttkontroll menes her den tradisjonelle kjøttkontrollen av landdyr. Kontroll av sjømat er ikke omfattet av lovens betegnelse kjøttkontroll. Selv om lov om kjøttproduksjon med forskrifter regulerer og setter krav til utførelsen av kjøttkontroll, finner departementet at det her bør fremgå klart at kjøttkontroll er en spesifikk oppgave for veterinærer, fordi en forsvarlig kjøttkontroll baseres på kunnskaper i patologi. Forslaget blir derfor videreført.

1.5.9 Dyreeiers behandling av egne dyr

Den norske veterinærforening mente det var ønskelig med en klargjøring av hvilken myndighet som eventuelt skulle fastsette nærmere vilkår for at dyreeiere kunne behandle egne dyr etter instruksjon.

Departementet har etter nærmere vurdering kommet til at det vil være lite aktuelt å ha en hjemmel her for å kunne fastsette nærmere vilkår. Noen nær-

mere presisering av hjemmel som skulle fastsette vilkårene ble derfor ikke nødvendig. Dyreeier vil få nødvendig veiledning og instruksjon fra veterinær eller fiskehelsebiolog, og det vil være opp til disse å vurdere når dyreeier kan behandle egne dyr.

1.5.10 Taushetsplikt

Justisdepartementet og Statens dyrehelsetilsyn hadde en del merknader til reglene om taushetsplikt. Justisdepartementet syntes det var uklart hvem taushetsplikten skulle gjelde for. De syntes det ville være naturlig at reglene kom til anvendelse på Det veterinærmedisinske rettsråd og offentlige veterinærmyndigheter for innsynsrett i journaler m.v. Dyrehelsetilsynet syntes taushetsplikten burde gjelde for «Dyrehelsepersonell» i stedet for «Den som kommer inn under loven». Videre syntes Justisdepartementet at reglene skulle være så presise som mulig siden overtredelse var straffebelagt. Dyrehelsetilsynet pekte på at regelen skulle være mer absolutt enn det som fremgikk av første ledd og de var uenig i bruken av ordet «røpe» som de syntes var meget vagt og uegnet som utgangspunkt for vurdering av særskilte unntak.

Justisdepartementet fant det mer hensiktsmessig å bruke de øvrige taushetsregler i norsk lovgivning som mønster for en ny bestemmelse om taushetsplikt for dyrehelsepersonell, enn et mønster med utgangspunkt i svenske bestemmelser. Likelydende norske bestemmelser vil kunne redusere eventuelle tolkningsproblemer.

Departementet har på bakgrunn av høringsmerknadene gått bort fra formuleringen «ikke å røpe» og vil i stedet benytte det mer vanlige «hindre». En tilnærmet harmonisering med taushetsreglene i annet norsk regelverk blir derfor gjort. Bestemmelsene vil bli gitt som en hovedregel om taushetsplikt for personlige og driftsmessige forhold. Dyrehelsepersonell og deres medhjelpere vil bli omfattet, men bestemmelsen vil og gjelde for andre som omhandles i loven. Forlaget til ny lovtekst som ble foreslått av Justisdepartementet blir derfor tatt inn i sin helhet.

1.5.11 Samarbeid og klinisk vakt

Den norske veterinærforening (DNV) var sterkt kritisk til første ledd og uttalte:

«Paragrafen omhandler ansvaret for at det er forsvarlig veterinærdekning i landet, og må ses i sammenheng med lovforslagets § 1, pkt 2 (formålsparagrafen). Her sies det at loven skal bidra til at det finnes et faglig adekvat tilbud på tjenester for fremme av dyrehelse og dyrevelferd. I nåværende lovforslag legges dette ansvaret på den praktiserende veterinæren. (...) Forslaget at staten fraskriver seg ansvaret for at det er forsvarlig veterinærdekning i hele landet og at det er veterinærhjelp til alle døgnets tider. Det er tvilsomt om det foreliggende forslaget til § 26 ivaretar formålsparagrafen. (...) DNV foreslår således at det under § 26 tas inn at det skal etableres klinisk veterinærkontakt i alle deler av landet til en avtalt statlig godtgjørelse.»

DNV gikk også sterkt i mot at staten får hjemmelsgrunnlag for å kunne pålegge praktiserende veterinærer plikt til å delta i den kliniske vakten på det sted de utfører sin virksomhet. DNV framhevet at det er vesentlig forskjell mellom praktiserende veterinærer og personell i helsesektoren hvor pålegg

om vaktplikt er knyttet til et ansettelsesforhold eller tjeneste med kommunal driftstilskuddsordning. DNV vil også ta avstand fra at departementet i særskilte merknader til loven knytter vaktplikt opp mot en tilskuddsordning for vakt som skal avgjøres i samråd med yrkesorganisasjonen. Kompensasjonen for ulempen det er å påta seg vakt utenfor ordinær arbeidstid, må gis som godtgjørelse. DNV går også mot at godtgjørelse (tilskudd) for vakt differensieres på grunnlag av inntjening slik det er beskrevet i forarbeidene til loven. Distriktpolitiske virkemidler for å sikre veterinærbemanning i hele landet må utøves på annen måte. Videre er uttrykket «i samråd med» uklart med hensyn til yrkesorganisasjonenes forhandlingsrettigheter. DNV mener således at godtgjørelse for vakt må være gjenstand for forhandlinger mellom partene.

Rådet for dyreetikk sa:

«(...) Etablering av vakt framstår som et rent privat anliggende, der staten riktignok skal yte økonomisk støtte. Rådet fro dyreetikk frykter at dette ikke vil være et tilstrekkelig virkemiddel for å sikre at syke dyr får nødvendig behandling i tide. Fritid verdsettes stadig mer av stadig flere, og områder med stor vaktbelastning vil være lite attraktive for den nye generasjon veterinærer. (...)»

Statens dyrehelsetilsyn mente om § 26 at denne bestemmelsen bør slås sammen med § 27 under overskriften «Beordring av dyrehelsepersonell». Første ledd bør strykes. De mente at det ikke er riktig å lovfeste føringer om praksissamarbeid. I stedet foreslo de å gi departementet anledning til å fastsette forskrift om vilkår for å få tilskudd til klinisk vakt. Hjemmelen kan se slik ut: «Departementet kan gi forskrift om fordeling og vilkår for utbetaling av tilskudd til kliniske vaktordninger og andre tilskudd til dyrehelsepersonell.»

GENO sa at forslaget representerer et tilbakeskritt i forhold til forrige utkast (des.1996). De sa videre:

«For husdyrbrukerne er det viktig at det er et tilfredsstillende tilbud på veterinære tjenester til en hver tid på døgnet i hele landet. Vi kan ikke se at næringens behov på dette området blir tilstrekkelig i varetatt i det nye forslaget. Etter vårt syn bør det være det offentliges ansvar å sikre tilfredsstillende tilbud på veterinære tjenester. GENO vil derfor be om at følgende lovtekst slik den var formulert i forrige utkast (§24) opprettholdes: «Det skal etableres en klinisk veterinærvakt i alle deler av landet. Departementet inngår avtale med yrkesorganisasjonene om organisering og gjennomføring av vekten samt en godtgjørelse for deltakelse.»»

Norges Bondelag påpekte at Staten har et ansvar for at det er en tilstrekkelig veterinærberedskap gjennom hele døgnet etter dagens veterinærlov. Norges Bondelag kan ikke akseptere at Statens ansvar i denne sammenhengen svekkes.

Departementet vil ikke videreføre bestemmelsen om krav til faglig samarbeid. Derimot vil en ta inn forslaget fra Statens dyrehelsetilsyn om at staten kan sette betingelser for utbetaling av tilskudd til klinisk vakt. På denne måten får staten et virkemiddel som er mer lempelig enn beordring til vakt.

Departementet mener at det er viktig å ha hjemmel til å pålegge vakt som en sikkerhetsforanstaltning i tilfelle vekten ikke dekkes ved frivillig deltakelse. Prinsippene for klinisk vakt er beskrevet i St.prp. nr. 54 (1999-2000) Om faglige, juridiske og økonomiske rammer for dyrehelseforvaltningen og virksomheten til veterinærer og annet dyrehelsepersonell.

1.5.12 Sanksjoner

Få høringsinstanser har hatt merknader til forslagene om sanksjoner. *Statens dyrehelsetilsyn* peker på at ordet «yrkesetikk» bør endres til det mer alminnelige yrkesskikk. De peker videre på at formulering «selv om dyrehelsepersonellet ikke kan bebreides» bør føyes til første punktum som en viktig presisering i forhold til andre ledd som stiller et minstekrav om uaktsomhet. Dyrehelsetilsynet mener at det er den sentrale dyrehelsmyndigheten som bør gi advarsel etter andre ledd, jf. hpl. § 56.

Statens helsetilsyn påpekte i sin høringskommentar at det forelå forslag om å oppheve bestemmelsene om tilrettevisning i helsepersonelloven, jf. Ot.prp. nr. 14 (2000-2001). Her gis det en fyldig redegjørelse for innigelser som har kommet til denne type sanksjon. Det har vist seg at selv om det var ment å være en mild form for reaksjon, ble den oppfattet som en ganske streng reaksjon.

Departementet har vurdert behovet for denne sanksjonsform overfor dyrehelsepersonell. En antar at det er grunn til å tro at reaksjonene vil bli tilsvarende fra dyrehelsepersonell som får en tilrettevisning. I de tilfellene det er grunn til å ta fatt i et forhold som ikke er slik det skal være etter regler og yrkesetikk/yrkesskikk, vil det alltid bli foretatt undersøkelser og tatt kontakt med den saken gjelder. Hvis forholdet er av en slik karakter at det skal reageres, vil reglene om advarsel være dekkende.

Departementet har derfor kommet til at bestemmelsene om tilrettevisning kan utelates i denne loven. Forvaltningsloven vil gjelde for saksbehandling i en eventuell sak om advarsel. Rettighetene til den involverte vil bli ivaretatt.

1.6 Annet relevant regelverk

1.6.1 Nordiske veterinærlover

Sverige

Den svenske veterinærloven, Lag om behörighet att utöva veterinäryrket av 2. juni 1994 (SFS 1994:844), er en ren profesjonslov. Den omtaler bl.a. autorisasjon (legitimation), veterinærers rettigheter (behörighet)/enerett og plikter, disiplinæransvar, tilbakekall av autorisasjon og hvordan disiplinærsaker og tilbakekallssaker skal behandles (ansvarsnämnden). Loven har ingen bestemmelser om det offentlige veterinærvesen. Med hjemmel i veterinærloven er det, som i den norske lovgivningen, utferdiget forskrifter (förordningar).

Det offentlige veterinærvesen i Sverige tar seg bare av sjukdomsproblemer hos produksjonsdyr, dyrevernsproblemer og næringsmiddelhygiene, foruten saker som kommer inn under lov om husdyrsjukdommer m.v. (epizootilag, lag om bekämpande av salmonella hos dyr). Behandling av andre dyr enn produksjonsdyr tas hånd om av privat veterinærvirksomhet.

Behandlingen av produksjonsdyrene utføres av statlig ansatte distriktsveterinærer på «helstatlig» økonomisk basis, dvs. dyreeierne betaler honorar m.v. til staten, mens distriktsveterinæren får tilbake sin del av honoraret fra denne. Det er flere distriktsveterinærer organisert sammen og knyttet til såkalte veterinærstasjoner. Fordelingen av disse er organisert slik at alle deler av landet skal kunne få veterinærhjelp til produksjonsdyr. Det er etablert en

kontinuerlig vaktordning ved veterinærstasjonene. For øvrig ledes veterinærvesenet av Länsveterinärer regionalt og Jordbruksverket sentralt.

I et veterinærdistrikt kan det være en eller flere distriktsveterinærer som har arbeidstid fra kl. 8 til 17 alle hverdager. Den distriktsveterinær som er ansvarlig for en stasjon utarbeider beredskapsplan (vaktliste) for distriktet i samarbeid med øvrige veterinærer. Beredskapen dekker tiden utenfor vanlig arbeidstid både på ukedager og i helger. Kompensasjon for vakt gis i form av tjenestefri i tre dager for en helgevakt og i to dager for vakt en helgedag. Det er fastsatt en øvre grense på 31, i særskilte tilfeller 61 fridager pr. år. Utover dette ytes økonomisk godtgjørelse. Når veterinær som ikke er distriktsveterinær deltar i beredskapen, ytes økonomisk godtgjørelse.

For beredskap på vanlig ukedager utenfor vanlig arbeidstid, får distriktsveterinærene økonomisk kompensasjon. Hvis privatpraktiserende veterinær har klinisk vakt på ukedager, gis også økonomisk kompensasjon.

Danmark

Den danske veterinærloven, Lov om dyrlægegerning m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 492 af 28. juni 1990 er for det vesentlige en profesjonslov, men den har også bestemmelser om Det veterinære sundhedsråd (Kap. 2), om dyrlæger i offentlig tjeneste (Kap. 5) og om tilsyn (Kap. 6). Den delen som dekker den veterinære profesjon inneholder bestemmelser om rettigheter/enerett og plikter, foruten bestemmelser om autorisasjon og fratagelse av autorisasjon og rettigheter (Kap. 7). Av spesielle forhold å merke seg er at Sundhedsrådet er pålagt å følge utviklingen når det gjelder anvendelsen av legemidler til veterinær bruk og å foreslå det nødvendige utvalg for slik bruk. I tråd med dette kan det nevnes at det i Danmark, med hjemmel i veterinærloven, er fastsatt forskrift om bruk av antibiotika til matproduserende dyr (Bekendtgørelse nr. 303 af 11. maj 1995 om lægemidler til veterinær brug med senere ændringer, (spes. §§ 8 - 14)

En særegenhet er at Danmark ikke har distriktsveterinærer. Fødevarereditoret ligger under Fødevareministeriet, og består blant annet av veterinærtjenesten og Fødevareavdelingen. Landet er oppdelt i 11 Fødevareregioner, og hver region har en Veterinæravdeling og en Fødevareavdeling (dog dekker 1 veterinæravdeling de to Storkøbenhavnske Fødere regioner). Veterinæravdelingene har omfattende og økende oppgaver i forbindelse med inn- og utførsel av dyr. I den grad de ikke selv kan utføre praktiske oppgaver i forbindelse med offentlig sjukdomskontroll (f.eks. blodprøvetaking), benytter de seg av privatpraktiserende veterinærer. Dette anses som en naturlig arbeidsfordeling, og det er dessuten nedfelt i veterinærloven at privatpraktiserende veterinærer har plikt til å påta seg veterinære oppgaver i det området hvor de har sitt sedvanlige klientell i forbindelse med bekjempelse av smittsomme husdyrsjukdommer. Det er de privatpraktiserende veterinærer som selv organiserer vaktordning for klinisk service i Danmark.

Finland

Den finske veterinærloven, Lag om utövning av veterinäryrket, ble revidert den 21. januar 2000. Den trådte i kraft 1. juli 2000. Den er en ren profesjonslov som i prinsippet dekker de samme forholdene som lovene i de øvrige nordiske

land. Loven vil derfor ikke bli omtalt nærmere. Imidlertid har de i Finland en egen lov, Veterinärvårdslag av 17. august 1990 som sammen med Lagen om djursjukdomar (55/80), Djurskyddslagen (247/1996) og Lagen om livsmedelhygien i fråga om animalske livsmedele (1195/1996) regulerer offentlig så vel som privat veterinær virksomhet. Loven har egne bestemmelser om veterinærforvaltningen på sentralt (Jord- och skogsministeriet), regionalt (Länsstyrelsen) og kommunalt nivå. En merker seg spesielt at kommunene har plikt til å «ordna basveterinärservice som avser hälso- och sjukvård för nyttodjur samt sådan veterinärservice som anses nödvändig för behandling av sjukdomar hos andra husdjur eller för tilhandahållande av normal hälsovårdsservice.»

1.6.2 Lov om helsepersonell

Helsepersonellovgivningen har blitt endret ved lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. (helsepersonelloven). I stedet for mange særlover, vil det være en felles lov for alt helsepersonell. Loven vil derfor oppheve de fleste av dagens særlover når den trer i kraft. Lover som blir berørt av dette er 9 profesjonslover som regulerer offentlig godkjenning m.v. av helsepersonell. Disse er: lov av 13. juli 1956 om fysioterapeuter og mensendiecksykegymnaster (fysioterapeutloven), lov av 8. januar 1960 nr. 1 om godkjenning av sykepleiere (sykepleierloven), lov av 11. juni 1971 nr. 54 om ortopediingeniører (ortopediingeniørloven), lov av 9. mars 1972 nr. 13 om psykologer (psykologloven), lov av 23. juni 1972 nr. 69 om offentlig godkjenning av pleiarar i psykiatriske sykehus, lov av 14. juni 1974 nr. 47 om godkjenning m.v. av helsepersonell (helsepersonelloven), lov av 13. juni 1980 nr. 42 om leger (legeloven), lov av 13. juni 1980 nr. 43 om tannleger (tannlegeloven) og lov av 26. april 1985 nr. 23 om jordmødre (jordmorloven).

Den nye helsepersonelloven omfatter direkte 25 ulike grupper helsepersonell der det vil være autorisasjonsordninger. Loven inkluderer dermed flere grupper som tidligere ikke hadde godkjenningsordninger. I tillegg kan det gis lisenser.

1.6.3 Lov om legemidler

Lov 4. desember 1992 nr. 132 om legemidler m.v. (legemiddeloven) forvaltes av Sosial- og helsedepartementet. Dette gjelder også forhold som angår legemidler til dyr. Miljøverndepartementet har myndighet på området for gifter og helsefarlige stoffer.

Legemiddeloven med tilhørende forskriftsverk regulerer bl.a. tilvirkning, godkjenning, omsetning, rekvirering og utlevering av legemidler. Loven definerer legemidler som følger (§ 2):

«Med legemidler forstås i denne lov stoffer, droger og preparater som er bestemt til eller utgis for å brukes til å forebygge, lege eller lindre sykdom, sykdomssymptomer eller smerter, påvirke fysiologiske funksjoner hos mennesker eller dyr eller til ved innvortes eller utvortes bruk å påvise sykdom.»

Loven har således et omfattende virkefelt. Den omfatter alle legemidler som brukes på dyr, inklusive legemidler til akvatiske organismer.

Med hjemmel i legemiddeloven er det i forskrifter bl.a. fastsatt hva som regnes som legemiddel, hvilke legemidler som kan omsettes fritt og hvilke som kan rekvireres eller brukes bare etter resept.

Sosial- og helsedepartementet har 27. april 1998 med hjemmel i lov 10. desember 1948 nr. 3 om veterinærer, lov 21. juni 1963 nr. 17 om drift av apotek m.v., lov 13. juni 1980 nr. 42 om leger, lov 13. juni 1980 nr. 43 om tannleger og lov 4. desember 1992 om legemidler fastsatt forskrift om rekvirering og utlevering av legemidler fra apotek. Etter denne forskriften er det bare veterinær som kan rekvirere eller forskrive reseptpliktige legemidler til dyr. Vedrørende bruk av legemidler på dyr, se pkt. 2.2.5 og 2.2.6.

1.6.4 Dyrevernloven

Lov 20. desember 1994 nr. 73 om dyrevern er en svært sentral lov for veterinærer og den gjelder for de fleste dyreslag, jf. § 1. Loven har som formål å verne om dyrenes velferd, slik at det tas hensyn til de enkelte dyreslags instinkt og naturlige behov. Dyr skal ikke komme i fare for å lide i utrensmål. Hold av produksjonsdyr, kjæledyr, sportsdyr og andre dyr ut fra aksepterte bruksbehov må skje i samsvar med dette prinsippet. Hva som kan aksepteres, bør være under kontinuerlig debatt i samfunnet.

Den veterinære kunnskapen vil være av stor betydning for hvordan behandling og stell virker inn på dyrene. I forhold til de rammene for dyrehold som loven setter, vil det være veterinærer som er nærmest til å vurdere hvordan det enkelte dyr har det i et konkret tilfelle.

Etter § 3 har bl.a. offentlig ansatt veterinær inspeksjonsadgang til steder og rom der det holdes dyr.

Etter dyrevernloven § 7 er det bare veterinær som kan gjøre kirurgiske inngrep eller iverksette medisinsk behandling som kan føre til lidelse for dyret.

Loven setter forbud mot visse inngrep. Veterinær gis likevel tillatelse i noen tilfeller. Det blir veterinærens skjønn som da blir avgjørende for om inngrepet skal gjøres, eller det er påkrevet ut fra veterinærmedisinsk grunner, jf. § 13 annet ledd.

Kap. 5 har bestemmelser om dyrepensjonater, omsetning og utleie av dyr. I slike tilfeller må det innhentes tillatelse fra distriktsveterinæren og fylkesveterinæren. Det offentlige veterinærvesenet kan på denne måten holde kontroll med at driften og forholdene forøvrig er i overensstemmelse med loven og eventuelle forskrifter som regulerer forholdet. Loven forbyr bruk av levende dyr i undervisning bortsett fra hvis det er en helt nødvendig del av yrkesutdanningen. Unntaket vil være aktuelt for all undervisning av dyrehelsepersonell som kan sies å være en yrkesutdanning.

Ved endring av 27. april 1995 i kap. VII i dyrevernloven fikk distriktsveterinæren møteplikt og ansvar for sekretariatsfunksjonen til dyrevernsmnd. Hun eller han ble dermed en sentral pådriver i dyrevernarbeidet. Distriktsveterinæren fikk ved lovendringen også selvstendig vedtakskompetanse slik at det kan treffes et midlertidige vedtak om f.eks. omplassering. I saker der det er nødvendig med avliving for å unngå at dyret vil bli påført unødig lidelse ved å leve videre, har distriktsveterinæren hjemmel til å treffe vedtak om avliving. I sistnevnte tilfelle skal avliving skje straks og om nødvendig mot eierens vilje. Loven legger dermed et stort etisk ansvar på distriktsveterinæren i forhold til dyreeiers ønsker. Det må også nevnes den utvidete vedtakskompetansen som tilsynsveterinæren på slakteri nå har fått etter dyrevernloven. Innenfor slakte-

riets område skal tilsynsveterinæren føre tilsyn med all behandling av slakte-
dyr og gi nødvendige pålegg.

Offentlige veterinærer har fått større myndighet etter dyrevernloven med denne lovendringen. I forhold til lovens generelle og allmenne bestemmelser er veterinærens rådgiverfunksjon av like stor eller av større betydning. Med hjemmel i loven er det utferdiget en lang rekke forskrifter som utdyper lovens bestemmelser og tydeliggjør det veterinære tilsynsansvaret ytterligere.

1.6.5 Husdyrloven

Lov 8. juni 1962 nr. 4 om dyrehelse (husdyrloven) (tidligere kalt lov om tiltak mot dyresjukdommer (husdyrloven)) gjelder for de sjukdommene som Kongen til enhver tid har bestemt skal gå inn under loven. I praksis vil det si alle kjente dyresjukdommer på husdyr og vilt i Norge. For enkelte sjukdommer er lovens virkefelt begrenset til rapporteringsplikt. Dyreeier og annen ansvarlig er pålagt straks å varsle veterinær når det er grunn til å tro at dyret er angrepet av, eller har dødd som følge av en sjukdom som loven gjelder for. Denne plikten er gjort gjeldende kun for de alvorligste sjukdommene. Varslingsplikten for alvorlige sjukdommer er helt sentral i denne loven. Veterinærmyndighetene er avhengig av raskt å kunne stille diagnose og eventuelt treffe nødvendig tiltak.

Med hjemmel i § 3 er departementet gitt vide fullmakter til å treffe nødvendige tiltak og til å gi påbud som for dyreeier og andre kan bli ganske vidtrek-
kende. Denne paragrafen er den viktigste bestemmelsen for sjukdomsbe-
kjempelse. Veterinærmyndighetene kan bl.a. sperre eiendommer eller distrik-
ter, forby eller begrense persontrafikk, isolere eller avlive dyr eller besetnin-
ger. Loven har bestemmelser om erstatning for de alvorligste tiltakene som
blir satt i verk så som tvungen behandling, nedslakting, destruksjon, rensing
og desinfeksjon, tilintetgjøring av hus m.m.

I likhet med dyrevernloven har husdyrloven også en bestemmelse som gir
adgang til å inspisere dyrehold. Veterinæren skal ha adgang til sted der det er
grunn til å tro at det forekommer sjukdom og for å gjøre nødvendige undersø-
kelser, jf. § 5. Loven kan videre pålegge veterinærer å utføre nødvendige opp-
gaver.

De fleste forskriftene er hjemlet i denne bestemmelsen, selv om ordlyden
tidligere ikke omtalte forskrift spesielt. Ved lov 5. januar 1996 nr. 3 ble det ved-
tatt å ta inn forskrift i ordlyden. Ulike forskrifter om bekjempelse av dyresjuk-
dommer og andre forskrifter under husdyrloven knytter bestemmelser til
både offentlige veterinærer og praktiserende veterinærer.

1.6.6 Fiskesykdomsloven

Lov av 13. juni 1997 nr. 54 om tiltak mot sykdom hos fisk og andre akvatiske
dyr er på mange måter en parallell til husdyrloven. Loven gjelder for de syk-
dommer som Kongen til enhver tid bestemmer, og det er de sjukdommene
som er aktuelle å bekjempe i Norge.

Eier eller annen ansvarlig er pålagt varslingsplikt til offentlig veterinær
hvis det er grunn til å tro at et akvatisk dyr er angrepet av sykdom. Veterinær
skal gis adgang til sted eller anlegg hvor det kan forekomme sykdom for å
foreta de nødvendige undersøkelser.

Retten til å flytte akvatiske dyr er betinget av frihet for visse sykdommer. Attester i den forbindelse er en vesentlig oppgave for veterinærer.

Ved nyetableringer eller utvidelser av anlegg, jf. lov 14. juni 1985 nr. 68 om oppdrett av fisk, skalldyr m.v., er det en forutsetning at anlegget ikke vil volde fare for utbredelse av sykdom på fisk og skalldyr. For å sikre fiskehelsen i området kan veterinærmyndighetene sette vilkår for tillatelsen.

Loven gir departementet hjemmel til å gi forskrifter, treffe de tiltak og gi de påbud som er nødvendig for å forebygge, begrense eller utrydde sykdommer som loven gjelder for.

Etter kapittel 4 kan anlegg bl.a. båndlegges eller all fisk kan nedslaktes. Det er en parallell til husdyrloven. Det er imidlertid en stor prinsipiell forskjell i det at det til et slikt vedtak ikke knytter seg noen erstatningsregler. Oppdretteren får ingen erstatning fra staten.

Det er med hjemler i loven gitt en rekke forskrifter som pålegger offentlige veterinærer oppgaver ut fra sykdomsbekjempelse og kontroll.

1.6.7 Lov om kjøttproduksjon

Lov av 10. januar 1997 nr. 9 om kjøttproduksjon har til formål å sikre at produksjon av slaktedyr, slakt og ferskt kjøtt foregår på en slik måte at kravet til helse, kvalitet og redelighet blir ivaretatt langs hele produksjonskjeden.

Videre skal det ved tilsyn på slakteriet sikres at gjeldende bestemmelser om dyrevern og dyrehelse overholdes.

Loven hjemler forskrifter om inspeksjon av slaktedyr før slaktning, eventuelt i besetningen (§ 4). Videre skal alt kjøtt som frambyes til folkemat være undersøkt og godkjent av tilsynsmyndighetene (§ 11).

Loven har også bestemmelser om tilsyn med dyrevern og dyrehelse i slakterier, om hygiene og om transport av ferskt kjøtt.

§ 13 sier at det å føre tilsyn og fatte vedtak etter kjøttproduksjonsloven kan delegeres til det kommunale eller interkommunale næringsmiddeltilsynet, men at oppgavene skal utføres av en tilsynsveterinær. Dette er således en stillingskategori innen veterinærfaget, og som får sin virksomhet regulert gjennom veterinærloven.

Med hjemmel i lov om kjøttproduksjon er det gitt en rekke detaljerte forskrifter som i stor grad berører veterinærenes arbeidsoppgaver.

2 Generelle motiver

2.1 Autorisasjon og tittelbeskyttelse

En offentlig godkjenning/autorisasjon er en bekreftelse fra offentlige myndigheter på at vedkommende fyller de formelle kravene til angjeldende yrkestittel og yrkesutøvelse. Den gir imidlertid bare unntaksvis *enerett* til utøvelse av vedkommende yrke. Offentlig godkjenning medfører i dag følgende rettsvirkninger: 1) Rett til å benytte beskyttet tittel, 2) rett til å utøve bestemt virksomhet og 3) rett til å benytte bestemte undersøkelses- og behandlingsmetoder.

Autorisasjonsordning for dyrleger (da benevnt, «læger») ble etablert her i landet allerede i 1812. Slik autorisasjon ga en eksaminert dyrlege:

«de rettigheter som kræves til fuld dyrlægepraksis, nemlig ret til at forskrive fra apotek alle slags mediciner, ret til selv at dispensere medicin, adgang til offentlig ansættelse i dyrlægestilling, ret til opnævnelse som sakkyndig ved domstolene, ret til privatpraktiserende dyrlæge i visse tilfælde at foreta offentlige reiser eller utføre offentlige forretninger.»

Men autorisasjonen ga ingen tittelbeskyttelse eller enerett til veterinær virksomhet. Tittelbeskyttelse fikk veterinærene først ved Kgl. resolusjon av 21. juni 1935 da det ble gjort klart at tittelen veterinær eller dyrlege kunne benyttes bare av den som har eksamen fra Norges veterinærhøgskole eller hadde påbegynt utdanning i utlandet før 1. juli 1935. Tidligere avgjørelser i Høyesteretts kjæremålsutvalg om: «at en hver som tar syke dyr i kur er berettiget til å kalle seg dyrlæge» stod ved lag til dette tidspunktet.

Tittelbeskyttelsen av autoriserte veterinærer ble først lovfestet i veterinærloven av 1948 samtidig som det kom inn en bestemmelse om eneretten til «veterinærvirksomhet». Lovens § 2 første ledd fikk følgende ordlyd: «Rett til å utøve veterinærvirksomhet og kalle seg veterinær (dyrlege) har den som vedkommende departement har gitt autorisasjon som veterinær.» Denne bestemmelsen i veterinærloven har blitt stående uendret til i dag.

Før veterinærloven ble vedtatt, var det likevel begrensninger i hva lekfolk kunne gjøre ved behandling av dyr, selv om det ikke fantes noen lov om dyrekvakksalveri tilsvarende kvakksalverloven, någjeldende Lov om innskrenkning i adgangen for den som ikke er læge eller tannlæge, til å ta syke i kur. Lov om foranstaltninger mod smittsomme husdyrsykdommer av 1894 (husdyrloven) bygde på det prinsipp at enhver har rett til å behandle sjuke dyr, men det var gjort unntak for ondartede smittsomme sjukdommer bortsett fra saueskabb. Videre satte straffeloven og legemiddellovgivningen skranker for lekmannsvirksomheten. Dyrevernloven av 1935 satte også skranker for lekfolks virksomhet ved behandling av dyr. Disse bestemmelsene ble i prinsippet videreført i dyrevernloven av 1974.

2.2 Enerett til behandling av dyr

2.2.1 Veterinærloven, kommentarer til § 9

Veterinærloven regulerer bare forhold mellom veterinærer og ikke-veterinærer. Den sonderer ikke mellom forskjellige typer ikke-veterinærer. Av grunner som er nevnt under pkt. 1.2.4 og 2.4.1, er det behov for dette i dag. Veterinærlovens § 9 har vært uendret fra 1948 og har følgende ordlyd:

«Husdyr angrepet av smittsom sjukdom må ikke tas under behandling av andre enn veterinær.

Når det gjelder behandling av dyr, kan bare veterinær iverksette fullstendig eller lokal bedøvelse og bruke legemidler som det er forbudt for apotekene å levere ut til alle og enhver.

Departementet kan bestemme at særlige undersøkelses- og behandlingsmetoder bare kan utføres av veterinær.»

I paragrafens første ledd ble det foretatt en innsnevring av lekfolks rettigheter i forhold til § 25 i husdyrloven av 1894 i det den veterinære eneretten omfatter «smittsomme» og ikke bare «ondartede smittsomme husdyrsjukdommer». I dag må en tolke «husdyr» i vid forstand for at paragrafen skal nå sitt mål. En må anta at lovavgrensningen nå vil gjelde smittsom sjukdom hos alle dyr og akvatiske organismer.

Det er ikke presisert i loven hva som går inn under begrepet «smittsom sjukdom». Uttrykket kan neppe forstås dit hen at det skal omfatte alle sjukdommer som skyldes overførbare smittestoff og derved kan kalles «smittsom». En må tolke det slik at det med «smittsom sjukdom» i denne forbindelse må forstås de sjukdommer som husdyrloven med gjeldende forskrifter til enhver tid innbefatter under begrepet «smittsomme» i lovens forstand og som derved er underlagt offentlige bestemmelser. Veterinærloven § 9 må derfor sammenholdes med spesiallovgivningens bestemmelser på dette punktet.

Når en kommer utenom begrepet «smittsom sjukdom», er det fritt for ikke-veterinærer å behandle sjuke dyr om det ikke er behov for å bruke bedøvelse (bortsett fra forsøksdyr under visse betingelser, jf. dyrevernlovens § 21 siste ledd) eller reseptpliktige legemidler (§ 9 annet ledd).

Bestemmelsen i § 9 annet ledd er ikke til hinder for at eier eller besitter kan foreta foreløpige forholdsregler eller behandling inntil veterinær kommer til stede. Dette gjelder for øvrig også for behandling av smittsomme sjukdommer (samme paragrafs første ledd). Heller ikke er det forbudt å la eier foreta en fortsatt behandling selv om en bruker reseptpliktige legemidler, når dette skjer etter veterinærens anvisning, så lenge denne kan anses å ha dyret «under behandling». Det er imidlertid ikke adgang til å la dyreeier eller noen organisasjon e.l. ha slike legemidler som nevnt i § 9 på lager til bruk i eventuelt påkommende tilfelle. Rekvirering og utlevering av legemidler til dyreeiers bruk praktiseres ikke likt av alle veterinærer. Spørsmålet er omdiskutert, og det er derfor behov for klargjøringen av veterinærloven på dette punktet (se pkt.2.2.6).

Det er også behov for en klargjøring vis-à-vis andre personellgruppers eventuelle bruk av reseptpliktige legemidler. Dette gjelder spesielt fiskehel-sebiologenes eventuelle rett til å forskrive reseptpliktige legemidler til fisk, og biologer som ønsker å nytte immobiliserende medikamenter ved innfangning

av vilt. Slik avklaring foreligger i dyrevernsloven når det gjelder personer som har fått tillatelse til å utføre biologiske forsøk med dyr, jf. dyrevernslovens § 21 siste ledd hvor det heter:

«Den som har fått løyve [til å gjøre biologiske forsøk med dyr] etter fyrste ledd, kan utan hinder av lov av 10. desember 1948 nr. 3 om veterinærer m.v. § 9 nytta heil eller lokal svæving på dei dyr det gjeld.»

Om bruk av bedøvelse uttalte lovutvalget for veterinærloven:

«For å kunne utføre forsvarlig bedøving kreves det et nøye kjennskap til de fysiologiske og patologiske forhold hos dyra og til farmakologi og farmasi. Utvalget finner det derfor helt på sin plass at bare autoriserte veterinærer får adgang til å utføre slik bedøving.»

De samme momenter må også legges til grunn ved vurderingen av om biologer skal få adgang til å nytte immobiliserende farmaka.

Bestemmelsen i § 9 tredje ledd gir departementet rett til å forbeholde veterinærer enerett til visse inngrep på dyr, dels av hensyn til offentlige interesser, dels av dyrevernsinteresser.

Som eksempel på undersøkelsesmetoder som til nå har vært tillagt veterinærenes enerett nevnte lovutvalget «kateterisering av luftposen hos hest eller urinblæren eller livmoren, nedføring av mavesonde og nesesvelgsonde, uttanking av materiale ved undersøkelse for miltbrann eller andre smittsomme sjukdommer, innsprøyting av bedøvingsvæske på nervestammer (diagnostiske injeksjoner), inngiving eller innsprøyting av stoffer i blodet.»

Av nyere metoder som har kommet til og som må vurderes i forhold til bestemmelsene i § 9 tredje ledd, kan bl.a. nevnes endo-, arthro- og bronchoskopi, laserteknikk, røntgen, ultralyd og andre former for billediagnostikk.

Det kan i denne forbindelse også nevnes at någjeldende instruks for seminteknikere er gitt med hjemmel i husdyrlovens § 7 siste ledd, som egentlig bare dekket smittesporålet:

«Departementet kan gi forskrifter for å hindre at sjukdom sprer seg ved kunstig sædooverføring hos husdyr.»

Denne paragrafen i husdyrloven er for øvrig endret til også å omfatte overføring av egg og embryo fra den tid EØS-avtalen trådte i kraft, men det er uten betydning i denne sammenheng. Instruks for inseminører bør i framtida forankres også i profesjonsloven.

2.2.2 Dyrevernsloven, kommentarer til § 7

Dyrevernslovens § 7 sier at ingen andre enn veterinær

«kan gjera kirurgiske inngrep eller setja i verk medisinsk behandling når det er grunn til å tru at inngrepet eller behandlinga kan føra til lidning for dyret. Er det grunn til å tru at inngrepet eller behandlinga kjem til å gjera dyret mykje vondt, skal veterinæren nytta heil eller lokal svæving om ikkje medisinske grunnar er til hinder. Ein som ikkje er veterinær, kan likevel kastrera eller sterilisera reinsbukk, og like eins gris som ikkje er meir enn 1 månad gamal og utan å svæva dyret.»

Arne Frøslie (1997) sier om denne paragrafen i sin kommentarutgave av dyrevernsloven bl.a.:

«I første punktum monopoliseres ubetinget enhver behandling, både kirurgisk og medisinsk, for veterinærer, når «det er grunn til å tru» at dette kan medføre «liding for dyret». Her settes altså skillet mellom hva legmann kan gjøre og hva som bare veterinær kan gjøre.(...)

Det er med lovens formulering ikke meningen å innskrenke veterinærens adgang til å la behandlingen utføres av legmann (assistent, dyreeier) etter veterinærens anvisning.

Med de kommunikasjonsforhold vi har i vår tid, vil det neppe by på vesentlige vanskeligheter, verken økonomisk eller praktiske, for brukeren å søke veiledning hos veterinæren. Det er for eksempel klart at sårbehandling kan være særdeles smertefull. Man har likevel ikke beskåret veterinærens adgang til etter faglig skjønn å la behandlingen utføres av bruker eller annen hvor enten behandlingen består i å gi medisin, sette sprøyte, foreta enkel sårbehandling o.l. Behandlingen skjer likevel ved veterinær. Dette gjelder ikke kirurgisk behandling i egentlig forstand.

Annet punktum omhandler inngrep som «kjem til å gjera dyret mykje vondt». Slike inngrep skal også unntaksfritt kunne utføres av veterinær, men han skal da bruke smertestillende medisiner dersom ikke medisinske grunner hindrer dette. Her går altså skillet mellom hva som kan gjøres uten bedøvelse, men av veterinær, og de inngrep som krever bedøvelse. Det er grunn til å presisere at det med «inngrep» og «behandling» i § 7 forstås kurative tiltak. Inngrep av annen art, for eksempel kastrasjon ved kirurgisk metode, krever særskilt hjemmel.(...)

Det er i første rekke et veterinært spørsmål å avgjøre om en behandling påfører dyret lidelse. Det er imidlertid ikke mulig å angi eksakt hvilke inngrep som, utfra dyrevernmessig synspunkt, bare bør utføres av veterinær. En vil likevel nevne at en legmanns inngrep eller behandling av dyr i en gitt situasjon kan være fullt forsvarlig og lovlig selv om lidelse påføres dyret, dersom det foreligger en nødsituasjon, jf. straffelovens § 47.»

Dyrevernavlovens § 7 ble endret 18. desember 2000 og trer i kraft 1. mars 2001. Endringen førte til at det ikke lenger er adgang for lekfolk til å kastre og sterilisere reinbuk. Aldren på gris som tillates kastret av eier eller lekfolk ble redusert fra 1 måned til 1 uke. Dessuten ble det krav om opplæring av lekfolk som skal kastre.

2.2.3 Forvaltningspraksis

Det foreligger mange saker fra Landbruksdepartementet og noen uttalelser fra Det veterinærmedisinske rettsråd som belyser forvaltningspraksis når det gjelder veterinærenes enerett. Her skal refereres saker som antas å være av interesse for den framtidige grensegangen mellom veterinærer, annet dyrehelsepersonell og lekfolk. Det veterinærmedisinske rettsråd (DVR) har ved flere anledninger (sak 913 (1983), sak 1019 (1990), sak 1116 (1993)) uttalt at bruk av kalvejekk bør forbeholdes veterinærer. Årsakene til dette er at en ved feil bruk av slike apparater kan påføre betydelig skade og lidelse. En forsvarlig bruk av apparater til å øke trekk-kraften ved fødselshjelp på dyr krever veterinær kyndighet. I sak 1128 (1994), uttalte DVR at bruk av ultralyd til drektighetsundersøkelse av storfe og hest bør forbeholdes veterinærer. I overensstemmelse med dette ga Landbruksdepartementet i 1995 en forskrift som fastslår at bare veterinærer kan bruke ultralydapparat til rektal undersøkelse av dyr. I sak 635 (1969) uttalte DVR at «hjertepunktur på høns» hører inn under begrepet «smertevoldende dyreforsøk» (biologiske forsøk med dyr etter dyre-

vernloven av 1974) og at det derfor kreves særskilt godkjenning etter forskrift om forsøk med dyr for å utføre dette inngrep. I sak 1120 (1993) uttalte DVR at trekking av melketenner hos valper og kattunger bør innebære fjerning av røttene, hvilket krever bruk av bedøvelse. Dette innebærer at inngrepet bør utføres av veterinær. Landbruksdepartementet har ved flere anledninger uttalt seg om veterinærenes enerett, særlig når det gjelder forskrivning og bruk av reseptpliktige legemidler.

Med enerett til rekvirering følger også et ubetinget ansvar for bruken av legemidler. Dette betyr ikke at det bare er veterinæren som kan gi legemidlet til et dyr under behandling. Det kan overlates til eier eller til en annen som har ansvaret for dyret. Betingelsen er at veterinæren finner vedkommende skikket til oppgaven og at veterinæren sørger for nøyaktig informasjon og opplæring. Det viktigste er at et legemiddel blir riktig brukt. Hvem som gir medikamentet er av underordnet betydning.

Det har vært en omfattende diskusjon om injeksjonspreparater skal stå i en særstilling, men departementet har ved flere anledninger uttalt at det ikke er noe i veien for å overlata til lekfolk å foreta injeksjoner forutsatt tilfredsstillende opplæring. Det er imidlertid tatt forbehold når det gjelder injeksjon av bedøvende midler og enkelte typer vaksiner.

Forvaltningspraksis har gjennom årene fulgt disse retningslinjene. Årsaken til denne strenge tolkningen er at bedøvelse i seg selv er risikofylt for pasienten. Dessuten vil mangelfull bedøvelse påføre dyret unødig lidelse ved et smertefullt inngrep.

Etter at spørsmålet var reist fra Utvalget for forsøk med dyr, uttalte Landbruksdepartementet til Norsk Institutt for Naturforskning (NINA) i brev av 17. januar 1994 (j.nr. 7544/93 V knl) at medikamentell immobilisering av viltlevende dyr kan utføres bare av veterinærer og at veterinærloven ikke gir adgang til å dispensere fra kravene i lovens § 9 annet ledd. Det foreliggende forslaget åpner imidlertid for at immobilisering av viltlevende dyr kan overlates til medhjelper i spesielle tilfeller.

Vaksinering må som hovedregel kunne overlates til lekfolk etter instruksjon. Det er bare unntak for vaksinasjon mot virusenteritt hos mink og paratuberkulose hos geit. I disse tilfellene krever lekfolks vaksinasjon uttrykkelig samtykke fra Landbruksdepartementet i henhold til forskriften.

For fullstendighetens skyld må det også nevnes at i *Statens helsetilsyn* (tidligere Helsedirektoratet) fører tilsyn med bl.a. omsetning og bruk av legemidler i henhold til legemiddellovgivningen. Dette gjelder også legemidler til bruk på dyr. Her skal det bare refereres til en sak fra 1994 hvor Statens helse-tilsyn anmeldte en person for ulovlig frambud og omsetning av homøopatiske legemidler i forhold til legemiddellovens § 14 (tidligere §§ 6 og 7).

2.2.4 Om begrepet «operative inngrep»

Dyrevernloven av 1935 § 5 benyttet begrepet «operative inngrep» som avgrensning mellom lekmannsvirksomhet og veterinærs enerett. Iflg. Bull Njaa (1953) var definisjonen av begrepet som følger: «Med operative inngrep tenkes i denne forbindelse på inngrep som medfører kontinuitetsatskillelse av vevene ved hjelp av instrumenter som kniv, tang, saks e.l.»

Begrepet «kirurgiske inngrep» kom inn i Ot.prp. nr. 27 (1973-74), Lov om dyrevern, uten at det fra departementets side ble grunnlagt hvorfor «operative inngrep» ble erstattet med «kirurgiske inngrep». Lovkomiteén foreslo formuleringen: «Bare autorisert veterinær har lov til å foreta inngrep (...) som antas å påføre det [dyret] lidelse.»

Det antas at det i utgangspunktet ikke er vesentlig forskjell på begrepene «operative inngrep» og «kirurgiske inngrep», da en i dagligtale oppfatter begrepet operasjon nær identisk med kirurgi, men begrepet «operative inngrep» antas likevel å kunne være noe videre enn begrepet «kirurgiske inngrep».

2.2.5 Rekvirering av legemidler

Gjeldende lov om veterinærer gir autoriserte veterinærer fri rett til å rekvirere ethvert legemiddel som vedkommende finner hensiktsmessig for utøvelse av sin praksis.

I forskrift 27. april 1998 om rekvirering og utlevering av legemidler fra apotek, står

«§ 2-3. Veterinærers rett til rekvirering

Veterinær med norsk autorisasjon eller lisens har, med de begrensninger som er gitt, rett til å rekvirere de legemidler som er nødvendige for utøvelsen av veterinærvirksomheten, herunder rekvirering til dyreeiere til bruk for dyr. (...)»

Uttrykket «utøvelsen av veterinærvirksomheten» i § 2-3. må ikke tolkes slik at en veterinær bare kan rekvirere preparater som er registrert spesielt som legemiddel til dyr. En veterinær har rekvireringsrett til alle legemidler, også preparater som er registrert til human bruk. Når et humanpreparat rekvireres til dyr skal resepten etter forskriftens § 5-3. alltid påføres enten «Til dyr», «Vet» eller «VM». Etter § 5-8. er det et krav at det påføres resepten dyreeiers navn samt dyreart og tilstrekkelig identitet på det dyret som legemiddelet er rekvirert til. Ved rekvirering av legemidler i reseptgruppe A og B, skal også dyreeiers fødselsdato, år og adresse påføres.

Selv om loven endres til å omfatte flere yrkesgrupper, vil ikke retten til å rekvirere legemidler til dyr automatisk bli utvidet. Det ønskes fra flere hold å gi fiskehelsebiologene rekvireringsrett, kfr. høringskommentarene. Spørsmålet om en slik utvidelse vil være forenlig med EØS-regelverket har vært forelagt Utenriksdepartementet, som i brev av 1. mars 1995 svarte følgende:

«Som påpekt i brevet fastlegger EØS-avtalens vedlegg I, pkt. 33 (Rådsdirektiv 90/167/EØF) vilkår for behandling, omsetning og bruk av dyrefôr tilsatt legemidler. I henhold til direktivets artikkel 8 «skal (avtalepartene) påse at medisinfôr utleveres til oppdretteren (...) bare dersom det fremlegges resept fra godkjent veterinær, (...)». Det er med andre ord et absolutt krav om at legemidler til fisk bare kan forskrives av godkjent veterinær.

Det står altså ikke det enkelte EØS-land fritt å avgjøre hvem som skal godkjennes som veterinærer og dermed gis rett til å utøve veterinærvirksomhet. EØS-avtalens Vedlegg VII, pkt. 12 og 13 (Rådsdirektivene 78/1026/EØF og 78/1027/EØF med endringer) fastlegger hvilke kvalifikasjonsbevis som utstedes av avtalepartenes myndigheter som skal godkjennes av myndighetene i de øvrige avtaleparter, og

hvilke fag, hvilken studielengde og hvilke kunnskaper som skal ligge til grunn for disse bevisene. I henhold til artikkel 1 i direktiv 78/1027/EØF er avtalepartene avskåret fra å gi personer som ikke oppfyller disse kravene, adgang til å utøve veterinærvirksomhet.»

Landbruksdepartementet har kontaktet Utenriksdepartementet på nytt i brev av 21. november 2000 i forbindelse med vurdering av kommentarer etter annen høring. Utenriksdepartementet fastholder sin vurdering i brev av 5. januar 2001 og tolker direktivene slik at det tyder på at det bare er veterinærer som kan ansees kompetente til å forskrive legemidler til dyr.

Et forslag om å gi fiskehelsebiologene rett til å rekvirere legemidler til akvatiske dyr unntatt sjøpattedyr kan etter dette ikke tre i kraft før EUs regelverk eventuelt er endret.

Regjeringen foreslår at det innføres en hjemmel til helt eller delvis å forby rekvirering av bestemte legemidler til dyr. Bestemmelsen vil gjelde både for veterinærer og fiskehelsebiologer. En tenker her spesielt på produksjonsdyr i forhold til antibakterielle og vekstfremmende legemidler. Både av hensyn til miljøet, og de økende problemene med antibiotikaresistens og andre bivirkninger er det nødvendig med streng kontroll med legemidler.

2.2.6 Bruk av legemidler

I Norge er det tradisjon for at veterinærer er restriktive med å levere ut legemidler til dyreeiere for behandling av egne dyr. Imidlertid er det mye som tyder på at det foregår en liberalisering både blant dyreeiere og veterinærer. Det er mange årsaker til dette. Dels er det et økende press fra dyreeiere om å få anledning til å foreta en del rutinebehandling som f.eks. vaksinasjon og parasittbehandling selv ut fra økonomiske motiver. Videre er det mange som ønsker å foreta etterbehandling av egne dyr, noe som også mange veterinærer ser som ønskelig både for å optimalisere behandlingen, og ut fra den totale arbeidssituasjonen. Det er derfor behov for å diskutere utforming av regelverk som er egnet til å sikre riktig bruk av legemidler til dyr i framtida.

Veterinærenes utleveringspraksis er ikke ensartet. Den varierer fra landsdel til landsdel, og de enkelte veterinærene innen ett område kan også ha svært ulik praksis på dette feltet. Det er heller ikke uvanlig at dyreeiere forskjellsbehandles, og i noen grad blir rekvirering og utlevering av legemidler brukt som konkurransemiddel veterinærene imellom. I enkelte deler av landet har rekvirering av legemidler, særlig til svineprodusenter, foregått ganske liberalt. Det er eksempler på at store svineprodusenter også her i landet kan operere i et slags nettverk for å utnytte stordriftsfordeler, slik det skjer i våre naboland. Disse produsentene henter også inn utenlandsk ekspertise, f.eks. fra Danmark. Det har ført til fjerndirigering av medikamentell behandling i enkelte besetninger. Den lokale veterinæren kan dermed bli koplet ut, og kontrollen med legemiddelbruken bli svekket. Dette er en uheldig utvikling som bør stoppes.

Det er et overordnet mål å redusere bruken av antibiotika innen husdyrproduksjonen så langt det er forsvarlig. Det er oppnådd gode resultater innen fiskeoppdrettsnæringen i så måte, og det må arbeides systematisk for å oppnå en tilsvarende reduksjon i tradisjonelt husdyrbruk. Nyere kunnskap om resistensproblemer og faren for restkonsentrasjoner i kjøtt og andre husdyrpro-

dukker tilsier at det må føres en streng kontroll med rekvirering og utlevering av antibiotika til dyr. Det er viktig at totalforbruket holdes så lavt som mulig gjennom forebyggende helsearbeid. På denne måten kan en minske, men ikke fjerne behovet for å anvende antibiotika i sjukdomskampen. Ukritisk bruk av antibiotika kan føre til en ukontrollerbar utvikling av overførbar resistens hos mikroorganismer, noe som igjen vil føre til et økende behov for å ha en del spesielle legemidler i beredskap til probleminfeksjoner. Disse preparatene bør bare brukes når det er tvingende nødvendig, og bør i hovedsak være forbeholdt behandling av mennesker.

Det må være en klar forutsetning at medikamentell behandling ikke kan erstatte godt stell og god hygiene i besetninger eller dekke over drifts- og miljøforhold som fører til sjukdom. Parallelt med behandlingsopplegg må det drives systematisk, forebyggende helsearbeid.

For å sikre forsvarlig forvaltning av legemidler til dyr, bør det hjemles adgang til å forskriftsfeste retningslinjer for dyrehelsepersonells eller lekfolks bruk av legemidler på dyr. Disse bestemmelsene er ikke ment å erstatte legemiddelovens regulering av rekvirering og utlevering av legemidler.

2.2.7 Enerett i de nordiske veterinærlovene

I den danske «Lov om dyrlægegerning m.v, jf. lovbekendtgjørelse nr. 492 af 28. juni 1990 med senere ændringer» er dyrlegevirksomhet definert og avgrenset i Kapitel III Dyrlægernes rettigheder. De viktigste bestemmelsene i forhold til tittelbeskyttelse og enerett er som følger:

«§ 4 Ved dyrlægegerning forstås

- a) at tage et dyr under behandling, når der er grund til at antage, at dyret eller den besætning, hvortil det hører, lider af en smitsom sygdom, hvorom anmeldelse skal indgives i henhold til lovgivningen om smitsomme sygdomme hos husdyrene,
- b) at tage andenmands dyr under behandling for nogen anden sygdom, til hvis behandling der kræves veterinær indsigt,
- c) at tage dyr under behandling under anvendelse af lægemidler, der efter apotekerlovgivningen kun må udleveres mod recept,
- d) at udøve veterinær levnedsmiddelkontrol og veterinært levnedsmiddeltilsyn i henhold til den til enhver tid gældende lovgivning herom og
- e) at udøve anden virksomhed, ved hvilken udnyttelsen af den veterinære uddannelse er det væsentlige.

Stk. 2. Ret til at udøve dyrlægegerning og betegne sig som dyrlæge har kun den, der har modtaget autorisation som dyrlæge i henhold til § 5, stk. 1 eller 2, eller som har adgang til at udøve dyrlægegerning i henhold til bestemmelser fastsat i medfør af § 5, stk. 4.

Stk. 3. Såfremt behovet for dyrlægehjælp ikke kan fyldestgøres af autoriserede dyrlæger, kan ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri meddele veterinærstuderende, der opfylder nærmere fastsatte studiekrav, midlertidig tilladelse til at bistå autoriserede dyrlæger under udøvelse av dyrlægegerning.

Stk. 4. Minister for fødevarer, landbrug og fiskeri kan fastsætte bestemmelser, der åbner mulighed for, at personer, der ikke er uddannet som dyrlæge, yder autoriserede dyrlæger assistance under disses udø-

velse af dyrlægegerning, der omfattes af bestemmelserne i stk. 1, litra b, c, d og e. Ministeren fastsætter i det omfang, han anser det for nødvendigt, bestemmelser om, hvilke uddannelseskrav de pågældende skal opfylde. Ministeren kan bestemme, hvilken faglige betegnelse sådanne personer må anvende, samt at en således fastsat betegnelse kun må anvendes af personer, der har gennemgået den uddannelse og bestået den prøve, som ministeren har foreskrevet.»

Det er også bestemmelser i den danske Dyreværnslov av 1991 som berører dyrlægenes enerett. De viktigste bestemmelsene i denne sammenhengen er:

«§ 14. Operative indgreb, der kan påføre dyret lidelse bortset fra uvæsentlig smerte af forbigående beskaffenhed, må kun foretages af en dyrlæge, medmindre indgrebet er uopsætteligt. Lidelse og smerte skal begrænses i videst muligt omfang.

(...)

Stk. 4. Justitsministeren kan fastsætte regler om, at visse typer indgreb kun må foretages af en dyrlæge eller andet særligt uddannede personer.

(...)

§ 15 (...)

Stk. 3. Justitsministeren kan fastsætte regler om, at redskaber, der anvendes til beskæring af klove og hove, kun må betjenes af særligt uddannet personale.»

Den svenske Lag om behörighet att utöva veterinäryrket av 1994 har følgende bestemmelser om den veterinære eneretten (§ 6):

«§ 6. Den som inte är behörig att utöva veterinäryrket får inte mod ersättning behandla sjukdomar på vilka epizootilagen (1980:369) eller lagen (1983:738) om bekämpande av salmonella hos djur är tillämplig.

Den som saknar behörighet att utöva veterinäryrket får inte beteckna sig veterinär i samband med att han mot ersättning undersöker djurs hälsostillstånd eller behandlar djur för sjukdom eller liknande tillstånd genom att vidta eller föreskriva åtgärder i förebyggande, botande eller lindrande syfte. Han får inte heller i samband med verksamheten använda en sådan titel eller yrkesbeteckning som innehåller ordet veterinär eller ger sken av att han är legtimerad eller på annat sätt auktoriserad av en myndighet eller har specialistkompetens som veterinär.»

Som kommentar til lovforslaget ble det bl.a. henvist til dyrevernsloven:

«(...) En verksamhet som enligt behörighetslagen är tillåten för den som saknar behörighet kan dock vara otillåten enligt djurskyddslagen som innehåller bestämmelser som förbjuder andra än veterinär att utföra vissa åtgärder för att behandla och bota djur. (...)»

Den finske Lag om utövning av veterinäryrket av 21. januar 2000 har bestemmelser om den veterinære eneretten i §§ 10 og 30:

«10 §. Ordinerings og kjøp av lækemedel

Utövare av veterinäryrket har rätt att från apotek ordinera läkemedel för veterinärt eller veterinärvetenskapligt ändamål. Närmare bestämmelser om ordinerings av läkemedel för detta ändamål utfärdas vid behov av ministeriet. Om försäljning och annan överlåtelse av läkemedel från läkemedelspartiaffärer till veterinärer bestäms i läkemedelslagen (395/1987).

30 §. Olovlig utövning av veterinäryrket

Den som mot ersättning utövar veterinäryrket utan att ha rätt därtill eller utövar veterinäryrket i större omfattning än hans eller hennes rättighet förutsätter, skall för olovlig utövning av veterinäryrket dömas till böter.

Den som tar en 1 mom. avsedd olovlig verksamhet till yrke skall för yrkesmässig olovlig utövning av veterinäryrket dömas till böter eller fängelse i högst tre månader.»

I lovens § 1 er utövning av veterinäryrket definert slik:

«1 §. Med utövare av veterinäryrket avses i denna lag en person som i enlighet med stadgandena i 2 §, legitimerad såsom veterinär eller tillfälligt berättigad dertil, verkar som veterinär i offentlig tjänst, befattning eller oppgift eller i enskilt oppdrag eller som selvstendig utövare av veterinäryrket.»

2.2.8 Forholdene innen humanmedisinen

Regelverket på humansiden er endret. Lov 2. juli 1999 om helsepersonell fører til endringer i lov 19. juni 1936 nr. 9 om innskrenkning i adgangen for den som ikke er norsk læge eller tannlæge, til å ta syke i kur (kvakksalverloven), som regulerer eneretten for leger og tannleger til å behandle syke mennesker. Helsepersonelloven opphever mange av kvakksalverlovens bestemmelser og fører til at kvakksalverloven ikke skal gjelde for helsepersonell. Den enkeltes plikt til forsvarlig yrkesutøvelse følger av helsepersonelloven. De som faller utenfor helsepersonelloven vil bli omfattet av kvakksalverloven. Dette er omtalt nærmere i Ot.prp. nr. 13 (1998-99).

2.3 Spesialisering

Behovet for å etablere en spesialistordning var en naturlig følge av den faglige utviklingen innen veterinærmedisinen. Endringene i dyreholdet med større vekt på sports- og kjæledyr, og ikke minst framveksten av fiskeoppdrettsnæringen, stiller stadig større krav til spesialkompetanse hos veterinærene. Den norske veterinærforening, (DNV), tok i slutten av 1980-årene initiativet til å utrede grunnlaget for en spesialistordning. Det ble laget en utredning for å kartlegge de viktigste fagområdene, og for å definere kravene til kompetanse. Resultatet ble at en i første omgang ville satse på områdene fiskehelse, produksjonsdyr, smådyr og hest. Senere er næringsmiddelhygiene kommet til.

Det ble utarbeidet et program med formelle utdanningskrav, der en både la vekt på relevant praksis og teoretisk etterutdanning ved veileder. For veterinærer med lang erfaring innen et fagfelt ble det etablert en overgangsordning slik at de kunne bli godkjent etter en forenklet prosedyre.

Landbruksdepartementet aksepterte DNVs faglige krav, og har godkjent de spesialistene som har avlagt bestått prøve etter innstilling fra hovedkomiteen for spesialistutdanningen.

Spesialistgodkjenningen blir gitt for 5 år, men kan gis for 5 nye år når de faglige kravene til fornyelse er oppfylt.

Inntil nå har Landbruksdepartementet enkeltvis godkjent spesialistene, men det kan være hensiktsmessig at departementet utarbeider forskrifter om godkjenning som gjør det mulig å delegere godkjenningsmyndigheten til

DNV. Departementet vil være klageinstans for vedtak fattet av DNV. Spesialistutdanningen forutsettes å foregå i nært samarbeid med den aktuelle utdanningsinstitusjon.

2.4 Alternativ sjukdomsbehandling og kvakksalveri

2.4.1 Generelt om alternativ sjukdomsbehandling

Økende interesse for økologisk landbruk, hvor bruk av kjemiske midler er uønsket, har styrket oppmerksomheten omkring alternativ sjukdomsbehandling av dyr. Strengere miljøkrav innen husdyrbruk og havbruk har virket i samme retning. Aktuelle behandlingsmetoder er akupunktur, homøopati, kiropraktikk og urtemedisin. Denne utviklingen har først og fremst skjedd innen humanmedisinen, men alternativ sjukdomsbehandling vinner innpass også innen veterinærmedisinen. I humanmedisinen er det mest kroniske og/eller uhelbredelige lidelser (f.eks. skjelett- og muskellidelser, kreft) som er gjenstand for alternativ behandling. I veterinærmedisinen synes behandling av skjelett- og muskellidelser med akupunktur å være mest utbredt. I det etterfølgende er det gitt en oversikt over alternative behandlingsmetoder. ¹⁾

2.4.2 Akupunktur

Akupunktur er en over fire tusen år gammel teknikk som stammer fra det østlige Asia. Definisjonen av akupunktur er innstikk av nåler i definerte punkter på kroppen med den hensikt å oppnå ønskede fysiologiske effekter. På kroppens overflate finnes det ca. 300 akupunktur-punkter. Disse punktene er plassert på såkalte meridianer, som blir definert som forbindelseskanaler mellom punktene. Det er vist at punktene har en spesiell anatomisk utforming, med bl.a. høyere tetthet av frie nerveender og en høyere strømløsningssevne enn annet hudvev. På større dyr som storfe kan enkelte punkter føles med fingrene.

I akupunkturbehandling blir en akupunktur nål (0,2-0,4 mm i diameter) ført inn i et punkt fra noen millimeter til centimeter dypt, og blir enten stående der uberørt eller manipulert med fingrene, varmet opp eller stimulert elektrisk, alt etter hvilken virkning en ønsker.

De vanligste indikasjonene for akupunkturbehandling er problemer som angår muskel- og skjelettsystem, særlig kroniske, ikke-infeksiøse lidelser, men også hudproblemer, hormonubalanser og andre indremedisinske sykdommer.

2.4.3 Homøopati

Virkningsmekanismen for homøopati er ukjent, men behandlingsformen tar utgangspunkt i en helhetsforståelse av kroppen. Behandlingsformen bygger på empiriske kunnskaper og teorien går ut på at det er en regulerende form for terapi som styrker kroppen både fysisk og psykisk og at behandlingen styrker energibalansen, kanskje ved en slags katalyserende effekt.

¹⁾ Alternativ sjukdomsbehandling innen veterinærmedisin; Norges veterinærhøgskole, Oslo 1994

Hovedprinsippet er at likt kurerer likt. Et stoff som ved forgiftning hos et ellers friskt individ gir et bestemt sjukdomsbilde, vil ut fra dette kunne kurere tilfeller med tilsvarende symptomer. Selve symptombildet står derfor sentralt ved valg av preparat, og ikke diagnosen slik som innen skolemedisinen. Et annet sentralt prinsipp i homøopati er at det er den minste virksomme konsentrasjon av et preparat som er mest effektiv og som skal brukes. I motsetning til tradisjonelle legemidler har altså homøopatiske midler innen visse grenser økende effekt med økende fortykning. Nytteverdien av homøopatiske midler er dårlig dokumentert ut fra vitenskapelige kriterier.

Bruk og generell akseptering av homøopati er økende i Norge som ellers i Skandinavia, men er lite akseptert i det skolemedisinske miljø. Her i landet er utbredelsen av veterinær homøopati til nå begrenset, men flere humanhomøopater behandler også dyr.

2.4.4 Kiropraktikk

Kiropraktikk er en teknikk der en korrigerer utglidninger mellom leddflater, særlig i ryggen, ved spesielle «kiropraktiske håndgrep». Teknikken nyttes av en håndfull veterinærer, ofte i kombinasjon med akupunktur.

2.4.5 Bruk av alternative behandlingsformer

I Norge er det flest ikke-veterinærer som utfører alternativ behandling av dyr.

I smådyrpraksis synes etterspørselen etter alternative behandlingsformer å være økende, i det alt vesentlige akupunktur og homøopati. I sportshestmiljøet er akupunktur svært utbredt i enkelte områder, og anvendelsen er økende. Homøopati synes å være mindre utbredt i dette miljøet. Hos produksjonsdyr er det også en tendens til mer bruk av alternative behandlingsmetoder. Når det gjelder produksjonsdyr, må en spesielt være oppmerksom på at økologiske driftsformer er i sterk vekst og støttes med offentlige midler. I «Driftsregler for merkegodkjenning og omleggingstilskudd/arealtilskudd» som er utgitt av DEBIO (offentlig godkjent kontrollorgan for økologisk landbruk) er det under avsnittet Husdyrhold, Helse og Sykdom angitt:

«Bruk av kjemisk/syntetisk framstilt veterinærmedisin og antibiotika skal begrenses mest mulig. I stedet skal naturlige terapeutiske midler og metoder vektlegges.»

Videre står det:

«Ved sykdom må hensynet til dyrevern være avgjørende for valg av behandlingsmetode.»

Økologisk drift forplikter således til en viss grad brukerne til å anvende alternative behandlingsformer. For å oppfylle dette er dyreeierne stort sett henvist til utøvere av alternativ humanmedisin, eller til egen kunnskap og erfaring. Dette føles av mange som lite tilfredsstillende både når det gjelder dyrevernaspektet og i forhold til behandlingens effekt. Tilsvarende betenkeligheter gjør seg gjeldende for alternativ behandling av sportshest og selskapsdyr. Det er veterinærene som har de beste forutsetningene til å foreta adekvat undersøkelse og stille diagnose. Alternativ behandling av dyr burde derfor helst utføres av veterinærer med spesialkompetanse. Disse veterinærfaglige og etiske

betenkelighetene, sett i forhold til en økende etterspørsel etter alternativ sjukdomsbehandling av dyr, tilsier at det i veterinærutdanningen bør tilbys undervisning som dekker basalkunnskapene innen disse behandlingsformene. Det er også nødvendig å få en lovmessig avklaring av hvem som skal ha anledning til å utføre slik behandling av dyr, hva behandlingen kan omfatte og hvilke sykdommer/sjukdomsformer ikke-veterinærer kan behandle med alternative metoder.

2.4.6 Kvakksalveri

I tidligere tider, og langt inn i vår tid, hadde veterinærene ikke tilgang på effektive behandlingsmetoder for mange av de viktige husdyrsjukdommene. Dessuten var tilgjengeligheten av veterinær service dårlig. Under slike forhold var det naturlig at lekfolk i betydelig grad ble nyttet ved behandling av sykdommer hos dyr.

Etter hvert som veterinærbemanningen ble styrket, veterinærenes kunnskapsnivå hevet og behandlingsmetodene bedret, har problemet med dyrekvakksalveri avtatt. Dette henger nok også sammen med utviklingen innen husdyrbruket, med mer verdifulle dyr, større produksjonstap ved sykdom, høyere kunnskapsnivå hos dyreholderen osv. Dessuten var det i begynnelsen av vårt århundre og utover de smittsomme sykdommene som tuberkulose og smittsom kasting, og også til dels bråsott og miltbrann, som hadde størst betydning. Bekjempelsen av disse sykdommene ble tidlig underlagt det offentlige veterinærvesen, og «konkurransen» fra kvakksalvere ble da av mindre betydning.

Senere ble det utviklet mer virksomme legemidler som kjemoterapeutika og antibiotika. Dette medførte at veterinærene fikk i hende spesifikke hjelpemidler til behandling av infeksjonssykdommer som tidligere bare ble behandlet symptomatisk. Lekfolk kom til kort i denne sammenheng. Utviklingen av kirurgiske og diagnostiske metoder har virket i samme retning.

I dag er situasjonen i ferd med å endre seg noe. Sjukdomspanoramaet innen husdyrbruket har endret seg fra vesentlig smittsomme sykdommer til overvekt av produksjonsrelaterte sykdommer med et mangeartet årsaksforhold. Sykdommene henger sammen med faktorer som høgt produksjonsnivå, ugunstig miljø, stor dyretetthet, utilstrekkelig hygiene, feil eller mangelfull ernæring osv., og er vanskelige å behandle både for lek og lærd. Dette har igjen aktualisert behandling som under visse forhold kan karakteriseres som kvakksalveri.

2.5 Taushetsplikt

2.5.1 Forvaltningsmessig taushetsplikt

Taushetsplikt innebærer en plikt til å bevare taushet om bestemte forhold. Plikten gjelder både det passivt å tie om taushetsbelagte forhold, og aktivt å hindre at informasjon om slike forhold kommer uvedkommende i hende. For veterinærer vil dette vesentlig gjelde informasjon som dreier seg om husdyrs sykdomsforhold.

En må i utgangspunktet skille mellom forvaltningsmessig og yrkesmessig taushetsplikt. Den yrkesmessige taushetsplikten er forankret i profesjonslo-

ven, for veterinærer veterinærloven, mens den forvaltningsmessige taushetsplikten er hjemlet i forvaltningsloven.

For veterinærer som er ansatt i det offentlige veterinærvesen gjelder taushetsplikt etter forvaltningsloven (fvl). Det vises til fvl §§13-13 f som inneholder de materielle bestemmelser om den taushetsplikten som gjelder for forvaltningsorganer.

2.5.2 Yrkesmessig taushetsplikt

Før 1948 fantes det ingen lovfestet taushetsplikt for veterinærer. I lovkomitéens innstilling av 21. juni 1940²⁾ heter det om veterinærers taushetsplikt:

«§ 16 inneholder bestemmelse om veterinærenes taushetsplikt. Så vidt utvalget har kjennskap til, finnes det ikke tidligere noen bestemmelse om taushetsplikt for veterinærer. I innstillingens § 16 foreslås det at enhver veterinær skal være pliktig til, med de innskrenkninger som er fastsatt i lov, å iaktta taushet om det som blir ham betrodd under utøvingen av hans virksomhet eller som han derunder får rede på om husdyrs sjukdomsforhold. Utvalget mener at en slik bestemmelse er helt påkrevd, da veterinærene ofte under sitt virke får kjennskap til forhold som uvedkommende ikke bør bli kjent med. En tilsvarende bestemmelse for leger finnes i legelovens § 14 og for tannleger i den tilsvarende lovs § 8.

Taushetsplikten gjelder alt som er betrodd veterinæren under utøvingen av hans virksomhet. Videre det han blir kjent med under sine undersøkelser. Taushetsplikten er imidlertid betinget av de innskrenkninger som er fastsatt i lov. I denne sammenheng skal en nevne straffelovens § 139 som setter straff for den som ikke gjennom anmeldelse eller på annen måte søker å avverge forskjellige nærmere angitte forbrytelser når han har fått kjennskap til at de er i gjære, eller ikke søker å avverge deres følger. Av de bestemmelser som straffelovens § 139 viser til, kan nevnes samme lovs § 154, som setter straff for den som bevirker eller medvirker til at en farlig smittsom sjukdom finner inngang eller alminnelig utbredelse blant mennesker, husdyr eller vekster. Videre har en straffelovens § 172 om straff for den som unnlater å opplyse omstendigheter som godtgjør at en for en forbrytelse tiltalt eller dømt er uskyldig. Endelig kan nevnes innstillingens § 12 om plikt til å gi meldinger om smittsomme husdyrsjukdommer m.v.

Veterinærens medhjelper har samme taushetsplikt som veterinæren selv.

Tyskland har en lignende bestemmelse om taushetsplikt som her er foreslått. I riksdyrlegeordningens § 13 er det påbud om at veterinæren skal iaktta taushet om forhold som han blir kjent med under utøvelsen av dyrlegeyrket, i den utstrekning berettigede hensyn tilsier det. Krever offentlige hensyn at veterinæren framkommer med opplysninger han sitter inne med, er han ikke bundet av sin taushetsplikt. Han har ikke rett til å vegre seg for å avgi vitneprov for retten.»

Taushetsplikten ble ikke nærmere kommentert i lovproposisjonen, Ot.prp. nr. 39, 1948, og i proposisjonen³⁾ fikk § 16 følgende utforming:

²⁾ Innstilling til lov om veterinærer m.v. /: Forarbeid til lovene 1948, bind I, 1-46

³⁾ Ot.prp nr 39 (1948). 1. Lov om veterinærer m.v. 2. Lov om endring av lov av 14. juli 1894 med tilleggslover om foranstaltninger mot smittsomme husdyrsjukdommer

«Enhver veterinær skal - med de innskrenkninger som er fastsatt i lov eller som for øvrig følger av hans tjenesteplikter - tie stille om det som blir betrodd ham under utøvingen av hans virksomhet. Samme taushetsplikt har veterinærens medhjelpere.

Enhver som i medfør av bestemmelsene i denne lov får kjennskap til forhold som er omhandlet i §§ 6, 8 og 13, har den samme taushetsplikt som veterinæren selv.»

I lovutvalgets opprinnelige forslag ble det brukt formuleringen «(...) betrodd ham under utøvingen av hans virksomhet eller som han derunder får rede på om husdyrs sjukdomsforhold». Gjesdal⁴⁾ sier om denne endringen:

«Uten at lovmotivene sier noe spesielt i denne forbindelse, er det mest naturlig å anta at lovgiveren har ansett det som selvsagt at taushetsplikten skulle omfatte bare det som veterinæren qua fagmann og behandlende veterinær erfarer, hva enten denne erfaring beror på rent verbale anamnesticke opplysninger som meddeles («betros») ham, eller det er slutninger han som diagnostiker trekker ut av de foreliggende opplysninger, observasjoner og data under ett, og som utelukkende vedrører pasienten og dennes eventuelle smittemessige innvirkning på omgivelsene. Samme synspunkter gjøres for øvrig gjeldende ved fortolkningen av legelovens § 14 som imidlertid selv begrenser taushetspliktens omfang til «folks legems- eller sykdomsforhold». For øvrig gir forholdene omkring pasienters personlighetsvern i forbindelse med lege-/tannlegeloven spesielle problemer, som er irrelevante i veterinær sammenheng.»

Lovforslagets § 16 i Ot.prp. nr. 39, 1948 ble vedtatt i uendret form av Stortinget som ikke kommenterte denne paragrafen nærmere.

Av hensyn til skattemyndighetens behov for innsyn i veterinærenes sjukejournaler som ledd i kontrollen av deres inntektsoppgaver, ble § 16 endret i 1952. Det ble da funnet mest hensiktsmessig å føye til en mer generell bestemmelse for å imøtekomme dette behov og for å unngå nye lovendringer om andre behov for lempning av taushetsplikten skulle oppstå. Loven fikk da følgende utforming, hvor «ved bestemmelse av Kongen eller» er føyd til:

«Enhver veterinær skal - med de innskrenkninger som er fastsatt i lov eller ved bestemmelse av Kongen eller som for øvrig følger av hans tjenesteplikter - tie stille om det som blir betrodd ham under utøvingen av hans virksomhet. Samme taushetsplikt har veterinærens medhjelpere.

Enhver som i medfør av bestemmelsene i denne lov får kjennskap til forhold som er omhandlet i §§ 6, 8 og 13, har den samme taushetsplikten som veterinæren selv.»

Det ble senere ved Kgl. resolusjon av 17. april 1953 fastsatt at taushetsbestemmelsen ikke skulle være til hinder for at skattemyndighetene gjennomgikk sjukejournalene når disse samtidig ble brukt som inntektsdagbok. Det skulle ikke være de lokale likningsmyndighetene som skulle foreta kontrollen, men skatteinspektører fra andre steder slik at man mente seg dekket med hensyn til gjennomsiktige forhold på små steder. Bestemmelsen fikk mindre betydning da det ble oppnådd enighet mellom Riksskattestyret og Den norske vete-

⁴⁾ Gjesdal, F.: Veterinærers taushetsplikt - Bør den opprettholdes? Norsk Veterinærtidsskrift 1977; 89: 285-294

rinærforening om et spesielt regnskapssystem i 1953. Veterinærene er nå pålagt alminnelig regnskapsplikt etter regnskapsloven av 1977.

Senere har det ikke vært foretatt endringer i veterinærlovens § 16.

2.5.2.1 Tolkning av § 16 i någjeldende veterinærlov

Det har vært en betydelig diskusjon om tolkningen av veterinærlovens § 16. Spesielt har det vært hevdet at bestemmelsen i § 16 i en rekke situasjoner har virket hemmende på bekjempelsen av visse sjukdommer.

Gjesdal ga en bred analyse den veterinære taushetsplikten i 1966 ⁵⁾ og 1977 ⁶⁾. I artikkelen fra 1977 nyttet han tittelen: «Veterinærers taushetsplikt - Bør den opprettholdes?» I denne artikkelen siteres bl.a. følgende fra årsberetningen for Fylkesveterinæren for Sørøst-Norge for 1972:

«Flere veterinærer er inne på at taushetsplikten kan være en hindring for den praktiserende veterinær i hans arbeid med å hindre omsetning og transport av dyr fra ringormsmittede besetninger. En er derfor helt avhengig av lojale og lovlydige dyreeiere for at tiltakene skal ha den ønskede effekt.»

Det er særlig rekkevidden av innskrenkningene i taushetsplikten som følge av tjenesteplikter som har vært diskutert. Gjesdal ⁷⁾ sier om dette bl.a.:

«Videre nevnes i § 16 ytterligere innskrenkninger i veterinærenes taushetsplikt, nemlig de som «for øvrig følger av hans tjenesteplikter» uten at disse tjenesteplikter er nærmere spesifisert. Spørsmålet om hvilke tjenesteplikter det siktes til, er såvidt vites ikke avklart, men det menes formodentlig i første rekke tjenesterapporter og meldinger veterinærene skal sende til overordnet veterinærmyndighet i forbindelse med opptreden av visse sjukdommer iflg. husdyrloven. Ser man imidlertid § 16 i et videre lys av veterinærlovens § 1 og husdyrlovens kap. II, vil det fremgå at de veterinære tiltak som skal iverksettes etter disse lover i visse situasjoner krever informasjon eller varsel til en videre befolkningsgruppe for at de skal kunne få den ønskede effekt. For så vidt kan dette komme i strid med den strenge begrensning av informasjonsønsket som taushetsbestemmelsen i § 16 tilsier. Det vil kunne oppstå kollisjon av interesser, nemlig på den ene side den konsulterende dyreeiers personlige interesse av ikke å komme på folkemunne, og på den annen side den bredere hygienisk/profylaktiske beskyttelse som det er en almen offentlig interesse å styrke. (...)»

Tjenesteplikter etter veterinærloven og husdyrloven, og også etter dyrevernavloven, kan således lett komme på kollisjonskurs med taushetsplikten etter veterinærlovens § 16. Veterinærdirektøren uttalte om dette i VD-Nytt 1978, nr. 7 ⁸⁾:

⁵⁾ Gjesdal, F.: Veterinærers taushetsplikt. Medlemsblad for Den Norske Veterinærforening 1966; 18: 306-316

⁶⁾ Gjesdal, F.: Veterinærers taushetsplikt - Bør den opprettholdes? Norsk Veterinærtidsskrift 1977; 89: 285-294

⁷⁾ Gjesdal, F.: Veterinærers taushetsplikt - Bør den opprettholdes? Norsk Veterinærtidsskrift 1977; 89: 285-294

⁸⁾ Anon.: Den veterinære taushetsplikt. VD-NYTT 1978 nr. 7: 1-3

«Det har i noen tid vært diskusjon og uklarhet blant veterinærene om hvordan den veterinære taushetsplikt skal praktiseres. Fra flere hold er det rettet henvendelser til departementet der det pekes på at en for streng håndhevelse av taushetsplikten kan være et direkte hinder for en effektiv sjukdomsbekjempelse. For å klargjøre hvor langt plikten til taushet går, vil departementet se på om det er nødvendig å endre veterinærlovens § 16. Vi finner det likevel å være på sin plass å gi uttrykk for Veterinærdirektørens syn på hvordan den veterinære taushetsplikten skal forstås.

Lov om veterinærer og instruks for distriktsveterinærer og andre veterinærer pålegger enhver veterinær en rekke plikter. Distriktsveterinærene er gitt spesielle plikter utover disse i egenskap av offentlige veterinærer. Felles for alle veterinærer er bl.a. plikten til å arbeide for bekjempelse av smittsomme dyresjukdommer, for vern av dyrene, for vern av samfunnet mot fare forårsaket av dyresjukdommer eller gjennom næringsmidler og dyreprodukter.

I lovens § 16 pålegges enhver veterinær å «tie stille med det som blir betrodd ham under utøvingen av hans virksomhet». Hans taushetsplikt er imidlertid begrenset av bestemmelser gitt i lov eller ved kongelig resolusjon eller av det som for øvrig følger av hans tjenesteplikter. Som nevnt er veterinærenes tjenesteplikt utførlig omtalt i lovverket og det skulle ikke være grunn til konflikt mellom disse og plikten til taushet. § 16 skal hindre løst snakk som ikke tjener noe berettiget hensyn eller som til og med kan påføre andre personer eller interesse skade, men har selvsagt aldri vært ment så absolutt at bestemmelsen skulle hindre utøvelse av veterinærenes primære plikter. Det er ikke noe til støtte for en slik streng tolkning av taushetsplikten i forhold til forarbeidet til loven. Den veterinære taushetsplikt som omtales i § 16 skal ikke være til hinder for at veterinæren kan gi opplysninger når disse er et nødvendig ledd i forebyggelse eller bekjempelse av dyresjukdom, eller når berettigede hensyn taler for at slike opplysninger vil være av betydning for fremme av dyrevernsaken eller næringsmiddelhygien.

I den debatt som har pågått om taushetsplikten er veterinærens plikt til å informere både generelt og i enkelttilfeller kommet noe i bakgrunnen. Veterinærene plikter å gi opplysning om generelle forhold av betydning for forebyggelse av sjukdom osv., for eksempel ved foredrag og møtevirksomhet, deltagelse i tverrfaglige utvalg (Se VD-Nytt nr. 5, 1977). I enkeltsaker kan behovet for opplysning være påtrengende. Det er rimelig at den som best kan gi disse opplysningene slik at de blir forstått, nemlig veterinæren, også gjør det.

Som eksempel på dette kan nevnes informasjon til berørte parter ved forekomst av smittsom dyresjukdom eller zoonose, om helseskadelige rester av medikament i dyreprodukt, om forhold i strid med dyrevernsloven. Hvilken form opplysningene skal ha og hvordan de skal formidles må tilpasses det formål de skal tjene og forholdene i hvert tilfelle. Pressen kan i en sak være et hensiktsmessig middel for spredning av informasjon, lister over smittede besetninger fordelt til dem som har behov for slik informasjon, kan være riktig under andre forhold, og muntlig beskjed kan være nok i annen sammenheng.

I rundskriv M-13/78 om bruk av oppslag i forbindelse med smitteerklæring av besetning i medhold av husdyrloven (veterinærhåndboka 726.011) pålegges distriktsveterinæren å sørge for at plakaten blir slått opp slik at personer som er berørt, inseminører, veiledningspersonell, sjåfører på tankbiler og dyretransportbiler m.v., kan få den nødvendige advarsel.

Veterinæravdelingen har i rundskriv M 129/77 innskjerpet veterinærenes veiledningsplikt overfor dyreeierne om tilbakeholdelsesfristen for melk etter behandling med antibiotika/kjemoterapeutika. I tillegg pålegges veterinærene ved massebehandling i besetning så langt det er praktisk mulig, å samarbeide med meieriene for å finne fram til en form for meldetjeneste som kan tjene saken.»

Landbruksdepartementet kommer tilbake til dette spørsmålet i Rundskriv M-56/82, kode 702.11A ⁹⁾ om veterinærers ansvar i forbindelse med rådgivning og attestutstedelser ved salg eller utstillingsdeltagelse:

«Spørsmål som angår veterinærenes taushetsplikt i henhold til veterinærlovens § 16 er igjen reist av offentlige veterinærer overfor Landbruksdepartementet. Departementet finner i denne sammenheng grunn til å innskjerpe at den veterinære taushetsplikt ikke fritar veterinærene for plikten til å gi opplysninger og veiledning. Det vises til omtale av den veterinære taushetsplikt i VD-Nytt senest nr. 2 1981.»

Departementet gjengir deretter fra ovennevnte sitat fra VD-Nytt 1978 og tilføyer:

«Dyreutstillinger representerer en betydelig risiko for spredning av smittsom dyresjukdom. Det er på denne bakgrunn distriktsveterinæren er pålagt særskilt ansvar for tilsyn med utstillinger. Det er i denne sammenheng helt vesentlig at de veterinære attester som utstedes er fullstendige, og distriktsveterinæren - eventuelt utstillingsveterinæren - må ha full adgang til å kreve alle relevante opplysninger om helsen til de dyr som søkes utstilt. Det er i denne forbindelse uten betydning om sjukdommen kommer inn under husdyrlovens bestemmelser eller ikke. Det er en misforståelse dersom kravet til taushet i veterinærlovens § 16 oppfattes slik at veterinæren kan - eller skal - holde tilbake opplysninger som er av betydning for arbeidet med bekjempelse av dyresjukdommer, for vern av dyrene, eller for vern av samfunnet for øvrig mot fare forårsaket av dyresjukdommer eller gjennom næringsmidler eller dyreprodukter.»

Også i VD-Nytt nr. 3, 1989 ¹⁰⁾ tok Veterinæravdelingen opp spørsmålet om den veterinære taushetsplikt. Etter å ha sitert veterinærlovens § 16 første ledd angis følgende:

«Taushetsplikten er ikke absolutt. Som det står i lovteksten er det visse innskrenkninger. I praksis er det innskrenkninger i taushetsplikten «som for øvrig følger av hans tjenesteplikt» som er viktigst.

Etter veterinærlovens § 1 skal en veterinær verne samfunnet mot fare og skader forårsaket ved dyresjukdommer eller gjennom næringsmidler og produkter av animalsk opprinnelse. For å kunne etterleve denne bestemmelse er det ofte nødvendig med informasjon. Taushetsplikten må ikke tolkes så strengt at veterinæren ikke kan gi nødvendige opplysninger til de som har berettiget behov for informasjon. Taushetsplikten er ikke til hinder for informasjon. Den skal forhindre spredning av fortrolige opplysninger til uvedkommende.

⁹⁾ Anon.: Attestutstedelse, veterinærs ansvar. Rundskriv M 56/82 fra Landbruksdepartementet til veterinærene om veterinærers ansvar i forbindelse med rådgivning og attestutstedelse ved salg og utstillingsdeltagelse. Regelverksamling. Kode 702.11A

¹⁰⁾ Anon.: Den veterinære taushetsplikt. VD-NYTT 1989 nr. 3: 2

Spørsmålet har bl.a. kommet opp i forbindelse med opplysninger om medisinbruk i oppdrettsanlegg. Nærmiljøet til anlegg kan være urolig for medisinrester i villfisk i området. Etter Veterinæravdelingens vurdering er ikke taushetsplikten til hinder for at veterinær gir nødvendige opplysninger om medisinbruk til person som har legitim interesse av slike opplysninger. Det er en forutsetning at opplysningene tjener et berettiget formål.

Samfunnet er opptatt av miljøproblematikk på mange områder, og det er nødvendig at veterinærene ikke dekker over uheldige forhold ved å nekte opplysninger ved en for snever tolkning av veterinærlovens § 16.»

Når det gjelder opplysninger om arvelige lidelser, har Norsk Kennel Klub sendt en forespørsel til Landbruksdepartementet 23. februar 1990 hvor det ble spurt om slik informasjon kan tilstiles Norsk Kennel Klub for sentral registrering i forbindelse med forebyggende bekjempelse av sykdommer uten formelt samtykke fra den enkelte hundeeier. Landbruksdepartementet svarte i brev av 5. april 1990 (Ref.: S-2100/90V MBR/AH) at det ikke kan se noen grunn til at en ikke skal kunne foreta en slik registrering.

Det har likevel ikke vært klart hvor grensen for den veterinære taushetsplikten går og Landbruksdepartementet har fortsatt fått mange forespørsler om dette. Det går fram av departementets svar at taushetsplikten først og fremst modifiseres av de innskrenkninger som er fastsatt i lov, kongelig resolusjon eller følger av veterinærens tjenesteplikt for øvrig. I svar på en forespørsel fra Det veterinærmedisinske rettsråd 22. mars 1994 (Ref.: S nr. 2440/94 MRB) uttalte departementet dessuten:

«Taushetsplikten skal ikke være til hinder for at opplysninger kan gis når det gjelder å bekjempe eller forebygge sykdom, og/eller når den som søker opplysningene har et berettiget behov for å få disse.»

2.5.2.2 Forholdene i våre naboland

I *Sverige* har bestemmelsene om taushetsplikt i Lag om behörighet att utöva veterinäryrket m.m. av 1965 endret seg over tid. Så sent som i endringslov av 1976 hadde bestemmelsen (§ 16) følgende ordlyd ¹¹⁾:

«Veterinär får icke yppa något som meddelats honom i förtroende i hans egenskap av veterinär eller obehörigen uppenbara vad han i denna egenskap erfarit om djursjukdom eller dess uppkomst. Han får ej heller obehörigen röja eller utnyttja yrkeshemlighet som han fått kännedom till om i sin verksamhet.»

I endringslov fra 1980 ¹²⁾ er formuleringen som følger:

«En veterinär får inte obehörigen röja eller utnyttja vad han i sin yrkesutövning har fått veta om enskildas affärs- eller driftsförhållanden.

I det allmännas verksamhet tillämpas i stället bestämmelserna i sekretesslagen (1980:100).»

¹¹⁾ Lag om ändring i lagen (1965:61) om behörighet att utöva veterinäryrket m.m.; den 23. juni 1976

¹²⁾ Lag om ändring i lagen (1965:61) om behörighet att utöva veterinäryrket m.m.; den 30. april 1980

Formuleringen er uendret i någjeldende lov fra 1994¹³⁾.

Sekretesslagen dekker forhold som i denne sammenheng faller inn under vår forvaltningslov.

I den danske og finske veterinærloven er det ingen bestemmelser om taushetsplikt. Veterinærer i offentlig tjeneste bindes av bestemmelser som tilsvarer vår forvaltningsmessige taushetsplikt.

2.5.2.3 Taushetsplikt etter legeloven, tannlegeloven og ny helsepersonellov

Det var vesentlig legeloven som ble lagt til grunn ved den opprinnelige utformingen av veterinærloven, også når det gjaldt spørsmålet om taushetsplikt. I NOU 1976:1: Legers og tannlegers rettigheter og plikter, er det en omfattende analyse av taushetsplikten, spesielt i forhold til legers og tannlegers virksomhet. Det er også en fylldig oppsummering av spørsmålet i NOU 1993:33: Helsepersonells rettigheter og plikter. Utkast til lov med motiver¹⁴⁾. I etterfølgende Ot.prp. nr.13 (1998-99) om helsepersonell er taushetsplikten for helsepersonell grundig behandlet¹⁵⁾. Det vises til disse utredningene.

Når det gjelder begrensningene i taushetsplikten i forhold til tjenestepliktene, slik det er formulert i veterinærloven, er det i gjeldende legelov fra 1980 nyttet begrepet «(...)andre særlige grunner må anses rettmessig å meddele opplysninger som er underlagt taushetsplikt.» I lovforslaget ble det brukt uttrykket «skjellig grunn». I NOU 1993:33 foreslås (§ 33 Taushetsplikt - hovedregel) uttrykket «(...) når hensynet til tungtveiende private eller offentlige interesser gjør det rettmessig å meddele opplysninger som er underlagt taushetsplikt.» Denne formuleringen er motivert med at det skal foretas en interesseavveining i det hensyn som taler for å bryte taushetsplikten må veie vesentlig tyngre enn hensynet som taler for å bevare taushet.

Lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. (helsepersonelloven) behandler taushetsplikt og opplysningsplikt i kap. 5. Hovedregelen i § 21 lyder «Helsepersonell skal hindre at andre får adgang eller kjennskap til opplysninger om folks legems- eller sykdomsforhold eller andre personlige forhold som de får vite om i egenskap av å være helsepersonell». § 23 regulerer begrensninger i taushetsplikten. Her listes opp forhold som vil gå foran hovedregelen. Det vil kunne gis opplysninger til den som er kjent med opplysningene fra før. Opplysningene kan gis når ingen berettiget interesse tilsier hemmelighold. Opplysningene kan gis når beskyttelsen ivaretas ved at individualiserende kjennetegn er utelatt. Opplysninger kan gis når tungtveiende private eller offentlige interesser gjør det rettmessig. Opplysninger kan gis videre etter regler fastsatt i lov når det er fastsatt eller forutsatt at taushetsplikten ikke skal gjelde. Helsepersonelloven har dessuten andre paragrafer med detaljerte bestemmelser om når opplysninger kan gis til tross for taushetsplikt. Det vises til helsepersonelloven kap. 5.

¹³⁾ Lag om behörighet att utöva veterinäryrket; den 2. juni 1994

¹⁴⁾ Helsepersonells rettigheter og plikter. Utkast til lov med motiver. NOU 1993: 33

¹⁵⁾ Ot prp nr 13 (1998-99) Om lov om helsepersonell m v (helsepersonelloven)

2.6 Nødhjelp

Eksisterende veterinærlov § 10 pålegger veterinærene en alminnelig plikt til å yte veterinærhjelp i spesielle tilfeller. Plikten gjelder enhver autorisert veterinær, uten hensyn til om hun eller han oppholder seg i sitt praksisdistrikt eller ikke. Når et alvorlig sjukdomstilfelle krever hurtig veterinærhjelp, kan en ikke unnskyldes seg med at en er utenfor sitt eget praksisdistrikt. En annen sak er at en veterinær som er i sitt distrikt, er nærmere til å yte hjelpen enn en veterinær som tilfeldig er på besøk i distriktet. Sistnevnte vil kunne fritas for plikten når han har «forvissnet seg om at hjelpen i betimelig tid kan bli ytt av en annen veterinær, som etter sin stilling er nærmere til å yte den.» Vedkommende veterinær trenger heller ikke personlig å yte hjelpen, han kan sende en stedfortreder, f.eks. en assistent.

Plikten oppstår når det kommer en anmodning om hjelp, fra dyrets eier eller besitter, eller fra en utenforstående som f.eks. en turist eller bilfører som har kommet over et skadd dyr. Hjelpen skal ytes uoppholdelig. Ordinær praksis for øvrig må vente. Bestemmelsen medfører ingen alminnelig plikt til tilstedeværelse, men plikten hviler tyngst på den som har klinisk vakt.

Ikke enhver anmodning om hjelp skal behandles etter § 10. Det er der nevnt visse tilstander som ubetinget skal tas hånd om øyeblikkelig: fødselsvansker, sværere ulykkestilfeller og forblødninger, dessuten andre tilstander «etter departementets nærmere bestemmelser». Departementet forela dette spørsmålet for Det veterinærmedisinske rettsråd som avga uttalelse, og departementet fastsatte deretter i rundskriv av 12. desember 1955 at det med «andre sjukdomstilstander» iflg. § 10 skal forstås: trommesjuke, alvorlig kolikktilfelle, glottisødem o.a. tilfelle med fare for kvelningsdød, børvrengning, tarmfremfall, melkefeber med krampe, tetanier og alarmerende septiske tilstander. Senere har departementet i brev av 14. juli 1993 til Fylkesveterinæren for Hedmark og Oppland (Ref.: S-7500/93V) presisert at melkefeber må anses å komme inn under § 10 selv om det ikke foreligger kramper.

Overanstrengelse eller høy alder fritar for plikten etter § 10. «Annet gyldig forfall» kan f.eks. sies å være til stede når veterinæren samtidig får flere anmodninger om hjelp etter § 10, når uvær umuliggjør forsvarlig transport eller transportmiddel (f.eks. båt) ikke kan skaffes i tide. Med uttrykket «betimelig tid» må forstås som innen den tid som er nødvendig for at hjelpen overheadet skal ha noen hensikt. Forholdet må således vurderes i hvert enkelt tilfelle.

På forespørsel fra Landbruksdepartementet om distriktsveterinærene har særlig ansvar for å yte hjelp i tilfeller som omfattes av veterinærlovens § 10 uttalte lovavdelingen i Justisdepartementet i brev av 14. februar 1991 (Ref.: 306/91 E EB/MB/bj) følgende om tolkning av § 10:

«Vi har vurdert spørsmålet om veterinærlovens § 10 pålegger distriktsveterinærene et særskilt ansvar m.h.t. å yte øyeblikkelig veterinærhjelp. Plikten til å yte veterinærhjelp i visse situasjoner påhviler alle veterinærer, jf. § 10, 1. ledd. Med «enhver veterinær» må forstås alle som er autorisert som veterinær etter lovens § 2, herunder såvel offentlig ansatte som privatpraktiserende veterinærer.

Distriktsveterinæren har etter dette prinsipp ikke mer omfattende plikter etter § 10 enn andre veterinærer.

Unntak fra plikten til å yte øyeblikkelig hjelp gjelder dersom veterinæren «har forvisset seg om at hjelpen i betimelig tid kan bli ytt av annen veterinær som etter sin stilling er nærmere til å yte de», jf. § 10, 2. ledd. Et spørsmål er om distriktsveterinærene på grunn av stillingens art i større grad enn andre veterinærer vil overlates ansvaret for den øyeblikkelige hjelp under henvisning til denne bestemmelsen.

I hvilke situasjoner og i hvilken utstrekning distriktsveterinærene på grunn av sin stilling vil være nærmere enn andre til å yte hjelpen, har vi ikke funnet å kunne gå inne på. Dersom stillingens karakter medfører at distriktsveterinærene i praksis vil pålegges ansvaret for den øyeblikkelige veterinærhjelpen i større utstrekning enn andre veterinærer, vil dette skyldes forhold som ligger utenfor veterinærlovens § 10 og kan ikke direkte utledes fra denne bestemmelsen.»

Det er således klart at distriktsveterinærens plikt til å yte øyeblikkelig hjelp etter § 10 er en plikt hun eller han har i kraft av sin autorisasjon og at denne plikten ikke er knyttet til plikten til å yte alminnelig veterinærhjelp etter § 20. § 10 gir ingen plikt til å være tilstede. Plikten oppstår først når han etter de foreliggende opplysninger (...) «må anta at veterinærhjelp er påtrengende nødvendig.» (...) Plikten etter § 20 gir i seg selv heller ikke distriktsveterinæren plikt til å yte veterinærhjelp utenom normal arbeidstid, bortsett fra i situasjoner som kommer inn under § 10. I instruksens fastsatt i medhold av § 25, ansettelsesvilkår eller arbeidsavtaler, kan imidlertid distriktsveterinæren tilpliktet å ha beredskap for å dekke «nødhjelp».

Det er uklart hvorvidt bestemmelsen i § 10 kan anses å skulle vike for lovens bestemmelser om offentlige veterinærers plikter vedrørende smittsomme dyresjukdommer.

I lovforslaget vil nødhjelpsbestemmelsen bli utvidet til å gjelde dyrehelsepersonell. De skal yte den hjelp «vedkommende evner». Mer kan hun eller han selvsagt ikke yte. Spørsmålet er imidlertid hva man kan forlange av «evner». Her vil kravene måtte vurderes bl.a. ut fra dyrehelsepersonellens erfaringsgrunnlag og det utstyr som er tilgjengelig. Kravene må være større for en praktiserende veterinær eller fiskehelsebiolog i ordinært arbeid enn for dyrehelsepersonell som uten utstyr tilfeldig oppholder seg på stedet.

I lovforslaget vil departementet gå bort fra en oppramsing av hvilke tilstander som krever øyeblikkelig hjelp. Den som mottar opplysningene må selv avgjøre om det foreligger behov for nødhjelp. Se for øvrig omtale av § 14 i lovforslaget.

2.7 Profesjonsutøvelse

En praktiserende veterinær er i utgangspunktet en tjenesteyter uten myndighet i forhold til dyreeier. I akutte situasjoner hvor tiltak må gjøres skal veterinæren imidlertid handle på vegne av offentlige interesser. Når en praktiserende veterinær eventuelt får mistanke om en lovregulert smittsom dyresjukdom, eller brudd på dyrevernsloven, må vedkommende reagere i henhold til relevant lovverk. Etter sjuksdomsregelverket er det visse prosedyrer som skal følges for ulike sykdommer. Det første og viktigste er å melde fra til offentlig myndighet så snart som mulig. I alvorlige tilfeller, der raske tiltak mot smittespredning er påkrevet, skal veterinæren iverksette øyeblikkelige tiltak og om nødvendig pålegge restriksjoner overfor dyret eller besetningen. Når en prak-

tiserende veterinær pålegger restriksjoner med hjemmel i husdyrloven, fiske-sjukdomsloven eller tilhørende forskrifter er dette et enkeltvedtak i forhold til de berørte. Etter forvaltningsloven § 1, tredje punktum, vil den praktiserende veterinæren være et privat rettssubjekt som i denne sammenhengen regnes som et forvaltningsorgan fordi vedtaket er truffet på vegne av det offentlige ut fra det offentliges interesser. Offentlige veterinærer skal stadfeste eller følge opp vedtakene på annen måte så snart som mulig.

2.8 Det veterinærmedisinske rettsråd

2.8.1 Historikk

Spørsmålet om opprettelse av et veterinært rettsråd her i landet ble tatt opp til behandling på Den norske veterinærforenings årsmøte så tidlig som i 1908. Når spørsmålet om opprettelse av et slikt råd ble reist, skyldtes dette bl.a. at veterinærene lenge hadde savnet en sakkyndig instans de kunne henvende seg til når det gjaldt tilfeller av særlig vanskelig art. Erfaringene syntes også å ha godtgjort at det var behov for en slik sakkyndig instans til å rettlegge domstolene i saker vedrørende tvistigheter ved handel med husdyr, dyrplagerisaker m.v. En så for seg et råd etter mønster av Det veterinære Sundhedsråd i Danmark, som ble opprettet allerede i 1851.

Saken ble ikke tatt opp til reell behandling før Landbruksdepartementet i 1939 oppnevnte et utvalg til å komme med «framlegg til lov om veterinærers rettigheter og plikter». Utvalget la fram sin innstilling i juni 1940, men på grunn av krigen ble loven vedtatt først i 1948. Lovutvalget foreslo, med et eget kapittel i loven, at det skulle opprettes et «Veterinært rettsråd», og kom samtidig med forslag til nærmere bestemmelser for rådet. Etter lovframlegget skulle rådet bestå av 5 medlemmer som skulle beskikkes av Kongen for et tidsrom av 5 år. Ett av medlemmene skulle beskikkes som formann. Samtidig skulle det også for et tidsrom på 5 år beskikkes 5 varamenn som skulle tiltre rådet etter bestemmelse om dette. Til rådet skulle det knyttes en juridisk sekretær som etter innstilling av rådet ble å tilsette av Landbruksdepartementet.

Når det gjaldt oppgaver, gikk framlegget ut på at det skulle gjennomgå erklæringer og beskrivelser avgitt av oppnevnte sakkyndige i veterinærmedisinske spørsmål i forbindelse med saker av sivil- og strafferettslig art og gjøre retten, eller i tilfelle påtalemyndigheten oppmerksom på vesentlige mangler ved avgitte erklæringer m.v. Videre skulle rådet stå til disposisjon for retten, påtalemyndigheten, de offentlig beskikkede forsvarere og oppnevnte sakkyndige i veterinærmedisinske spørsmål i forbindelse med strafferettslige eller sivilrettslige undersøkelser. Rådet skulle også være rådgiver for sentraladministrasjonen i saker av veterinærmedisinsk art, og det skulle også kunne avgi uttalelser og foreta undersøkelser for andre mot et honorar som ikke måtte overstige en norm fastsatt av Landbruksdepartementet. Rådet skulle ha plikt til hvert år å avgi en beretning om sin virksomhet til Landbruksdepartementet. Beretningen skulle offentliggjøres.

Samtidig som utvalget foreslo opprettet og kom med forslag til lovbestemmelser om et veterinært rettsråd, utarbeidet det også utkast til «Reglement for veterinært rettsråd» som ga nærmere retningslinjer med omsyn til hvilken særlig sakkyndighet rådets medlemmer burde ha, framlegg til bestemmelser

om oppnevning av spesialsakkyndige, om hvordan det skulle forholdes når noen av medlemmene hadde forfall eller var inhabile, om beslutningsdyktighet, om hvordan det skulle forholdes med dyr eller preparater som sendes inn til rådet til undersøkelse, bestemmelser om protokollering og arkivering m.v. Etter utkastet ble det overlatt til rådet å treffe nærmere bestemmelser om arbeidsordningen.

Lovproposisjonen (Ot.prp. nr. 39-1948) tok opp utvalgets forslag om at det skulle opprettes et veterinært rettsråd ved bestemmelser inntatt i lov om veterinærer m.v., men departementet fant at rådet burde hete «Det veterinærmedisinske rettsråd». Departementets framlegg sluttet seg for øvrig med få og mindre vesentlige endringer til utvalgets framlegg. Departementet understreket i sine merknader det store behovet for et slikt råd, og pekte på de forskjellige oppgavene som naturlig burde legges inn under rådet.

I sin innstilling til Odelstinget (Innst. XXI - 1948) var Stortingets landbrukskomité enig med departementet i at det var vektige grunner som talte for å gå til opprettelsen av et veterinærmedisinsk rettsråd, bl.a. pekte komitéen på den betydning en måtte regne med at et slikt råd ville få for husdyreiere og husdyrtrygdslagene «såvel ved å innskrenke antallet av kostbare rettsaker som ved å opparbeide ensartethet i avgjørelser om skadetilfelle hos husdyr». Komitéen tok proposisjonens framlegg til lovbestemmelser om Det veterinærmedisinske rettsråd uforandret opp i sin innstilling, og innstillingen ble uten endringer vedtatt av Stortinget. Etter at Stortinget for budsjetterminen 1950-51 hadde bevilget nødvendige midler til dekning av utgifter ved rådets virksomhet, og etter at det 6. september 1950 av Landbruksdepartementet på grunnlag av utkast fra forannevnte utvalg var utferdiget reglement for rådet, ble ved kongelig resolusjon av 22. september 1950, for et tidsrom av 5 år, de første medlemmer av rådet med personlige varamenn oppnevnt. Rådet trådte i funksjon 1. oktober 1950.

I det opprinnelige reglementet for rettsrådet het det i § 1 om dets sammensetning: «Ved oppnevningen av rådets medlemmer med varamenn tas hensyn til at de forskjellige grener av veterinærfaget både praktisk og vitenskapelig blir best mulig representert.» I 1990 fikk denne paragrafen et tillegg om at: «Ett av rådets medlemmer samt varamedlem, skal imidlertid være jurist.»

Etter reglementets § 2 kan Landbruksdepartementet etter begjæring fra rådet oppnevne en eller to spesialsakkyndige representanter ved behov. Rettsrådet har i de senere år benyttet seg av spesielt sakkyndige konsulenter i saker hvor det selv ikke har tilstrekkelig sakkyndighet, dels ved å innhente uttalelser fra slike, dels ved å tilkalle sakkyndige under behandling av spesielle saker i møte. Behovet for dette har vært økende, da nye fagområder som f.eks. fiskesjukdommer, krever ekspertise som rådet ikke har, og som en ikke kan forvente at rådet skal ha.

2.8.2 Rettsrådets oppgaver

Etter veterinærlovens § 29 skal rettsrådet gjennomgå sakkyndiges uttalelser og tilhørende dokumenter i forbindelse med sivile saker og straffesaker etter at disse pliktmessig blir sendt rådet. Denne ordningen har, i alle fall i de senere år, ikke fungert. Det er et fåtall uttalelser som sendes rettsrådet, og da vanligvis etter at saken for lengst er avgjort i retten.

Videre skal rådet «stå til disposisjon for retten, påtalemyndigheten, de offentlig beskikkede forsvarere og oppnevnte sakkyndige når det gjelder veterinærmedisinske spørsmål i forbindelse med sivile saker og straffesaker.»

Rådet «som organ» har vært lite brukt også i denne sammenheng, det nyttes i større grad til å uttale seg om slike saker for å unngå at de kommer til, eller før de eventuelt fremmes for rettsapparatet.

I lovens § 30 står det at rådet skal være rådgiver for sentraladministrasjonen i saker av veterinærmedisinsk art. Det er særlig dyrevernsprosmål veterinærmyndigheten har rådspurt rettsrådet om, men omfanget av slike saker fra sentraladministrasjonen har vært begrenset.

Videre skal rådet fungere som sakkyndig instans i saker om forsikring av husdyr. Om det ikke er så mange saker pr. år, kommer det stadig saker til rettsrådet hvor veterinærmedisinske spørsmål skal vurderes i forbindelse med forsikring.

Endelig er det i § 30 i veterinærloven angitt at «Rådet kan også avgi uttalelser og foreta undersøkelser for andre.»

I de senere år er det slike saker som har vært hovedtyngden av rettsrådets virksomhet, særlig saker som gjelder veterinærers ansvar i forbindelse med krav om skadeserstatning.

2.8.3 Rettsrådets virksomhet fra 1950 til i dag

Rettsrådet har fra 1950 til 1993 hatt i alt 1120 saker til behandling, hvorav ca. 950 er gjengitt i årsberetningene. Av disse er 298 handelssaker, 232 saker om veterinærers ansvars-/skadeserstatning, 43 forsikringssaker, 69 andre erstatningssaker og 269 dyrevernsaker. Et trekk i utviklingen er at antall forsikringssaker, og særlig handelssaker, var dominerende i de første årene av rettsrådets virksomhet, mens de veterinære ansvarssakene har dominert i den senere tid. Antall dyrevernsaker var dessuten relativt større tidligere enn nå. Av 115 rapporterte saker fra femårsperioden 1989-1993 var hele 89 veterinære ansvarssaker (77 %) og bare 11 dyrevernsaker (9,5 %). Ansvarssakene reises dels av veterinærer eller dyreeiere direkte, eller de fremmes av forsikringsselskaper som dekker veterinærenes ansvarsforsikring. Et trekk i de senere år er at det har kommet saker om fiskesjukdommer. I disse sakene kan det dreie seg om tvist om betydelige verdier. Det er også en økende tendens til ansvarssaker når det gjelder behandling av smådyr, særlig hund og katt.

2.8.4 Generelle kommentarer

Det veterinærmedisinske rettsråd har gjennom årene vist sin berettigelse, særlig som et viktig ledd i å løse tvistesaker innen det veterinærmedisinske området. På denne måten har en unngått mange og kostbare rettssaker. Denne virksomheten bør fortsette. Rettsrådet har også vist sin berettigelse ved vurdering av veterinærmedisinske spørsmål og dyrevernsprosmål overfor offentlige myndigheter. Allikevel bruker norske myndigheter rettsrådet i mindre grad enn tilsvarende myndigheter i f. eks. Danmark gjør. Årsaken til dette kan være flere, bl.a. rådets sammensetning, men også at norske veterinærmyndigheter i større grad nytter egen ekspertise eller enkeltstående rådgivere.

Rettsapparatet oppnevner ofte eksperter eller enkeltpersoner som sakkyndige, uavhengig av Det veterinærmedisinske rettsråd, alt etter sakens art. Rettsrådet burde kunne spille en større rolle også i denne sammenheng.

Rådet bør ikke tillegges myndighet hverken i forvaltningssaker eller i rettslige saker, men bør være et rent sakkyndig rådgivende organ for saker som ligger innenfor dyreheslovens område.

I den grad rådet finner det nødvendig skal de selv ta opp til vurdering aktuelle temaer og gi råd til departementet.

Bestemmelsen om den kontrollfunksjonen som rettsrådet etter någjeldende lov har til å kontrollere veterinærers uttalelser som offentlig oppnevnte sakkyndige, foreslår departementet tatt ut av loven, fordi den ikke lenger synes å være relevant. Departementet foreslår også at plikten til å motta oppnevning som medlem av rådet (eksisterende lovs § 15) utgår. Likeledes foreslår departementet at plikten til å avgi årsberetning og hvordan denne skal distribueres (nåværende § 32) ikke trenger lovfesting, men kan tas inn i rettsrådets reglement.

3 Orientering om gjennomføring av vaktordningen i dyrehelseforvaltningen

3.1 Hovedinnhold i St.prp. nr. 54 (1999-2000)

Et viktig hovedprinsipp i St.prp. nr. 54 (1999-2000) om faglige, juridiske og økonomiske rammer for dyrehelseforvaltningen og virksomheten til veterinærer og annet dyrehelsepersonell gikk ut på å etablere et skille mellom beredskap overfor henholdsvis forvaltningsmessige og private (kliniske) oppgaver. Departementet orienterer nedenfor om et opplegg med vaktordninger for offentlige og private behov, samt spesielle stimuleringsiltak som skal styrke grunnlaget for privat praksis i områder med lav inntjening. Den nye ordningen forutsettes opprettet innenfor de bevilgningene som fremgår av statsbudsjettet for 2001.

Næringskomiteén forutsatte i innstilling S. nr. 235 (1999-2000) at den nye vaktordningen ble etablert med basis i et samarbeid mellom alle involverte parter. Landbruksdepartementet/Statens dyrehelsetilsyn har samrådd seg med Den norske veterinærforening (DNV). Det ble avholdt en rekke møter i tidsrommet juni til desember 2000. Drøftingene førte imidlertid ikke fram og det ble til slutt brudd mellom partene 5. januar 2001.

3.2 Bakgrunn

Den lokale, veterinære beredskapen er i dag i stor grad basert på at Statens dyrehelsetilsyn ved distriktsveterinæren er tilgjengelig for henvendelser om både forvaltningsmessige og kliniske oppgaver. Tilgjengeligheten utenfor alminnelig arbeidstid sikres ved at privatpraktiserende veterinærer inngår avtale med Dyrehelsetilsynet som vaktavløsere for distriktsveterinærene.

Ut fra dagens ordning utbetaler Dyrehelsetilsynet årlig 30 millioner kroner i vaktgodtgjørelse. Godtgjørelsen og andre forhold knyttet til vaktordningen, er fastsatt i en kollektiv særavtale av 10. desember 1991.

I St.prp. nr. 54 (1999-2000) om faglige, juridiske og økonomiske rammer for dyrehelseforvaltningen og virksomheten til veterinærer og annet dyrehelsepersonell presenterte Regjeringen de prinsippene som den mente burde legges til grunn for den framtidige, veterinære beredskapen. Det ble lagt særlig vekt på behovet for å skille mellom de forvaltningsmessige og de kliniske oppgavene, herunder separate systemer for henholdsvis forvaltningsvakt og klinisk vakt. Det ble videre foreslått å gi tilskudd for å stimulere veterinærvirksomhet i utkantstrøk. Omleggingen skulle foretas av staten i samråd med Den norske veterinærforening.

3.3 Nærmere om vaktordningene

3.3.1 Forvaltningsvakt

Det opprettes en vaktordning for alle de tre nivåene innen Statens dyrehelse-tilsyn, der vakten på lokalt nivå skal kunne rykke ut i påkommende tilfeller, som eksempelvis kan være akutte dyrevernssaker, mistanke om eller utbrudd av alvorlige smittsomme sykdommer som krever strakstiltak fra det offentlige. Vakten på regionalt og sentralt nivå skal være tilgjengelig per telefon, og organiseres med ca. 35 lokale, fire regionale og en sentral forvaltningsvakt.

Den lokale forvaltningsvakten skal ta seg av distriktsveterinærens oppgaver som ikke kan vente til neste arbeidsdag. Etter behov vil det være aktuelt med kjøp av spesielle tjenester fra den kliniske vakten. I tillegg skal den lokale forvaltningsvakten ta seg av rådgiving til klinisk vakt i spørsmål som omhandler offentlige gjøremål og informasjon til publikum.

Den regionale forvaltningsvakten skal ta seg av fylkesveterinærens oppgaver utenom ordinær arbeidstid, blant annet støttefunksjoner for lokal forvaltningsvakt og den skal være tilgjengelig for presse og publikum.

Forvaltningsvakten på sentralt nivå skal ta seg av oppgavene til Statens dyrehelsetilsyn- sentralforvaltningen utenom ordinær arbeidstid, herunder gi støtte til den regionale forvaltningsvakten og være tilgjengelig for presse og publikum.

3.3.2 Kliniske vaktordninger

Det skal ytes tilskudd til alle de kliniske vaktordningene for å sikre at det er tilgjengelig veterinærhjelp over hele landet, og at det er sikret spesialisthjelp overfor kompliserte sykdomstilstander hos selskapsdyr.

Det opprettes ca. 150 kliniske vaktområder samt en deling av enkelte områder i spesielt travle perioder, for eksempel i forbindelse med lamming eller konsentrert kalving. Antall vaktområder vil bli vurdert regelmessig.

Den som har klinisk allmennvakt, skal ta seg av alvorlige akutte sykdommer og skader som ikke kan vente til neste arbeidsdag av dyrevernsmessige eller dyrehelsemessige hensyn og ivareta offentlige interesser, herunder meldeplikten og utføre enkelttjenester for Statens dyrehelsetilsyn mot fastsatt godtgjørelse.

Vaktordningen skal være basert på frivillighet, men det etableres en hjemmel for å kunne gi pålegg om vakt i forslaget til lov om veterinærer og annet dyrehelsepersonell. Dette vil gjelde både privatpraktiserende veterinærer og distriktsveterinærer som driver praksis på sin fritid.

Den kliniske allmennvakten skal være «primærhelsetjeneste» også for familiedyr. Det opprettes ni spesialvakter for familiedyr, som kan dekke et stort geografisk område. Det blir ikke spesialvakten for sportsdyr (hest) i denne omgang.

Den som har klinisk spesialvakt, skal gi råd til klinisk allmennvakt i spørsmål som gjelder selskapsdyr og ta seg av henviste tilfeller som krever spesiell kyndighet og utstyr. Vaktordningen skal være basert på frivillighet.

3.3.3 Stimuleringstiltak

Økonomiske stimuleringstilskudd kan bidra til å sikre tilgang på veterinærer i næringssvake områder. Det er aktuelt å gi slik støtte for eksempel i form av driftstilskudd knyttet opp til eventuelle omstillinger i Statens dyrehelsetilsyn.

3.3.4 Evaluering

De veterinære vaktordningene skal evalueres både med hensyn til økonomi og organisering i løpet av 2002.

3.4 Økonomiske rammer, forhandlinger og forhandlingsresultat

For å finansiere det nye systemet, ble det foreslått en total, årlig bevilgning på 55 millioner kr; altså en økning på 25 millioner kr i forhold til den gjeldende ordningen. Bevilgningen ble foreslått fordelt med inntil 15 millioner kr til lokal, regional og sentral forvaltningsvakt, og 40 millioner kr til klinisk vakt. Den kliniske vakten ble foreslått delfinansiert gjennom en økning av avgiften på fôr til selskapsdyr. Stimuleringstilskudd skulle også dekkes av midlene til klinisk vakt.

Etter innstilling fra Næringskomiteen fattet Stortinget et vedtak den 14. juni 2000. Vedtaket innebar en bevilgning i samsvar med Regjeringens forslag og en tilslutning til de prinsipper som ble presentert i proposisjonen.

Landbruksdepartementet ga Statens dyrehelsetilsyn oppgaven å utarbeide det nye systemet i samråd med DNV. Partene hadde et innledende møte i juni og møttes til drøftinger første gang 17. august 2000. Det ble etablert et forhandlingsutvalg og en rekke arbeidsgrupper som skulle utrede ulike sider av ordningen. Fokuseringen på skillet mellom forvaltning og næring medførte at arbeidet til en viss grad ble to-delt; tarifforhandlinger om forvaltningsvakten og alminnelige drøftinger om den kliniske vakten og stimuleringstilskuddet.

Etter en lang prosess erklærte DNV den 5. desember 2000 at de ikke ønsket å videreføre drøftingene med Dyrehelsetilsynet om fordelingen av godtgjøring og tilskudd til vaktordninger innenfor de gitte økonomiske rammene. Partene mente at prosessen hadde vært konstruktiv og at man hadde kommet svært langt i å utarbeide nye ordninger.

I St.prp. nr. 1 (2000-2001) kap. 1107 videreførte Regjeringen forslaget om en bevilgning på 40 mill. kr til klinisk vakt. I budsjettforslaget for 2001 heter det (s.42):

«Nye oppgaver med bakgrunn i internasjonale avtaler, t.d. grensekontroll, mottaks- og avsendarkontroll og overvakings- og kontrollprogram stiller nye krav til kompetanse og ressurser, noko som gjer det nødvendig å skape klarare ansvars- og rollefordeling og dermed effektivisere arbeidet, jf. St.prp. nr. 54 (1999-2000). Dei organisatoriske endringane som Stortinget har slutta seg til vil bli sett i verk.

Den kliniske vaktberedskapen er nødvendig for at alvorlege husdyrsjukdommar blir oppdaga og melde så snart som mogleg. Departementet gjer derfor i tråd med Stortinget si behandling av St.prp. nr. 54 (1999-2000) framlegg om å styrke dei veterinære vaktordningane med 25 mill. kr. i høve til saldert budsjett 2000. Samla er det sett av 55 mill. kr fordelt med 40 mill. kr til klinisk vakt og 15 mill. kr til offentleg vakt.

Dyrehelsetilsynet bør i størst mogleg grad skilje mellom offentleg tilsyn og myndigheitsutøving med privat veterinær praksis for ikkje å skape tvil om habiliteten. Distriktsveterinæren sin kompetanse innan offentleg forvaltning må styrkjast for å bidra til berekraftig produksjon av trygg mat. Endringane vil bli gjennomførte i tråd med regjeringa sitt arbeid med å fornye offentleg sektor.»

Videre heter det (s 43):

«Det er overført 15 mill. kr til kap. 1107 post 70 i samband med endringane knytt til veterinær vaktordning jf. St.prp. nr. 54 (1999-2000) og omtale ovanfor.

Post 70 Tilskott til veterinær beredskap:

Det er budsjettert med 40 mill. kr til tilskott til private veterinære vaktordningar og andre økonomiske tiltak knytt til veterinær beredskap (klinisk vakt og spesialistvakt for sportsdyr og familiedyr/kjæledyr). Målet med løyvinga er å sikre at sjuke eller skadde dyr kan skaffast hjelp innan forsvarleg tid over heile landet, jf. St.prp. nr. 54 (1999-2000).»

I budsjett-innst. S. nr. 8 (2000-20001) heter det:

«Komiteen sluttar seg til dei overordna måla for Statens dyrehelsetilsyn om eit etisk forsvarleg dyrehald ut frå åtferdsbehova til dyra, god dyrehelse og trygg mat og drikke. Komiteen har merka seg at det er foreslått løyva 40 mill. kroner til veterinær beredskap, mellom anna for å sikre at sjuke eller skadde dyr kan skaffast hjelp innan forsvarleg tid over heile landet.

Komiteen legg til grunn at departementet vil etablere ei tilfredsstillande vaktordning i tråd med Stortinget sine intensjonar, jf. Innst. S. nr. 235 (1999-2000).

Fleirtalet i komiteen, alle unntekte medlemene frå Arbeidarpartiet, er kjent med at dei offentlege veterinærane ikkje er en del av ordninga for klinisk vakt og at fleire veterinærar innanfor den nye vaktordninga vil måtte dekke uforholdsmessig store områder. Fleirtalet føreset at den nye ordninga ikkje vert sett i verk før det ligg ein avtale mellom Statens dyrehelsetilsyn og Veterinærforeningen. Fleirtalet har merka seg at det er kome innvendingar mot omfanget av talet på offentlege vaktområder.»

Under plenumsbehandlingen av Landbruksdepartementets budsjett den 6. desember 2000 sa statsråd Bjarne Håkon Hanssen at vaktordningen skal bidra til å styrke dyrevernet og beredskapen overfor alvorlige smittsomme dyresykdommer, bl.a. kugalskap. Statsråden la også til grunn at Den norske veterinærforening går vidare i forhandlinger på det grunnlag Stortinget fastsetter. Stortinget vedtok denne bevilgningen (6.12.2000) som en del av statsbudsjettet for 2001. Representanten Lilletun sa i debatten:

«Eg ynskjer ei stadfesting frå statsråden av at han vil følgje opp det som komiteen har sagt, at ei ny vaktordning skal setjast ut frå dei premissane som komiteen la i handsaminga av denne saka, og samleis som fleirtalet seier, at det ikkje skal setjast i gang før ein har ein avtale på plass. Det er viktig at statsråden her og no følgjer opp.»

Landbruksministeren ga uttrykk for at flertallsmerknader fra komiteén må tas til etterretning.

Landbruksdepartementet gjorde et nytt forsøk på å komme DNV i møte. Det ble ikke oppnådd enighet, og den 5. januar 2001, etter to drøftingsmøter, konstaterte partene at det ikke var grunnlag for videre drøftinger. Drøftingene strandet på flere forhold. DNVs forslag innebar en økning i den økonomiske rammen Stortinget vedtok med 10 mill. kr i 2001. Forslaget var knyttet opp til de lønnskravene som distriktsveterinærene mener å ha i henhold til gjeldende avtale. Departementet mener at disse forpliktelsene ikke lenger gjelder etter Stortingets behandling av St.prp. nr. 54. DNV kunne dessuten ikke akseptere den innbyrdes fordelingen av midlene på klinisk vakt og forvaltningsvakt som ble foreslått. DNV ønsket mer midler til vaktordningen i sin helhet. Deres krav var subsidiært at den offentlige vakten skulle reduseres til ca 5 mill. kr, og at den kliniske beredskapen på den måten ble styrket med ca 10 mill. kr. Videre la DNV fram forslag om at staten skal forplikte seg til å øke bevilgningene ytterligere i de nærmeste årene. Siden en ikke kom fram til noen løsning ut fra gitte premisser, var partene enige om å opprettholde den gjeldende vaktordningen inntil videre.

3.5 Departementets vurderinger

Departementet konstaterer at det ikke har vært mulig å komme fram til en avtale med DNV slik flertallet i næringskomitéen forutsatte i sin innstilling. Uenigheten skyldes at DNV har forutsatt 10 mill. kr høyere bevilgningsramme enn det Stortinget har gjort vedtak om for 2001. Videre er det forutsatt at staten skal forplikte seg til å øke bevilgningene ytterligere i de nærmeste årene. Departementet kan ikke se at det er mulig og forsvarlig å gå inn på de endringene som DNV har gjort krav om. I statsbudsjettet for 2001 er det gjort vedtak om en nesten dobling av bevilgningene til vaktordningen fra 30 til 55 mill. kr. Det må være riktig å få en erfaring med hvordan en slik økt ordning fungerer før en eventuelt øker bevilgningene ytterligere. Departementet har her i forhandlingene gjort det klart at en var innstilt på å gjennomføre en uavhengig evaluering allerede i 2002. Uenigheten om de økonomiske rammene skyldes i stor grad prinsippuenighet om grunnlaget for å fastsette godtgjørelsen for klinisk vakt. I de proposisjonene som er lagt fram for Stortinget har det blitt lagt til grunn at det skal gis et tilskudd til veterinær klinisk beredskap som er en privat servicetjeneste. DNV har ment at ordningen skal betraktes som et offentlig arbeidsforhold. Departementet har derfor samlet sett ikke sett at det er mulig å gå inn på økte bevilgninger til vaktordninger i 2001 eller å forplikte seg til ytterligere økte bevilgninger for seinere år.

Videre har DNV hevdet at den offentlige vakten skal reduseres til 5 mill. kr. Med så lavt beløp vil det etter departementets syn ikke være mulig å ha en offentlig vaktordning som er forsvarlig ut fra de kravene som EØS-avtalen setter. Departementet har som et kompromiss vært innstilt på å redusere den offentlige vakten til 11 mill. kr som anses å være et nødvendig minimumskrav.

Slik situasjonen nå er, foreligger det etter departementets vurdering to alternativer:

Alternativ 1: Bevilgninger på 55 mill. kr fordeles med 40 mill. kr til klinisk vakt og 15 mill. kr til offentlig vakt. (Jf St.prp. nr. 1 (2000-2001).)

Alternativ 2: Bevilgningen på 55 mill. kr fordeles med 44 mill. kr til klinisk vakt og 11 mill. kr til offentlig vakt. (Kompromissforslag fra forhandlingene.)

Departementet mener alternativ 1 er best. Det følger opp intensjonen i St.prp. nr. 54 (1999-2000) og St.prp. nr. 1 (2000-2001), og vil dekke statens behov på en tilfredsstillende måte. Departementet vil følge opp saken etter at Stortinget har gitt sine merknader til denne proposisjonen.

3.6 Økonomiske og administrative følger av vaktordningen

De nye vaktordningene skal etableres innenfor de økonomiske rammene som er gitt i St.prp. nr. 54 (1999-2000) og videreført i St.prp. nr. 1 (2000-2001). Bevilgningen fordeles med 15 mill. kr til lokal, regional og sentral forvaltningsvakt, 40 mill. kr til klinisk vakt inklusive klinisk spesialvakt og stimuleringstiltak. (Alternativ 1)

Etablering av forvaltningsvakt skal drøftes med DNV etter hovedtariffavtalen i staten § 17 tredje ledd. Det skal videre føres tarifforhandlinger om godtgjørelsen for forvaltningsvakt. Etter bruddet med DNV må vaktordningene etableres uten medvirkning fra DNV i 2001. For seinere år bør ordningen videreføres etter drøftinger med DNV. Slike drøftinger må foregå innenfor de bevilgningsrammene som Stortinget gjør vedtak om.

Det er i utgangspunktet de privatpraktiserende veterinærene som skal etablere de kliniske vaktene. Distriktsveterinærer og andre veterinærer som driver praksis i tillegg til annet arbeid, kan delta i den kliniske vakten på sin fritid. Dette åpner for at all tilgjengelig og kompetent arbeidskraft utnyttes best mulig der behov foreligger. Staten skal på sin side yte tilskudd til disse veterinærene. For å oppnå den ønskede, kliniske beredskapen, vil staten stille visse krav til de vakthavende og vaktene. Tilskuddene og vilkårene for å få tilskudd skal fastsettes i forskrifts form. Forskriften skal hjemles i en særskilt bestemmelse i ny lov om veterinærer og annet dyrehelsepersonell.

Tilskuddet skal differensieres og bestå av en grunnsats med tillegg avhengig av inntjeningen i vaktområdet. For å avhjelpe situasjonen i spesielt travle perioder, vil enkelte vaktområder få et sesongtillegg slik at området kan deles.

Inntil 0,5 mill. kr skal benyttes til økonomiske stimuleringstiltak for å sikre veterinærdekning i områder med liten inntjening. Tilskuddene og vilkårene for å få tilskudd skal fastsettes i forskrifts form.

4 Økonomiske og administrative konsekvenser

4.1 Generelt

Lovforslaget retter seg i det vesentlige mot rettigheter og plikter til yrkesutøverne. De aller fleste nye bestemmelsene gir derfor ingen økonomiske forpliktelser for staten. Forslaget fører ikke til endringer i det prinsipielle at det er dyreeieren som skal betale for behandling som utføres av dyrehelsepersonell.

I tilknytning til krisesituasjoner, kan det bli aktuelt å beordre kvalifisert privat personell til å utføre offentlige oppgaver. Dette skal godtgjøres etter satser fastsatt av departementet. Vi har i dag ingen erfaring med slike beordringer og kan derfor ikke referere til spesielle kostnadsrammer.

Forslag om nye forskrifter på en rekke områder kan føre til administrative konsekvenser for Statens dyrehelsetilsyn.

4.2 Økonomiske konsekvenser

4.2.1 Nødhjelp og manglende betalingsevne

Lovforslaget legger opp til at det skal finnes et tilbud på veterinære tjenester for å fremme dyrehelse og dyrevelferd. Dyr skal gis forsvarlig behandling selv om eieren ikke kan betale eller om eieren er ukjent. Staten vil måtte dekke slike kostnader. Det eksisterer en tilsvarende ordning for veterinærer i dag, men det økonomiske ansvaret har vært kommunalt. Kostnadene forbundet med denne har vært beskjedne. Selv om nødhjelpsplikten skal gjelde for alt dyrehelsepersonell regner en ikke med at kostnadene øker nevneverdig. Dyret skal få behandling eller kunne bli avlivet selv om det kan være tvil om hvordan dette skal betales. Ved at staten i disse spesielle tilfellene dekker utgiftene vil en unngå tvil som kan oppstå om hvilken kommune som skal betale regningen.

4.2.2 Det veterinærmedisinske rettsråd

Det veterinærmedisinske rettsråd er tiltenkt en sentral funksjon som rådgiver for sentraladministrasjonen i disiplinærsaker, saker om forsvarlig virksomhet, saker av veterinærmedisinsk art og i dyrevernsprosjekt. Lovutvalget går inn for at rettsrådet skal brukes mer til utredningsoppgaver for departementet enn hva tilfellet er i dag. Det foreslås at rettsrådet skal ha 7 medlemmer. Rettsrådet må basere sin virksomhet på et budsjett som tildeles fra departementet slik at leder, medlemmer, sekretær og evt. sakkyndige gis godtgjørelse for arbeidet. Dagens rettsråd har et budsjett på i underkant av 150 000,- kr. Det er grunn til å forvente en økning i disse kostnadene fordi rettsrådet forventes å få flere oppgaver når kravene til forsvarlig virksomhet av dyrehelsepersonell skjerpes. Kostnadene kan anslagsvis bli på 0,5 mill. kr.

4.2.3 Klinisk vakt

De økonomiske rammene for klinisk vakt er lagt i St. prp. nr. 54 (1999-2000) om faglige, juridiske og økonomiske rammer for dyrehelseforvaltningen og virksomheten til veterinærer og annet dyrehelsepersonell. Stortinget fattet vedtak i saken 14. juni 2000. Det vises ellers til omtalen av lovforslagets § 26.

4.3 Administrative konsekvenser

4.3.1 Forskriftsbasert tilsyn

Det er foreslått hjemmel til å utarbeide forskrifter på en rekke områder innen dyrehelsepersonells ansvarsområde, som for eksempel om:

- i. bruk av medhjelper
- ii. om rekvirering forbeholdt dyrehelsepersonell med spesialkompetanse og om rekvirering til bruk innen eget praksisområde
- iii. bruk av bestemte hjelpemidler, undersøkelses- og behandlingsmetoder
- iv. immobilisering av dyr
- v. forsvarlig virksomhet
- vi. ordnede opptegnelser
- vii. sikkerhetsstillelse
- viii. klinisk vakt.

Disse forskriftene vil komme litt etter litt og etter behov. Det er vanskelig å angi mengde og tempo, men når de kommer vil tilsynsansvaret for dem bli lagt til Statens dyrehelsetilsyn.

5 Særskilte merknader til utkast til lov om veterinærer og annet dyrehelsepersonell

5.1 Til lovforslaget kapittel 1 om formål, definisjoner og virkeområde

Til § 1 Lovens formål

Formålsbestemmelser er viktige som utgangspunkt for fortolkning av de øvrige bestemmelsene i loven. Spesielt når man skal fastlegge innholdet i de paragrafene som er skjønnsmessig utformet, vil de overordnede målsettingene som er reflektert i formålsparagrafen være retningsgivende for den juridiske fortolkningen av bestemmelsene. I veterinærloven av 1948 er det ikke formålsbestemmelser.

Den nye loven skal bidra til at dyrehelsepersonell utøver forsvarlig virksomhet. Offentlig godkjenning gjennom autorisasjon eller lisens gir et kvalitetsstempel som sikrer at vedkommende gruppe av yrkesutøvere oppfyller visse minstekrav til kunnskaper og ferdigheter, og at de holder et visst faglig og etisk nivå. I dette ligger også en form for statlig kvalitetskontroll med personellet. Krav til personellens kvalifikasjoner skal sikre brukerne kvalifisert hjelp. De kvalitetskravene som stilles til personellet, vil altså til syvende og sist sikre kvaliteten på tjenesten. Gjennom forsvarlig virksomhet skal loven bidra til god dyrehelse.

Forsvarlig virksomhet er også en viktig faktor for et forsvarlig dyrevern. Dyrehelsepersonell er viktige medspillere i dyrevernarbeidet på alle områder. Dyrevern skal ha en sentral plass i yrkesutøvelsen til dyrehelsepersonell. Lovens formål er også å bidra til å skaffe trygg mat. Oppgavene for dyrehelsepersonell er i stor grad knyttet til matproduksjon ved helsearbeid på levende dyr og kontroll i matvarekjeden. Viktigheten av dette arbeidet blir ekstra synlig ved å ta det inn i formålsbestemmelsen.

Videre var det et ønske om å fremheve at loven også skal ivareta miljøhensynet. Bestemmelsen er tilføyd etter første høring der det ble fokusert på behovet for å verne det ytre miljøet. Departementet ønsket ikke å begrense lovens formål til å omfatte bare det ytre miljøet, og benytter derfor ingen begrensning på miljøhensynet. Det blir således en generell bestemmelse om miljøhensyn i alle sammenhenger.

Dyrehelsepersonellens virksomhet settes inn i en større sammenheng der god dyrehelse, forsvarlig dyrevern og trygg mat og miljøhensyn er likeverdige og overordnede formål.

Til § 2 Definisjoner

Første ledd

Med dyrehelsepersonell menes en person som har autorisasjon eller lisens etter lovens bestemmelser i §§ 4 og 5. Autorisasjon og lisens er en viktig del

av kvalitetssikringen og må sees i sammenheng med lovens formålsparagraf. Det skal sikre at vedkommende har nødvendige faglige forutsetninger for forsvarlig utøvelse av yrket. Kontrollaspektet med henblikk på personellens kvalifikasjoner vil tre tydeligere fram. Hvilke profesjonsgrupper som omfattes av definisjonen dyrehelsepersonell, vil framgå av de samme paragrafene. I dag omfattes kun veterinærer av den offentlige autorisasjonsordningen. Det foreslås i § 4 at også fiskehelsebiologer skal autoriseres. Dessuten kan det være aktuelt å la loven komme til anvendelse overfor andre grupper, jf. kommentar til § 4 femte ledd. Fullmaktsbestemmelsen gir departementet myndighet til å fastsette at andre grupper kan gis autorisasjon. Sistnevnte grupper vil å så fall omfattes av definisjonen i § 2.

En medhjelper vil ikke kunne komme inn under betegnelsen dyrehelsepersonell.

Annet ledd

Definisjonen av akvatiske dyr er den samme som er brukt i lov om tiltak mot sykdom hos fisk og andre akvatiske dyr (fiskesykdomsloven).

Til § 3 Lovens virkeområde

Første ledd

Loven gjelder for dyrehelsepersonell i Norge. Loven vil gjelde for rettsrådet som behandler saker som gjelder forhold knyttet til yrkesutøvelsen og virksomheten til dyrehelsepersonell. Den vil videre gjelde indirekte for alle andre også ved at den gir eksklusive rettigheter til dyrehelsepersonell. Noe som igjen medfører forbud for andre.

Annet ledd

Loven åpner opp for at Kongen kan gi forskrifter om lovens anvendelse på Svalbard og Jan Mayen. Dette er nytt i forhold til tidligere lov. Når det gjelder annet regelverk er det i forhold til husdyrloven departementet som bestemmer i hvilken utstrekning loven gjelder på Svalbard. Dyrevernloven er gjort gjeldende med unntak av reglene for dyrevernemndene. I fiskesykdomsloven kan Kongen bestemme i hvilken utstrekning loven skal gjelde for Svalbard og Jan Mayen. Justisdepartementet har erfaring for at det kan være nødvendig å gi særlige regler tilpasset de stedlige behov på Svalbard og Jan Mayen.

5.2 Til lovforslaget kapittel 2 om autorisasjon, lisens og andre godkjenninger

Til § 4 Autorisasjon

Grunnlaget for autorisasjon er dokumentasjon for de avlagte eksamener det stilles krav om. Loven spesifiserer ikke i hvilken form dokumentasjonen skal gis. Det vanlige vil være å kreve en bekreftet kopi av det originale eksamensdokumentet, men hvis dokumentasjonen kan gis like sikkert på annen måte, vil lovens dokumentasjonskrav ikke være til hinder for det. Kravet til doku-

mentasjon vil etter departementets vurdering være teknologinøytralt og ikke være et formelt hinder for elektronisk formidling av opplysningene.

Første ledd

Paragrafen gjelder både veterinærer og fiskehelsebiologer. Når det gjelder veterinærer videreføres den alternative benevnelsen dyrlege i parentes. En grunnleggende forutsetning for å få autorisasjon som veterinær eller fiskehelsebiolog, er at vedkommende har gjennomgått den universitets- eller høyskoleutdanningen som til enhver tid fyller de faglige kravene til den tjenesten som myndighetene fastsetter. Fagutdanningen skal være tilpasset samfunnets behov og krav til faglig og etisk standard. Gjennom myndighetenes kontroll med fagutdanningen ivaretas indirekte brukernes behov for kvalifisert hjelp. Autorisert personell forutsettes dessuten å ha en utdanningsbakgrunn som gjør dem i stand til å foreta de prioriteringene som er kommet til uttrykk gjennom politiske målsettinger. De enkelte lærestedene nevnes ikke i lovteksten. Universitets- og høyskoleloven har hjemmel for å fastsette hvilke norske institusjoner som gir relevant utdanning. Veterinærer utdannes ved Norges veterinærhøgskole, mens fiskehelsebiologer i dag utdannes ved Universitetet i Bergen og Universitetet i Tromsø/Norges fiskerihøgskole. Første ledd nevner de personellgruppene som omfattes av autorisasjonsordningen. Teksten benytter betegnelsen «rett til autorisasjon». Hvis en som søker dokumenterer å ha avlagt de omtalte eksamener, kan søkeren kreve å bli autorisert. Departementet har valgt å betegne det som en rett søkeren har hvis de formelle kravene er oppfylt. Autorisasjonsordningen er ny for fiskehelsebiologer, men vil følge mønsteret for autorisasjon av veterinærer.

Annet ledd

Rett til autorisasjon har også personer som har eksamen som Norge har anerkjent gjennom gjensidig godkjenning. På bakgrunn av avtale vil det være en rett vedkommende har på lik linje med dem som har sin utdanning fra Norge. Det henvises til den konkrete bestemmelsen i § 6.

Tredje ledd

Som i eksisterende veterinærlov er det i tredje ledd åpnet adgang til å gi autorisasjon til personer som har jevngod utenlandsk eksamen eller som på annen måte dokumenterer nødvendig kyndighet. Myndigheten til å avgjøre om den dokumenterte eksamen og/eller kyndighet er tilstrekkelig, er tillagt departementet. Den skal bygge på en uttalelse fra norsk universitet eller vitenskapelig høyskole. Norsk universitet eller vitenskapelig høyskole vil også kunne tilrå eventuelle tilleggseksamener som i det enkelte tilfelle vil måtte kreves for å få autorisasjon. Dette er ikke spesielt omtalt i lovteksten, men vil være en følge av at norsk universitet eller vitenskapelig høyskole skal uttale seg i saken. Loven regulerer ikke hvordan det praktiske arbeide skal skje. Ved vurdering av en søknad om autorisasjon som fiskehelsebiolog, kan en rette henvendelse flere steder. Her må partene komme fram til en praktisk ordning for saksbehandling.

Fjerde ledd

Fjerde ledd åpner for at autorisasjon kan gis til andre personellgrupper. Eksempler på andre grupper som kan tenkes å kunne omfattes av ordningen er biologer, dyrepleiere, akupunktører og homøopater. Siden det er vanskelig å forutsi om - og i tilfelle hvilke - andre grupper som bør kunne komme inn under loven, anses det nødvendig med en fullmaktsbestemmelse som gir departementet anledning til å etablere godkjenningsordninger for grupper som ikke er særskilt nevnt i loven.

Femte ledd

I femte ledd presiseres det at autorisasjon gis etter søknad. Det er følgelig ingen automatikk i dette etter fullført utdanning fra universitet eller vitenskapelig høgskole. Da har kandidatene fått sine akademiske titler, men ingen yrkestittel. Siden det er innført aldersgrense på 75 år, er det tatt med at den som søker autorisasjon må være under 75 år. Dette er en absolutt grense for utstedelse av nye autorisasjoner. For å få autorisasjon er det i tillegg satt krav om at søkeren skal være skikket. De som får autorisasjon må ha den nødvendige tillit. Departementet har derved en mulighet til å utvise skjønn og forhindre at det gis autorisasjon til personer som ikke bør gis autorisasjon ut fra helt spesielle forhold. Tidligere lov hadde krav om hederlig vandel. Kravet om skikkethet vil gå mer direkte inn på forhold som kan ha betydning for utøvelsen av yrket. Det er av betydning at yrkesgruppen har nødvendig tillit og høy standard.

Sjette ledd

Her gis departementet hjemmel til gjennom forskrifter å kreve praktisk tjeneste for å få autorisasjon. Det kan stilles tilsvarende krav i eksisterende veterinærlov, men den har ikke vært tatt i bruk. Bestemmelsen er tatt inn for å imøtekomme et eventuelt behov for praktisk tjeneste som betingelse for å få full autorisasjon. Behovet for praktisk trening er stadig økende etter som det settes større krav til bruk av avansert teknisk utstyr og metoder i undersøkelse og behandling av dyr. Det kan derfor bli vanskelig å tilføre studentene tilstrekkelig praktisk opplæring i grunnutdanningen. Bestemmelsen skal møte eventuelle framtidige behov.

Det er videre gitt hjemmel til å gi forskrifter som kan stille krav om tilleggstudanning. I forhold til nåværende lov er dette nytt. Hjemmelen skal også her åpne for eventuelle framtidige behov. Begge disse kravene er ledd i å sørge for at autoriserte fagpersoner driver forsvarlig virksomhet.

Med hensyn til skriftlig løfte, er dette fastsatt i någjeldende veterinærlov § 2 tredje ledd. Krav om skriftlig løfte etablerer neppe noen plikter som ikke eksisterer uten et slikt løfte. Løftet kan heller ikke påberopes som en rettsstridsutelukkende faktor når det oppstår motstrid mellom profesjonsetikk og rettsregler. På den annen side er løftet en høytidelig påminnelse om de etiske forpliktelsene som er knyttet til yrkesutøvelsen. Det foreslås at krav om løfte som vilkår for autorisasjon reguleres gjennom forskrifter, og at departementet derigjennom bestemmer hvilke profesjonsgrupper dette vilkåret skal gjelde for. Departementet kan avgjøre på et senere tidspunkt om kravet om løfte skal videreføres ved forskrift.

Regjeringen arbeider aktivt for å legge til rette for elektronisk kommunikasjon. Lovbestemmelser som er til hinder for elektronisk kommunikasjon skal ha en god begrunnelse, hvis ikke skal formkravet i bestemmelsen fjernes. Et krav om «skriftlig løfte» kan synes å være uforenelig med elektronisk saksbehandling. Skriftlig løfte vil først og fremst være papirbasert, men kan også sendes elektronisk. Dette kan det legges til rette for ved en eventuell innføring av et krav om skriftlig løfte. Skriftlighetskravet må derfor ikke tolkes for snevert og vil etter departementets vurdering ikke være til hinder for elektronisk kommunikasjon.

Innen EØS er det ikke noe krav om at det skal være en ed eller løfte knyttet til autorisasjonen. Direktiv 78/1026/EØF artikkel 11 omtaler bare hva som må gjøres hvis utformningen av et lands ed eller høytidelig løfte ikke er brukbar for statsborgere av de andre medlemsstater. Da skal utformningen av løftet forelegges de berørte.

Til § 5 Lisens

Første ledd

Etter § 3 i dagens veterinærlov har departementet hjemmel til i særlige tilfelle å gi en begrenset autorisasjon til veterinærer med utenlandsk eksamen som ikke er jevngod med norsk utdanning. Denne bestemmelsen har vært lite benyttet. Innføring av en generell mulighet til lisens er nytt, og departementet antar at det vil være en bedre bestemmelse.

Begrepet lisens er også nytt. Nåværende lov har ingen slik generell mellomløsning for dem som har spesielle kvalifikasjoner på et område eller nesten oppfyller vilkårene for å få autorisasjon.

Lisens tenkes benyttet i tilfeller der vanlig autorisasjon ikke kan gis fordi vedkommende ikke fyller de faglige kravene som må være oppfylt for å få autorisasjon etter § 4. Unntaksvis kan lisens bli brukt i tilfeller hvor det synes rimelig at en som nektes autorisasjon i henhold til § 10 eller får den kalt tilbake etter § 35, likevel skal kunne utføre visse faglige oppgaver.

Lisensen kan gis på bestemte vilkår. Dette bestemmer departementet. Lisensen kan være tidsbegrenset eller gjelde en bestemt stilling. En tenker her på spesialiserte stillinger, som f.eks. kjøttkontroll, prøvetaking, vaksineringsring, inseminering o.l. Tidsbegrensning vil være særlig aktuelt for lisens til pensjonister.

Viderekomne studenter som tidligere kunne få kortvarig assistenttjeneste skal heretter kunne få lisens. Det vil bli knyttet spesielle vilkår til denne type lisens som en videreføring av dagens ordning. For spesielle behandlingsmåter kan det også være aktuelt å gi lisens. Her åpnes det for muligheter for lisens til personer med spesialkompetanse innenfor alternative behandlingsformer, f.eks. laser og akupunktur. Departementet gis videre en svært vid hjemmel til å sette andre uspesifiserte vilkår eller innskrenkninger. En åpner muligheten til individuell tilpasning for å kunne gi lisens innenfor de rammer som tidligere er gitt ved henvisning til § 4.

Lisens medfører ansvar. De som får lisens, vil som hovedregel stå ansvarlig på lik linje med dem som får autorisasjon. En med lisens kan drive egen praksis på det området lisensen dekker.

Et unntak må imidlertid gjøres for lisens som gis til viderekomne studenter. Studenten vil være knyttet til en med autorisasjon og som vil være faglig ansvarlig for arbeidet som assistenten utfører.

Annet ledd

Rett til lisens har også personer som har eksamen som Norge har anerkjent gjennom gjensidig godkjenning. På bakgrunn av avtale vil det være en rett vedkommende har på lik linje med dem som har sin utdanning fra Norge. Tilsvarende bestemmelse er tatt med i autorisasjonsparagrafen. Det henvises ellers til § 6.

Tredje ledd

Tredje ledd åpner for lisens til dyrehelsepersonell som bør kunne praktisere etter aldersgrensen. Etter 75 år kan det gis lisens til dem som godtgjør at de er skikket til å utøve sin virksomhet forsvarlig. Dette gjelder for dem som tidligere enten hadde lisens eller autorisasjon. Lisensen bør kunne gis for et nærmere bestemt tidsrom av inntil 3 år av gangen, etter fylte 80 år for inntil 2 år av gangen. Den bør også kunne begrenses faglig eller gis med begrenset rett til rekvirering av legemidler.

Fjerde ledd

I fjerde tredje ledd er departementet gitt forskriftshjemmel for å utferdige nærmere betingelser for å kunne få lisens og sette de nærmere vilkårene som kan settes for lisensen. Det er ingen betingelse at disse forskriftene er utferdiget, før lisens kan gis. Dette vil også være hjemmelen for å forskriftsregulere lisens til studenter og sette vilkår for denne type lisens.

Til § 6 Internasjonale avtaler

Forslaget viderefører og utvider nåværende veterinærlovs § 2 annet ledd som ble endret i forbindelse med inngåelsen av EØS-avtalen for å sikre den nødvendige harmonisering og gjensidige godkjenning som EØS-avtalen forutsatte for autorisasjon av veterinærer. Det vises til Ot.prp. nr. 75 (1991-92). Lovteksten knyttes ikke spesielt til noen internasjonal avtale, men gjøres generell for også å kunne dekke framtidige internasjonale avtaler. Bestemmelsen vil også dekke nordisk overenskomst om felles arbeidsmarked for visse yrkesgrupper innen helsevesenet og for veterinærer. Overenskomsten dekker ikke veterinære spesialister.

Bestemmelsen dekker både autorisasjon, lisens og andre godkjenninger gitt tilsvarende i andre stater. For at dette skal kunne skje, må det bygge på en gjensidig avtale med den staten hvor vedkommende hører hjemme.

Departementet får hjemmel til å utferdige forskrifter om autorisasjon av dyrehelsepersonell på grunnlag av utenlandsk utdanning. Det er i tråd med intensjonen for det nye forslaget at det skal tilpasses framtidige krav også for andre enn veterinærer.

Til § 7 Grensepraksis

Dette er en ny bestemmelse om veterinærhjelp i grensedistrikter. Langs grensen til Norge mot Sverige og Finland kan det være behov for at svenske og finske veterinærer som driver praksis i grensedistrikter i særlige tilfeller tar oppdrag i norsk naboland. I tråd med EØS-avtalen vedlegg VII ble det utferdiget en forskrift av 17. februar 1993 om autorisasjon og adgang til å utøve virksomhet som veterinær i Norge for statsborgere fra EØS som er utdannet i andre land innen EØS. Forskriftens § 8 åpner for at EØS-veterinærer kan utføre veterinærtjeneste under midlertidig opphold i Norge. Veterinæren har imidlertid meldeplikt til departementet på forhånd. Hvis dette ikke er mulig, er det en etterfølgende meldeplikt. Regelen vil derfor ikke dekke behovet på grensen for tjenester på norsk side. Her bør det være enklere ordninger uten pålagte formelle melderutiner for dem med permanent grensepraksis. «Finske og svenske veterinærer» betyr at de har autorisasjon fra de respektive land, ikke at de må ha tilsvarende nasjonalitet.

Betingelsen for at de kan yte tjenester er at det gjelder særlige tilfeller. Videre er det en betingelse at veterinæren driver praksis i veterinærdistrikt som grenser til Norge. Hvis dette kravet ikke er oppfylt, må departementet ha melding om forholdet og tilfelle blir regnet som midlertidig tjeneste i Norge i henhold til omtalte forskrift. Hvis det er noen som gjør det til en naturlig del av sin virksomhet å drive praksis på begge sider av grensen, vil denne regelen ikke kunne brukes. Da blir det krav om autorisasjon eller lisens på vanlig måte. For nærmere å angi hva som kan være særlige tilfeller, kan nevnes sykdomsforfall hos norsk veterinær, overbelastning, ferie, alvorlig sykdomstilfelle der tidsfaktoren er avgjørende, spesialistkompetanse etc.

Til § 8 Godkjenning av spesialister

Denne paragrafen er en videreføring av § 4 i loven av 1948. Spesialisering er blitt stadig mer aktuelt innen veterinærmedisinen. Utviklingen innen medisinsk og veterinærmedisinsk teknologi og nye behandlingsformer har vært med på å påvirke denne tendensen. Dette har ført til at det er etablert muligheter for spesialistgodkjenning. Innen humanmedisinen har en stort sett spesialister på organer (øye, øre/nese/hals o.a.), eller visse avgrensede fagområder. Innen veterinærmedisinen har en til nå i hovedsak valgt spesialisering på dyrearter. Følgende fagområder har hittil vært gjenstand for spesialisering: Smådyr, produksjonsdyr, hest og fisk. I tillegg er det anledning til å bli spesialist i næringsmiddelhygiene. Fastsettelse av spesialiteter og hva de skal omfatte, kravene til utdanning og etterutdanning antas å ville være under stadig utvikling. Generelle forskrifter bør derfor gis av departementet. Her kan det videre bestemmes at de respektive yrkesorganisasjonene skal utarbeide mer detaljerte regler med kvalifikasjonskrav for sine profesjoner og ha den praktiske tilretteleggingen av opplegget.

Til § 9 Myndighet til å gi autorisasjon, lisens og andre godkjenninger

Myndigheten til å gi autorisasjon, lisens og å godkjenne spesialister er lagt til departementet. Også etter nåværende lov om veterinærer er det departementet som gir autorisasjon. Dette prinsippet videreføres til alle tre godkjenningstypene.

Departementet har imidlertid ikke hatt noen spesiell hjemmel til å delegerer myndigheten. Med etter hvert flere typer dyrehelsepersonell, vil delegasjon kunne bli mer aktuelt. En har valgt å regulere delegasjon spesielt i loven selv om det i de fleste tilfellene vil være en ulovfestet rett for departementet til å delegerer til underliggende etater. Hjemmel for delegasjon kan også benyttes overfor utdanningsinstitusjoner når det gjelder autorisasjon og lisens. Denne bestemmelsen vil ikke bli tatt i bruk uten i forståelse med en eventuell utdanningsinstitusjon og ansvarlig departement.

Videre kan myndigheten til å gi spesialistgodkjenninger delegeres til aktuelle yrkesorganisasjoner. Spesialistgodkjenning er et område som yrkesorganisasjonene er opptatt av og de har i gjeldende spesialistordning for veterinærer vært en sentral samarbeidspartner. Departementet ønsker derfor å ha muligheten til å overlate denne godkjenningsordning helt til de respektive yrkesorganisasjonene.

Til § 10 Avslag på søknad om autorisasjon, lisens eller andre godkjenninger

Etter någjeldende veterinærlov er det et vilkår for rett til å utøve veterinærvirksomhet og for å kalle seg veterinær (dyrlege) at vedkommende fører en hederlig vandel (§ 2 annet ledd, pkt. 3).

I humanmedisinen er vandelskravet i enkelte lover utformet slik at det kun slås fast at for å få autorisasjon, må man ikke være i en slik stilling at autorisasjonen ville kunne tilbakekalles, jf. helsepersonelloven §§ 53 og 57. Dette antas å være en bedre formulering enn det mer vage krav til hederlig vandel, slik skikkethetskravet er formulert i dagens veterinærlov.

Hvis det er gode grunner for å tilbakekalle en godkjenning, vil de samme gode grunner foreligge som et hinder for å gi godkjenning.

Ved å knytte kravet til skikkethet til yrkesutøvelsen, vil det ikke innebære krav om plettfrihet i alminnelighet, slik vandelskravet kan tolkes. Derimot vil det stilles krav til årsakssammenheng mellom det forholdet som departementet vil påberope som grunnlag for tilbakekall, og yrkesutøvelsen. Skikkethetskrav knyttet til yrkesutøvelsen kan ikke direkte overføres til søknader om autorisasjon. I disse tilfellene må skikkethetskravet knyttes til mer generelle forhold som vil ha betydning for hvor skikket søkeren kan være i sin kommende yrkesutøvelse eller hvor lite skikket vedkommende antas å kunne være.

Avslaget vil være direkte knyttet til bestemmelsene i § 35 når det gjelder autorisasjoner, lisens og spesialistgodkjenning.

Også her er det hjemmel for å delegerer retten til å gi avslag. Hvis retten til å innvilge en søknad er delegert, vil det være mest naturlig også å delegerer retten til å gi avslag. Dette vil gjelde alle typene av delegasjon, også de til yrkesorganisasjoner og utdanningsinstitusjoner. Bestemmelsen må derfor brukes og sees i sammenheng med § 9.

Til § 11 Aldersgrense og fraskrivelse av autorisasjon, lisens og spesialistgodkjenning

Første ledd

I dag gjelder ingen aldersgrense for veterinærer. Aldersgrense på 75 år gjelder i dag innen humanmedisinen for leger, tannleger og jordmødre i ny lov om helsepersonell, og departementet mener det er behov for en tilsvarende bestemmelse for dyrehelsepersonell. Bestemmelsen får bare praktisk anvendelse på dyrehelsepersonell i privat virksomhet, idet andre pensjonsregler og aldersgrenser vil komme til anvendelse i et arbeidstakerforhold. Rettigheter som følger autorisasjonen faller bort etter fylte 75 år. Det mest merkbare vil trolig være rekvireringsretten til legemidler og retten til å bruke bestemte metoder. Plikter som følger godkjenningen faller selvsagt også bort etter nådd aldersgrense.

Retten til å benytte yrkestittelen bortfaller ikke ved nådd aldersgrense. For enkelte kan dette ha personlig betydning.

Aldersgrensen vil gjelde for dem med autorisasjon, lisens eller spesialistgodkjenning. Dyrehelsepersonell kan etter søknad få lisens for å utøve virksomhet etter fylte 75 år såfremt søkeren godtgjør at hun eller han er skikket til dette. De som har lisens allerede, må søke på nytt.

Annet ledd

I annet ledd er det åpnet for at den som har autorisasjon eller lisens selv kan bestemme at den skal opphøre. Lisensen eller autorisasjonen returneres til departementet. Dette kan være aktuelt i tilfeller der yrket i framtiden ikke vil bli utøvet, kvalifikasjonskravene ikke kan vedlikeholdes og pliktene føles tyngende. Den som innleverer sitt godkjenningsdokument før fylte 75 år, kan ikke benytte yrkesbetegnelsen.

Det kan også tenkes å være aktuelt med tilbakelevering i de tilfellene der departementet vurderer å trekke autorisasjonen eller lisensen tilbake etter § 35. Ved frivillig innlevering kan da vedkommende unngå en ubehagelig saksbehandling i departementet. Departementet vil kunne avslutte saken hvis dokumentene blir innlevert. Virkningen av innleveringen/fraskrivelsen bør da på forhånd være diskutert med vedkommende dyrehelsepersonell.

5.3 Til lovforslaget kapittel 3 om dyrehelsepersonells plikter og rettigheter

Til § 12 Dyrehelsepersonells plikter

Paragrafen erstatter § 1 i eksisterende veterinærlov. Den instituerer det prinsipielle faglige ansvaret veterinærer og annet dyrehelsepersonell skal ha.

Pkt. 1

I første punkt fastslås at veterinærer og annet dyrehelsepersonell skal arbeide for velferd og sunnhet hos dyr, herunder viltlevende dyr. Med dyr menes følgelig både tradisjonelle husdyr, tamrein, oppdrettsfisk, kjæle- og sportsdyr og forskjellige viltlevende og ikke domestiserte dyr, jf. husdyrlovens § 1, fiske-

sykdomlovens § 1 og dyrevernavlovens § 1. Uttrykket «dyrs velferd» må ses i lys av dyrevernavlovens generelle bestemmelser i § 2 som, sammen med dyrevernavlovens spesialbestemmelser, setter minstekrav til hold og behandling av dyr. Dyrevernavlovens § 2 gir først et positivt påbud om at dyr skal behandles godt («Det skal farast vel med dyr og takast omsyn til instinkt og naturleg trong hjå dyret (...)»), men dette gjelder bare (negativt avgrenset) så langt dyret ikke utsettes for unødig lidelse («(...)så det ikkje kjem i fære for å lida i utrengsmål»). Ut fra dette kan dyr altså rettmessig utsettes for lidelse «når det anses nødvendig» ut fra lovens tolkning. Det er naturleg at dyrehelsepersonells oppgaver utformes positivt og at målet settes høgere og vidare enn de minstekrav som dyrevernavloven setter i strafferettslig sammenheng og som gjelder for alle og enhver.

Lovteksten innskjerper plikten til å arbeide for og bidra til et dyrehold som foregår i størst mulig grad på dyrenes premisser. Dyrehelsepersonells forpliktelser når det gjelder velferd og sunnhet innebærer både forebyggende og terapeutisk virksomhet. Dyrehelsepersonell skal påpeke dyrehold som ikke er i samsvar med dyrevernavlovens bestemmelser. Selv om det er dyreeierens plikt å etterleve dyrevernavloven, skal dyrehelsepersonell gjøre eierne oppmerksom på dyrehold som hun eller han finner grunn til å rette på. Ved alvorligere brudd på dyrevernavloven skal saken meldes til rette myndighet. Det kan være en belastning for kundeforholdet å ta opp slike spørsmål, men det må ikke avholde dyrehelsepersonell fra å handle.

Det er grunn til å understreke at formuleringen i § 1 i gjeldende veterinærlov om å «medvirke til økning av dyrs als- og yteevne» ikke er videreført.

Pkt. 2

Bestemmelsen i annet punkt om «å medvirke til etisk og miljømessig forsvarlig dyrehold» understreker veterinærers og annet dyrehelsepersonells ansvar for et forsvarlig dyrehold ut fra et etisk og et miljømessig synspunkt. Uttrykket «forsvarlig» peker på at det også er nødvendig å ta hensyn til andre enn rent etiske eller miljømessige vurderinger. Økonomiske og praktiske driftsmessige forhold vil kunne føre til at ideelle løsninger m.h.t. etikk og miljø (og også velferd og sunnhet, pkt. 1) vil måtte fravikes i noen grad. Når det gjelder miljøhensyn tenkes det både på det enkelte dyrehold og på miljøet i en større sammenheng. Fagpersonell gis dermed et ansvar for å si fra til enkeltprodusenter, organisasjoner, storsamfunnet, og også myndighetene om de belastninger dyrehold kan påføre miljøet. Det er vanskelig å formulere de etiske normene eksakt. Profesjonens egne fagetiske normer må kunne legges til grunn. De alminnelige etiske normer om husdyrholdet i samfunnet må også være en ledetråd.

Pkt. 3

Bestemmelsene i pkt. 3 understreker veterinærers oppgave med å hindre spredning av sykdom mellom dyr og med å hindre overføring av smittsomme sykdommer fra dyr til mennesker. Dette er viktige oppgaver for å hindre lidelser hos dyr og for å hindre tap i husdyrproduksjonen, men også for å sikre konsumentene trygge matvarer. Det vises ellers til kommentarer til § 1. Bestemmelsen i pkt. 3 er en videreføring av eksisterende veterinærlov.

Det er en økende oppmerksomhet i samfunnet omkring trygg mat. En forutsetning for at maten skal være trygg, og oppleves som trygg, er at det er god kontroll med alle ledd i matkjeden. Denne kontrollfunksjonen gir dyrehelsepersonell et spesielt ansvar. Det gjelder ikke minst for dem som driver praksis på produksjonsdyr og i fiskeoppdrett.

Til § 13 Virkninger av autorisasjonsforholdet m.m.

Første og annet ledd

Denne bestemmelsen er ny og statuerer en form for faglig autonomi for de yrkesgruppene som har offentlig autorisasjon eller lisens. Dette antas å ville bidra til større bevissthet om det fagansvaret og ansvaret for faglig forsvarlig utførelse av profesjonsesifikke oppgaver autorisasjonen er forbundet med. Faglig autonomi er imidlertid ikke ensbetydende med virksomhetsbeskyttelse (enerett), og dette antas å burde framgå av lovteksten. Paragrafens første ledd angir at en autorisasjons- eller lisensinnehaver på bakgrunn av sin faglige utdanning kan utøve slik virksomhet som utdanningen kvalifiserer til.

Godkjenningen er en bekreftelse på at de anses skikket til å utføre virksomhet på selvstendig grunnlag. De har plikt til å utøve den på forsvarlig måte noe som blir presisert i annet ledd.

Dette innebærer i praksis at en profesjonsutøver ved utøvelse av sin fagspesifikke funksjon ikke er underlagt faglig kontroll og tilsyn av andre, utover det som følger av arbeidsgivers instruksjonsrett eller spesielle lovbestemmelser. Ett eksempel er at praktiserende veterinærer blir underlagt tilsyn fra Statens dyrehelsetilsyn når det gjelder rekvirering av legemidler til dyr. Derimot vil det foreligge et underordningsforhold i de tilfellene en profesjonsutøver bistår en annen ved utførelse av oppgaver som sistnevnte er best faglig kvalifisert til å utføre. Loven her skal gi utgangspunkt for å fastlegge autorisasjonsinnehavers rettigheter og plikter. Når man bistår personell som medhjelper innen fagområder førstnevnte er best kvalifisert, vil man være underlagt vedkommendes tilsyn. Dette gjelder f.eks. i forholdet mellom veterinær og dyrepleier hvis veterinæren gir dyrepleieren oppgaver som går utover kompetansen til sistnevnte.

Det kan imidlertid være problematisk å si at innehaver av lisens i alle tilfeller har selvstendig ansvar. Hvis vedkommende er student, har hun eller han normalt ikke det. En som har lisens etter fylte 75 år, har derimot selvstendig faglig ansvar.

Tredje ledd

I tredje ledd er det tatt inn en passus om vilkår og tilsyn. Slike begrensninger er kun knyttet til lisenser. Departementet kan bestemme at innehaver av lisens skal være underlagt tilsyn av annet dyrehelsepersonell. Her er det tenkt på personell med autorisasjon som da regnes for bedre kvalifisert på området og kan være til støtte og veiledning. For de enkelte tilfellene må det vurderes om disse begrensningene får betydning for hvilket ansvar som ligger til lisensen. Studenter med lisens vil ha begrenset ansvar da ansvaret hviler på dyrehelsepersonell som har studenten i arbeid.

Til § 14 Nødhjelp

Første ledd

Denne paragrafen statuerer en alminnelig plikt for dyrehelsepersonell til å yte nødhjelp så lenge de har autorisasjon eller lisens. Det er ingen betingelse at veterinæren eller annet dyrehelsepersonell utfører det praktiske arbeidet, men det foreligger en klar forpliktelse til å sørge for at dyr i en kritisk situasjon får hjelp. Hjelpen kan enten bestå i behandling eller avliving av det syke dyret.

Den foreslåtte nye nødhjelpparagrafen er endret på flere vesentlige punkter i forhold til loven av 1948.

For det første gjelder bestemmelsen for alt dyrehelsepersonell. Dernest er uttrykket «på anmodning» fjernet. Dette betyr at plikten til å yte hjelp i nødvendige tilfeller gjøres uavhengig av om dyrehelsepersonellet blir anmodet om bistand eller ikke. Dette er gjort for å fange opp situasjoner der dyrehelsepersonellet selv registrerer dyr som trenger nødhjelp, f.eks. trafikkskadde eller skadeskutte dyr. Plikten er med dette innskjerpet.

For det tredje er opplistingen av tilstander som kvalifiserer for øyeblikkelig hjelp sløyfet. Slike lister vil aldri kunne være fullstendige, og de kan derfor komme til å bli brukt som unnskyldning i tilfeller som faller utenfor listen. Etter det nye forslaget har dyrehelsepersonellet ansvaret for å vurdere om det foreliggende tilfellet er av en slik art at øyeblikkelig hjelp er nødvendig. De skal ikke utelukkende forholde seg til de først tilgjengelige opplysningene, men paragrafen pålegger også dyrehelsepersonellet å innhente tilleggsopplysninger hvis det finnes nødvendig, og hvis slike er tilgjengelige.

Det har vært vurdert hvordan nødhjelpparagrafen vil virke for f.eks. fiskehelsebiologer. Det er vanskelig å forestille seg nødhjelp til enkeltfisk i et oppdrett. Det vil derimot kunne dreie seg om katastrofer i oppdrettsnæringen. Her vil det være aktuelt med nødhjelp for å avhjelpe problemer som angår hele anlegget, som f. eks havari, algeoppvekst, endret vannkvalitet og annet.

Plikten er generell for alt dyrehelsepersonell. Det er ikke noen utvidet plikt for noen spesielle grupper. Imidlertid vil plikten falle bort ved gyldig forfall. Gyldig forfall kan f.eks. være at veterinæren får kjennskap til mange kasus for øyeblikkelig hjelp samtidig, når uvær umuliggjør forsvarlig transport eller når transportmiddel ikke kan skaffes. Bestemmelsen medfører ingen alminnelig plikt til tilstedeværelse.

Overanstrengelse eller sjukdom fritar dyrehelsepersonell for plikten til å rykke ut. Derimot er det ikke slik at visse stillingskategorier automatisk er fritatt, selv om stillingsinstruksen skulle inneholde forbud mot å drive praksis. En ikke-praktiserende veterinær eller annet dyrehelsepersonell må kunne formidle kontakt til noen som kan utføre det praktiske arbeidet i forbindelse med nødsituasjonen. Plikten faller også bort når vedkommende er sikker på at hjelp vil bli ytt av andre med nødvendig kompetanse.

Etter loven av 1948 faller plikten bort når veterinæren er 70 år gammel. Dette henger nok sammen med gjeldende aldersgrense for distriktsveterinærer på det tidspunkt da loven ble vedtatt. Når plikten, etter det foreliggende forslaget, opprettholdes så lenge dyrehelsepersonellet er autorisert eller har lisens, kan det se ut som en skjerpning fordi godkjenning etter den nye loven automatisk gjelder til 75 års alder. Det må imidlertid understrekes at plikten for eldre dyrehelsepersonell kan være tilfredsstillt gjennom assistanse til å

skaffe hjelp, hvis det er vanskelig å yte praktisk egeninnsats. Om den enkelte er svekket p.g.a. alder, vil plikten være redusert eller helt falle bort.

Annet ledd

Tidligere var det et kommunalt ansvar å dekke ubetalte regninger for veterinær nødhjelp. Staten bør overta dette ansvaret på lik linje som staten nå har overtatt det økonomiske ansvaret for dyrevernemndenes arbeid. Det blir dermed samsvar mellom disse ordningene. Ordningen vil nå gjelde for alt dyrehelsepersonell. Hvilken statlig etat som skal refundere regningene er ikke nærmere angitt i lovteksten. Utgiftene bør bli dekket over budsjettet til Statens dyrehelsetilsyn - fylkesveterinæren.

Til § 15 Bruk av medhjelper

Første ledd

Denne paragrafen er ny, men er en stadfesting av tidligere praksis. Bruk av medhjelper kan være aktuelt for alle framtidige kategorier dyrehelsepersonell. Den som har offentlig autorisasjon skal i prinsippet være kvalifisert til å utføre oppgaver på selvstendig grunnlag innen sitt fagområde, og vedkommende kan også overlate utførelsen av oppgavene til andre. Forutsetningen er at den man lar seg bistå av, har nødvendige kvalifikasjoner og at vedkommende instrueres og underlegges tilsyn. Det vises for øvrig til de generelle motivene. I dag er det først og fremst veterinærer som anses kvalifisert til å utføre oppgaver som kan tenkes å være forbundet med risiko for skade på dyrene.

En dyrepleier kan f.eks. ha kvalifikasjoner på et spesifikt veterinærmedisinsk område (til å bistå under operasjoner etc.). I det tilfelle utfører hun eller han oppgavene på veterinærens ansvar og under dennes overoppsyn. Men autorisert dyrehelsepersonell kan også benytte medarbeidere som ikke er dyrehelsepersonell etter loven her, forutsatt at vedkommende har nødvendige kvalifikasjoner. Den som overlater oppgavene, har plikt til å forvise seg om medhjelperens kompetanse.

Bare veterinærer kan gjøre operative inngrep på alle dyr. Fiskehelsebiologer har samme rett når det gjelder akvatiske dyr i henhold til § 18. Operative inngrep omfatter all perforering av hudens overflate, jf. kommentar til § 18. I den grad medhjelpere nyttes til slike inngrep, må det skje under veterinærens eller fiskehelsebiologens overoppsyn og ansvar. For å kunne diagnostisere, og herunder utelukke sykdommer som krever særlig kvalifisert behandling, bør alle pasienter først undersøkes av veterinær, eller eventuelt fiskehelsebiolog når det gjelder akvatiske dyr unntatt sjøpattedyr. En medhjelper kan ikke drive selvstendig praksis.

En nærmere spesifisering av hvilke oppgaver som kan overføres, er vanskelig siden lovteksten åpner for å innbefatte flere kategorier dyrehelsepersonell. Deres kvalifikasjoner vil avhenge av formell utdanning. Ett område trenger imidlertid omtale, og det er stikkvaksinering av fisk. I praksis utføres slik vaksinering av lekfolk. Noe annet ville ikke være praktisk gjennomførbart fordi det dreier seg om vaksinering av ca. 100 mill. smolt hvert år. Et annet spørsmål er om opplæringen og ansvarsforholdene omkring denne virksom-

heten er godt nok ivaretatt både av hensyn til fisken og personellet som utfører vaksineringen.

Avhengig av hvilke kvalifikasjonskrav dyrehelsepersonellet har, sett på bakgrunn av utdanningens lengde og innhold, vil det imidlertid på lengre sikt være aktuelt for f.eks. dyrepleiere å utføre enkelte av de ovennevnte oppgavene på egen hånd. Det vil i tilfelle først og fremst generelt være forsvarlighetskravet som setter grenser for dyrehelsepersonells virksomhet. Bestemmelsen gjelder bare ved pasientbehandling, dvs. ikke ved utførelse av administrative oppgaver. Tildeling av oppgaver bør skje etter en konkret vurdering av personellens kvalifikasjoner og oppgavenes art, dvs. at oppgaveoverføringen bør være personlig slik at det ikke foretas en generell tildeling, f.eks. til en gruppe av personell. Hensynet til forsvarlighet og hensynet til at det skal kunne føres tilsyn og kontroll taler mot en slik generell oppgavetildeling. Dette stiller krav til organiseringen av virksomheten. Dersom man i for stor grad overlater oppgaver til ukvalifisert personell uten forsvarlig instruksjon og tilsyn, vil dette etter omstendighetene kunne lede til en eller annen form for ansvar for veterinæren eller annet dyrehelsepersonell.

Annet ledd

Etter hvert kan det bli behov for å gi nærmere bestemmelser om bruk av medhjelper. Departementet er derfor gitt en forskriftshjemmel for å kunne regulere nærmere bruken av medhjelpere.

Til § 16 Bruk av beskyttet tittel

Første ledd

Paragrafen viderefører lovbestemt beskyttelse for tittelen veterinær, eller dyrlege. Også etter den nye loven vil det være slik at kun de som har fullført godkjent veterinærutdanning i Norge eller utlandet og fått autorisasjon kan kalle seg veterinær. Dette gjelder også når tittelen er koplet sammen med et ledd som angir spesialkompetanse, som f.eks. fiskeveterinær, havbruksveterinær e.l.

I og med at loven nå er utvidet til å omfatte også annet dyrehelsepersonell enn veterinærer, vil de fagfolkene som er berettiget til autorisasjon etter denne loven få egen beskyttet tittel. I første omgang vil det gjelde fiskehelsebiologer. Beskyttelsen gjelder yrkestitler og må ikke forveksles med reglene som gjelder for bruk av akademiske gradsbetegnelser.

Det er spesielt gjort oppmerksom på unntaket i § 11. Reglene for aldersgrense fratrar ikke vedkommende retten til å beholde sin tittel.

Annet ledd

Andre vil ikke kunne nytte titler eller annonsere på en slik måte som kan gi inntrykk av at de er autorisert dyrehelsepersonell. Dette vil gjelde selv om de tidligere har nyttet en slik betegnelse, fordi det tidligere ikke var noen utdanning eller godkjenningsordning på vedkommende fagområde.

Til § 17 Rekvirering av legemidler til dyr

Første ledd

Loven viderefører i første ledd prinsippet om at retten til å rekvirere legemidler til dyr er forbeholdt veterinærer og medfører ingen reelle endringer i første omgang. Retten er ikke begrenset til legemidler som er registrert spesielt for dyr. Veterinærenes rekvireringsrett er definert i Forskrift om rekvirering og utlevering av legemidler fra apotek, som igjen er hjemlet i apotek- og legemiddelloven, med følgende regler:

- Legemidler skal rekvireres som bruksferdig preparat, godkjent for den aktuelle indikasjon til aktuell dyreart.
- Hvis bruksferdig preparat ikke er tilgjengelig, kan det rekvireres annet veterinærmedisinsk legemiddel som er godkjent for den aktuelle indikasjon eller den aktuelle dyreart.
- Hvis heller ikke slikt legemiddel finnes, kan det rekvireres annet godkjent (humanmedisinsk) legemiddel.
- Hvis heller ikke slikt legemiddel finnes, kan magistrelt legemiddel rekvireres. Slik rekvirering kan bare skje for behandling av enkelt dyr eller naturlig avgrensede dyregrupper i enkeltbesetninger.

Til bruk til tradisjonell veterinærbehandling av produksjonsdyr er det tilgang på et relativt stort antall spesialpreparater registrert for dyr. Totalt sett har imidlertid veterinæren behov for flere aktive substanser i sin praksis. Spesielt innen sports- og kjæledyrpraksis er det aktuelt å bruke egnede humanpreparater. Når en veterinær benytter seg av sin rett til å rekvirere et humanpreparat for behandling av dyr, må veterinæren sørge for å skaffe seg nødvendig kunnskap om virkninger og eventuelle bivirkninger ved bruk av midlet til dette spesielle dyret. Dette setter krav til at rekvirerende veterinær til enhver tid holder seg faglig oppdatert innen farmakoterapi. Veterinæren må selv skaffe seg nødvendig kunnskap for å sikre forsvarlig bruk av legemidler til dyr og være spesielt oppmerksom på legemiddellovgivningens bestemmelser.

Rekvireringsretten er koplet sammen med et ubetinget ansvar for riktig bruk knyttet både til riktig dosering, bivirkninger, feil anvendelse, restkonsentrasjoner i slakt eller produkter fra produksjonsdyr, uheldige miljøvirkninger o.a. Kontroll med antibiotika er viktig i denne sammenheng både for å redusere faren for resistensutvikling, og av hensyn til forbrukernes krav om trygghet. Det er av stor nasjonaløkonomisk betydning at eksportmarkedene har tilrettelagt norsk oppdrettsfisk.

Annet ledd

Ut fra en samlet vurdering, og for å møte eventuelle framtidige endringer i EUs regelverk/EØS-avtalen, legger Regjeringen til rette for at fiskehelsebiologene kan få rett til å rekvirere legemidler til akvatiske dyr, unntatt sjøpattedyr. I lov om tiltak mot sykdom hos fisk og andre akvatiske dyr (fiskeesydomsloven), er akvatiske dyr definert slik: vannlevende dyr, herunder sjøpattedyr, samt kjønnsprodukter, hvile- og forplantningsstadier av vannlevende dyr.

Forslaget om rekvireringsrett står imidlertid i motstrid til R. Dir 90/167/EØF som sier at kun veterinærer kan rekvirere legemiddelfør til akvakulturdyr. Utenriksdepartementet har forelagt spørsmålet for EU-kommisjonen.

Konklusjonen er at fiskehelsebiologene ikke tilfredsstillter kravene til å kalle seg veterinær eller dyrlege jf. R.dir. 78/1026/EØF. Annet ledd kan derfor ikke tre i kraft før EU eventuelt har endret sitt regelverk tilsvarende.

Tredje ledd

I tredje ledd er det innført en ny bestemmelse som gir departementet mulighet for å innskrenke eller nekte bruk av visse legemidler til dyr. Det er uttrykkelig presisert at det departementet som helselovgivningen hører under er gitt den samme retten. I første rekke er det tenkt på enkelte antimikrobielle midler, spesielt brukt til produksjonsdyr, og narkotiske stoffer.

Årsaken til at det er viktig å kunne unndra enkelte preparater fra rekvirering er et stadig økende problem med overførbar resistens hos mange sykdomsframkallende mikroorganismer. Da någjeldende veterinærlov ble utarbeidet, var det mindre tilgang på legemidler med spesifikk effekt mot bestemte sykdommer eller smittestoff enn det er nå. Det var derfor naturlig at veterinærene skulle få bruke de tilgjengelige legemidlene de fant nødvendig for å behandle sykdommer hos dyr. På det tidspunktet var man ikke så opptatt av legemidlenes eventuelle bivirkninger, eller skadelige virkninger på miljøet, som man er i dag. Nå er det godkjent en rekke nye, potente legemidler. Bedre effekt kan følges av sterkere bivirkninger. Nye antibiotika, som har revolusjonert behandlingen av mange smittsomme sykdommer, har i mange tilfeller etterhvert mistet sin effekt fordi mikroben har utviklet resistens. Det er vist at slik resistens kan «smitte» fra mikrobe til mikrobe ved at resistente ikke-patogene mikrober kan overføre sin resistens til farlige sykdomsframkallende mikrober. Det knytter seg således alvorlige betenkeligheter til ukritisk bruk av antibiotika og andre legemidler eller antibakterielle stoffer. Regjeringen ønsker derfor en hjemmel i den nye loven om dyrehelsepersonell slik at bruken av legemidler kan reguleres. Det kan være aktuelt å forby bruk av enkelte legemidler under visse forhold. Forbudet vil i så fall gjelde alle som har rett til å rekvirere legemidler til dyr.

Det er eksempler på at veterinærer behandler dyr med humanpreparater som bør reserveres for spesialbehandling på sjukehus. I slike tilfeller vil det være ønskelig med en hjemmel til å forby rekvirering til dyr. Av hensyn til det ytre miljøet kan det også være aktuelt å forby bruken av enkelte preparater, som f.eks. langsomt nedbrytbare stoffer i oppdrettsnæringen.

Det departementet som helselovgivningen hører under vil kunne ha selvstendig behov for å forby rekvirering og bruk ut fra overordnede helsefaglige hensyn som skal ivaretas.

Fjerde ledd

Fjerde ledd er til en viss grad en videreføring og utvidelse av tidligere lovs § 8 annet ledd. Det er en sentral og viktig bestemmelse som fastslår at det departementet som helselovgivningen hører under gir alminnelige bestemmelser om utstedelse av resepter. Det samme departementet kan også bestemme at resept på bestemte legemidler skal oppbevares på apotek til ettersyn.

I forhold til tidligere ordlyd er det gjort en vesentlig endring i forhold til hvem som kan føre tilsyn. Tilsynsretten overfor dyrehelsepersonell er nå lagt

til dyrehelsemyndighetene. Ved å legge denne tilsynsretten til dyrehelsemyndighetene, etableres en ny mulighet for kontroll med veterinærers eller fiskehelsebiologers rekvirering, og om virksomheten deres er forsvarlig. Kontrollen etter denne bestemmelsen gjelder resepter for de legemidlene som helsemyndighetene har bestemt skal oppbevares på apotek for ettersyn. Ettersynet vil være en viktig faktor i tilsynet med veterinærers eller fiskehelsebiologers virksomhet og kravet om forsvarlighet.

Femte ledd

Femte ledd er delvis en videreføring av gjeldende lovs § 8 tredje ledd, men bestemmelsen er endret til å omfatte det departementet som dyrehelsemyndigheten hører under. Apotek som har grunn til å tro at dyrehelsepersonell misbruker bedøvende midler eller som rekvirerer legemidler som det er forbudt å rekvirere, skal gi melding om dette til dyrehelsemyndighetene. En tenker seg en meldingsrutine til dyrehelsemyndighetene tilsvarende den som gjelder for helsemyndighetene. Til nå har et apotek med mistanke til en veterinær sendt melding om dette til fylkeslegen. Også for dyrehelsemyndighetene vil det være mest praktisk å legge slike saker til fylkesleddet ved Statens dyrehelsetilsyn - fylkesveterinæren. I forhold til tidligere bestemmelse er det en endring ved at det nå er et krav om at de skal rapportere hvis det er grunn til mistanke. Apotekenes vurdering av selve saken blir avgjørende for om de skal rapportere eller ikke.

Statens dyrehelsetilsyn får samme status overfor dyrehelsepersonells rekvirering av legemidler som Statens helsetilsyn har når det gjelder kontroll med helsepersonells rekvirering. Eventuelle sanksjoner overfor veterinærer eller fiskehelsebiologer som misbruker rekvireringsretten på en eller annen måte, vil med dette være dyrehelsemyndighetenes ansvar. Meldingene vil således komme til de berørte myndighetene direkte uten å gå om helsemyndighetene først.

Henvisningen til apotekenes taushetsplikt er videreført fra tidligere lov.

Sjette ledd

Leddet åpner for at rekvireringsretten for enkelte preparater kan forbeholdes dyrehelsepersonell med spesialkompetanse. Det kan være aktuelt i forbindelse med helt spesielle eller sterkt virksomme midler som krever særskilt kyndighet og aktsomhet, f.eks. narkotiske midler, visse antibiotika, spesielle legemidler til fisk, midler til innfangning av ville og forvillede dyr m.v.

Videre er det åpnet for å kunne regulere rekvirering av legemidler til klienter i områder som ikke kan defineres som et naturlig praksisområde for vedkommende veterinær eller eventuelt fiskehelsebiolog. Dette er gjort for å hindre fjernrekvirering. Slik praksis har forekommet, spesielt innen svineproduksjonen og fiskeoppdrett, og er ikke forenlig med kravet til forsvarlig virksomhet.

For å kunne ivareta det ansvaret som dyrehelsepersonell med rekvireringsrett har for riktig bruk av legemidler som vedkommende rekvirerer, bør rekvireringen fortrinnsvis skje innen egen praksis. Egen praksis er som regel knyttet til et geografisk avgrenset område der behandlende dyrehelseperso-

nell fysisk har dyr under behandling. Et slikt område er som regel betegnet som praksisområde eller praksisdistrikt.

Visse spesialister kan ha en fagkunnskap som er ettertraktet over hele landet. I slike tilfeller kan det lett bli aktuelt med fjernrekvirering av legemidler. Hvis det skjer, må vedkommende rekvirent sørge for forsvarlig kontroll med bruken av legemidlet. Én mulig løsning kan være at spesialisten innleder samarbeid med lokalt dyrehelsepersonell.

Til § 18 Om medisinsk behandling av dyr og bruk av bestemte metoder m.m.

Første ledd

Pkt. 1

Første setningsledd har nær samme formulering som i eksisterende lovs § 9. Begrepet «husdyr» er foreslått erstattet med «dyr», slik det ble i husdyrloven av 1962. Endringen medfører ingen reell endring i forhold til gjeldende forvaltningspraksis.

Uttrykket «smittsom sjukdom» er foreslått uendret, selv om begrepet er vanskeligere å tolke etter at sjukelisten etter husdyrloven er gruppert i A-, B-, C- og D-sjukdommer. Tidligere omfattet begrepet «ondartede og mildere smittsomme sjukdommer». Den forvaltningspraksisen som er blitt innarbeidet er en tilstrekkelig presisering av hvilke sjukdommer som i utgangspunktet omfattes av begrepet «smittsom sjukdom», nemlig A- og B-sjukdommer og visse C-sjukdommer hvor det er offentlige bestemmelser om bekjempelse. Begrepet er ikke tenkt å omfatte alle sjukdommer som kan overføres med smittestoffer. Forholdene er analoge for tiltak etter lov 13. juni 1997 nr. 54 Om tiltak mot sykdom hos fisk og andre akvatiske dyr (fiskesykdomsloven).

Denne avgrensingen av hvem som kan behandle dyr med smittsom sjukdom er av mindre betydning i det foreliggende lovforslaget når en tar hensyn til annet setningsledd i pkt. 1. Her har en foreslått en tilføyelse etter mønster av den danske dyrlegeloven. En mener her å fange opp sjukdommer, i tillegg til de «overførbare», som er av en slik karakter eller betydning at de krever veterinærmedisinsk kyndighet, dvs. kunnskap og ferdighet, for å kunne behandles forsvarlig. Hvilke sjukdommer det vil være uforsvarlig å behandle for lekmen, vil kunne variere etter forholdene, og må vurderes i det enkelte tilfelle. En tenker her særlig på lekmann som tar andres dyr i behandling. Forbudet må vurderes mindre restriktivt når dyreeier behandler egne dyr under den klare forutsetning at behandling ikke er i strid med andre bestemmelser jf. dyrevernloven. På tilsvarende måte kan en vurdere hvilke sjukdommer som på forsvarlig måte kan behandles av annet dyrehelsepersonell enn veterinærer. Departementet finner det ikke hensiktsmessig å liste opp sjukdommer hvis behandling må anses å kreve veterinærmedisinsk eller annen kyndighet.

Ordet kyndighet er valgt framfor ordet kunnskap. Kunnskap viser fortrinnsvis til teoretisk viten, mens kyndighet innbefatter både kunnskap, innsikt, erfaring og ferdighet.

Pkt. 2

Departementet foreslår her en ny bestemmelse som krever at visse undersøkelses- og behandlingsmetoder av spesiell vanskelighetsgrad eller karakter med forsvarlighet bare kan utføres av veterinær. En er kommet til at dette bør gjelde både ved diagnostisering, forebygging og behandling av sjukdom hos dyr. Når en også inkluderer undersøkelsesmetoder, er det både ut fra at slike metoder kan medføre fare for skade på dyrene og eventuelt omgivelsene, og fordi moderne undersøkelsesmetoder, så som for eksempel bildediagnostikk og moderne apparatur for klinisk kjemi, krever veterinærmedisinsk kyndighet for å kunne brukes på en forsvarlig måte. Hvis det ikke utvises tilstrekkelig kyndighet ved diagnostikken, kan behandlingen bli uforsvarlig selv om denne i seg selv ikke krever veterinærmedisinsk kyndighet. Forholdene vil gjelde for husdyr og vilt, såvel som akvatiske dyr.

Departementet mener det er riktig spesielt å lovfeste avgrensninger for operative inngrep, injeksjoner og annen perforering av hud og slimhinner. En har valgt å nytte uttrykket «operativt inngrep», mens dyrevernloven av 1974 (§ 7) nytter begrepet «kirurgiske inngrep» om tilsvarende avgrensning.

Begrensninger av adgang til perforering av hud får økende oppmerksomhet etter hvert som akupunktur stadig vinner terreng som behandlingsform. Nåleakupunktur er uproblematisk i forhold til loven hvis behandlingen utføres av veterinær. Det er imidlertid grunn til å anta at akupunktører, som vanligvis behandler mennesker, i økende omfang vil utvide sin virksomhet til å omfatte dyr. Siden dyr ikke kan velge behandlingsform, og effekten av akupunktur er omdiskutert, mener departementet at akupunktur på dyr må være nøye regulert og overvåket av myndighetene av dyrevernmessige grunner.

Likevel bør loven kunne gi en mulig og begrenset åpning for at også andre enn veterinær kan få anledning til å utføre akupunktur på dyr. Vedkommende kan da gis lisens på nærmere vilkår og med bestemte avgrensninger.

Pkt. 3

Bestemmelsene om iverksettelse av fullstendig eller lokal bedøvelse tilsvarer bestemmelsene i nåværende veterinærlovs § 9 annet ledd, og medfører ingen endring. Det vises for øvrig til dyrevernlovens § 21 tredje ledd, om unntak for den som har tillatelse til å utføre biologiske forsøk på dyr til å bedøve de dyrene det gjelder.

Pkt. 4

Dette punktet er ikke realitetsendret i forhold til veterinærlovens § 9 annet ledd. Departementet har valgt å nytte begrepet «reseptpliktige legemidler» i stedet for «legemidler som er forbudt å utlevere til alle og enhver», jf. forskrift 27. april 1998 om rekvirering og utlevering av legemidler fra apotek.

Forslaget viderefører også betegnelsen «bruke». Veterinæren bruker legemidlet selv om det i praksis er en medhjelper eller dyreeier som gir legemidlet til dyret. Veterinæren vil være ansvarlig for at det bestemte legemidlet blir riktig brukt, og det er vedkommendes ansvar at den som fysisk gir legemidlet har nødvendige informasjonen og kunnskaper om hvordan det skal brukes på dyret.

Pkt. 5

Dette punktet er nytt. Det er en tilsvarende formulering i den danske dyrlege-loven, men der nyttes begrepene «veterinær levnedsmiddelkontroll» og «veterinært levnedsmiddeltilsyn». Departementet legger til grunn at uttrykket «(...) kontroll» dekker begge forhold, jf. lov 10. januar 1997 nr. 9 om kjøttproduksjon, § 11. Jf. også forskrift om kjøttkontroll m.v. av 25. april 1994 § 2, hvor betegnelsen tilsynsveterinær (kontrollveterinær) er definert som: «Veterinær som av Statens næringsmiddeltilsyn er utpekt til å forestå kjøttkontroll og føre tilsyn med virksomheten.»

Departementet har brukt uttrykket «kjøttkontroll» som forutsettes å dekke den virksomheten som fremgår av instruks for kjøttkontrollen av 25. mai 1994 og som skal utføres av veterinær. Lov om kjøttproduksjon fra 1997 fastlegger i § 11 at kjøttkontroll skal utføres av tilsynsmyndigheten. Allerede i kjøttkontrollloven av 1892 er det angitt at en kjøttkontrollør «saavidt mulig bør være eksaminert dyrlæge» (Malm 1910). Kjøttkontrolllov fra 1957 satte i § 16 krav om at «kontroll nevnt under § 13, pkt. 1 skal utføres av kontrollveterinær som tilsettes av vedkommende kommune(r) (...)».

Ved den foreslåtte bestemmelsen blir det samsvar mellom denne loven og kjøttproduksjonsloven på dette punktet. Begrunnelsen er at det kreves veterinærmedisinsk kyndighet for å kunne utføre denne kontrollen på en forsvarlig måte. Videre inngår også levendedyrkontroll (ante mortem kontroll) i kjøttkontrollens ansvarsområde, hvilket også krever veterinær kyndighet. Det er intet til hinder for at veterinæren i denne virksomheten lar seg assistere av ikke-veterinærer etter instruksjon og opplæring. Det vil imidlertid være tilsynsveterinæren som «forestår» kjøttkontrollen og som da er ansvarlig. Ordet «forestå» er kommet inn etter første høring da det nettopp ble pekt på at selve kjøttkontrollen i stor grad ble utført av kontrollteknikere.

Begrepet kjøttkontroll omfatter ante mortem kontroll av varmblodige dyr, tilsyn med avlivingen og kontroll av slaktede dyr. For å kunne utføre dette på en forsvarlig måte, må den som kontrollerer ha nødvendige kunnskaper innen dyrepatologi. Kjøttkontroll er derfor en enerett for veterinærer.

Tilsvarende kontroll av akvatiske dyr, og som fiskerimyndighetene forestår, er noe annet enn den kjøttkontrollen som er beskrevet ovenfor, og må ikke forveksles med denne.

Annet ledd

Paragraf 18 første ledd, pkt. 1 sier: «Bare den som er veterinær kan behandle dyr som det er grunn til å tro er angrepet av smittsom sjukdom eller som har sjukdom hvis behandling krever veterinærmedisinsk kyndighet». Fiskehelsebiologer kan etter forslaget i annet ledd behandle akvatiske dyr, nytte metoder som krever slike kvalifikasjoner som fiskehelsebiologene har, og iverksette bedøvelse. Med behandling menes i denne sammenheng faglig korrekt medikamentell eller annen behandling av smittsom- eller annen sjukdom. Annet ledd er en konsekvens av bestemmelsen som er tatt inn i § 17 annet ledd. Hvis det blir bestemt at fiskehelsebiologer kan rekvirere legemidler til akvatiske dyr, vil de nødvendigvis også få selvstendig rett til å bruke de samme legemidlene i sin behandling. Disse to bestemmelsene henger nøye sammen.

Fiskehelsebiologene kan bruke reseptpliktige legemidler etter nærmere retningslinjer fra rekvirerende veterinær, inntil de eventuelt får egen rett til å rekvirere legemidler. Den som har rekvireringsrett, har også det fulle ansvaret for at de legemidlene som blir rekvirert, blir brukt riktig.

Gjennom annet ledd har fiskehelsebiologene fått alle de rettighetene og pliktene overfor akvatiske dyr, unntatt sjøpattedyr, som veterinærene generelt har i forbindelse med behandling av dyr, bortsett fra at veterinærer har enerett til å forestå kjøttkontroll.

Tredje ledd

Dette leddet slår fast at dyrehelsepersonell kan nytte medhjelper også til å utføre de tiltakene som er nevnt i denne paragrafen.

Annet punktum er nytt i forhold til eksisterende veterinærlov. Gjeldende veterinærlov har vært tolket på en slik måte at det ikke har vært lovstridig å la dyreeier behandle egne dyr med reseptpliktige legemidler etter instruksjon. Det har vært oppfattet som om det i slike tilfeller er veterinæren som «behandler». Det har imidlertid vært betydelig uklarhet om dette. Det har spesielt vært mye diskusjon om lekfolks adgang til å bruke injeksjonspreparater. Departementet finner det derfor riktig å ta denne bestemmelsen inn i lovteksten, også fordi det da samtidig presiseres at behandlingen i slike tilfeller skjer under veterinærens ansvar («etter instruksjon»). Det må forutsettes at det tas tilbørlig hensyn til om eieren er skikket til å utføre en aktuell behandling av dyr etter instruksjon.

Innenfor sitt ansvarsområde er fiskehelsebiologene gitt den samme rett til å instruere dyreeiere eller medhjelper om behandling av dyr. «Dyreeier» må ikke leses bokstavelig. En som er røkter eller har ansvar for dyret i eiers sted, vil omfattes av bestemmelsen.

Tredje punktum åpner for at departementet kan gi forskrifter om bruk av reseptpliktige legemidler, men det kan også være aktuelt å regulere bruken av andre stoff som etter sin bruk og effekt defineres som legemidler. Med departementet menes det departementet som dyrehelsemyndighetene hører under, og med bruk menes det å gi et legemiddel til et dyr. Dette kan skje enten ved at veterinærer, eventuelt fiskehelsebiologer, selv foretar den medikamentelle behandlingen, eller den kan overlates til en medhjelper eller til en dyreeier. Det kan være ønskelig å regulere slik bruk både for å stramme inn eksisterende praksis på området, sikre riktig bruk av legemidler og for å få en tilnærmet lik praksis over hele landet. De viktigste hensynene er å unngå unødig legemiddelbruk, og at legemidler blir brukt riktig uansett hvem som foretar den medikamentelle behandlingen.

Målet er at riktig middel blir brukt korrekt. Dette betyr rett middel til rett formål, gitt i rett dose på rett måte og over korrekt tid, og bare når det er nødvendig. Det er styringen av behandlingen etter anerkjente metoder for farmakoterapi som er det sentrale, og ikke hvem som fysisk gir legemidlet. Ansvaret for behandlingen ligger uansett helt og fullt på rekvirerende veterinær, eventuelt fiskehelsebiolog.

Kontroll med bruk av legemidler til dyr må ses i sammenheng med kvalitetssikringen i husdyrproduksjonen og oppdrettsnæringen generelt. Behovet for legemidler bør reduseres gjennom forebyggende helsearbeid. Fornuftig

forvaltning skal være en del av garantien for kvalitetssikringen i husdyrbruket med sikte på å produsere trygg mat. Regjeringen foreslår at det kan etableres en formalisert ordning for bruk av legemidler, spesielt når behandlingen med legemidler overlates til dyreeiere. Hovedregelen bør være at en veterinær, eller eventuelt fiskehelsebiolog, har foretatt en klinisk undersøkelse, stilt diagnose og innledet behandling. Dette bør imidlertid ikke være til hinder for at enkelte former for rutinebehandling kan overlates til dyreeier eller besetningsansvarlige. En tenker her for eksempel på visse typer vaksinerings o.a. Ved enkelte besetningsproblemer, der en veterinær, eventuelt en fiskehelsebiolog, velger å bruke legemidler kan det også være aktuelt å overlate behandlingen til eier i en avgrenset periode. Det forutsettes at det etableres avtaler og rutiner som sikrer at besetningens faste, lokale veterinær, eventuelt fiskehelsebiolog, er i stand til å ivareta sitt ansvar som rekvirent. Avtalen kan trekkes tilbake ved misbruk av tillit. Det er den enkelte veterinær, eller senere eventuelt fiskehelsebiolog, som må avgjøre om forholdene ligger til rette for at bruken av et reseptpliktig legemiddel kan overlates til andre.

Behandling med legemidler som er forbundet med spesielle dyrevernmessige og dyreetiske forhold (eksempelvis smertestillende, beroligende og euforiserende midler samt hormoner og midler med hormonliknende effekt), må bare utføres av veterinær. Hvis fiskehelsebiologene eventuelt får rett til å rekvirere legemidler begrenset til akvatiske dyr unntatt sjøpattedyr, vil de ha tilsvarende rett for disse artene.

Fjerde ledd

Medikamentell immobilisering av husdyr og vilt krever spesiell kyndighet både når det gjelder bruk av utstyr, om effektene av de anvendte legemidlene og, ikke minst, risiko for skade ved feil bruk og oppbevaring m.v. av de høyst potente legemidlene som brukes til dette formålet. Departementet mener derfor at det er behov for å gi departementet en hjemmel for nærmere å kunne forskriftsregulere denne virksomheten. Departementet er av den oppfatning at veterinærer trenger spesiell opplæring, særlig i anestesologi, før de gis tillatelse til å utføre immobilisering av dyr. Biologer ønsker å få anledning til å utføre immobilisering av ville dyr i forbindelse med forskning eller forvaltningsmessige tiltak. Inntil nå har veterinærloven satt en sperre for dette, men departementet er av den oppfatning at slik virksomhet unntaksvis også bør kunne utføres av andre enn veterinærer etter spesiell tillatelse under forutsetning av at søkeren kan dokumentere tilstrekkelig kunnskap og ferdighet til at immobiliseringen kan utføres på en forsvarlig måte. Det forutsettes videre at legemidler som måtte benyttes, framskaffes gjennom veterinær eller på annen lovlig måte, og at bestemmelser fra øvrige myndigheter som berører immobilisering av vilt imøtekommes.

Til § 19 Særskilt tillatelse til eller forbud mot bruk av bestemte metoder etc.

Første ledd

Dette leddet tilsvarer eksisterende lovs § 9 tredje ledd, men er tilpasset det forhold at lovforslaget er ment å dekke flere kategorier helsepersonell. Bestemmelsen gir departementet fullmakt til i forskrifts form å sette grenser for hvilke metoder m.v. som kan benyttes av forskjellig typer personell som vil få

autorisasjon etter loven. Forskriften vil kunne fastsette hvilke metoder m.v. for eksempel inseminører kan nytte, og hva dyrepleiere og akupunktører for dyr, om slike autoriseres eller gis lisens, kan gjøre. Bestemmelsen gir således hjemmel for å forskriftsregulere disse forholdene på en fleksibel måte. Etter denne bestemmelsen knyttes tillatelsen til å nytte visse metoder til en autorisasjon eller lisens.

Annet ledd

Annet ledd gir departementet fullmakt til å fastsette i forskrifts form at nærmere bestemte metoder m.v. kan nyttes bare av autorisert personell etter særskilt tillatelse. Dette vil kunne gjelde spesielt risikofylte metoder, eller metoder som krever spesialopplæring for å kunne nyttes på en forsvarlig måte. Tillatelsen er da knyttet direkte til en spesiell godkjenning. Bestemmelsen gir også departementet fullmakt til å forby bruken av bestemte behandlings- og undersøkelsesmetoder. Det tenkes her spesielt på risikofylte metoder, eller metoder som ikke fyller kravene til forsvarlighet.

Det vises også til dyrevernsloven som ut fra dyrevernhensyn har forbudsbestemmelser mot visse behandlingsmåter og inngrep.

Til § 20 Hovedregel om taushetsplikt

Nåværende lov har bestemmelser om taushetsplikt i § 16. Etter departementets vurdering er det et klart behov for å endre veterinærlovens formuleringer om taushetsplikt, både fordi det har vært uklarhet i hvordan bestemmelsene skal tolkes og fordi lovens bestemmelser bør utformes mer på linje med den forvaltningspraksis som er blitt innarbeidet. Det har også skjedd endringer i tilsvarende bestemmelser i andre lover.

Departementet har også vurdert om taushetsbestemmelsene som helhet burde tas ut av loven, og i stedet henviser til forvaltningsloven. En har imidlertid kommet til at det bør være lovbestemmelser om taushetsplikt i lov om veterinærer og annet dyrehelsepersonell, fordi en i utgangspunktet må skille mellom forvaltnings- og yrkesmessig taushetsplikt. Dyrehelsepersonell i privat sektor ville ellers ikke ha noen taushetsplikt. Den yrkesmessige taushetsplikten er i dag forankret i profesjonsloven, for veterinærer veterinærloven, mens den forvaltningsmessige taushetsplikten er hjemlet i forvaltningsloven. For veterinærer som er ansatt i det offentlige veterinærvesenet gjelder taushetsplikt også etter forvaltningsloven i forhold til opplysninger som kommer gjennom det offentlige arbeidet. Den yrkesmessige taushetsplikten kan gå lenger enn den forvaltningsmessige og da bør den yrkesmessige taushetsplikten benyttes. Dette bør ikke komme i konflikt med ønsket om en åpnere forvaltning. Opplysninger som dekkes av denne lovens taushetsregler må holdes utenfor hvis ikke unntaksreglene kommer til anvendelse.

Første ledd

Pkt. 1

Hovedregelen er at det er taushetsplikt for dyrehelsepersonell ved at de skal hindre at andre får kjennskap til opplysninger som de har fått i sin virksomhet.

Den samme taushetsplikten gjelder også for deres medhjelpere. Taushetsplikten gjelder først og fremst noens personlige forhold.

Taushetsplikten begrenses til opplysninger som fås ved utøvelse av praktisk dyrehelsearbeid. Departementet mener at dyrehelsepersonell gjennom sin virksomhet kan få opplysninger av personlig karakter som det også kan være grunn til å hindre at andre får adgang til. Denne bestemmelsen vil ha størst betydning for alle i privat sektor siden forvaltningslovens § 13 dekker personlige forhold i første ledd pkt. 1.

Pkt. 2

Videre er det en egen taushetsplikt for driftsmessige forhold som det vil være viktig å holde hemmelig ut fra konkurransemessige forhold. Også denne type forhold kan det være av stor betydning å taushetsbelegge. Driftsmessige forhold må gis en vid fortolkning. Forvaltningslovens § 13 første ledd, pkt.2 har en tilsvarende bestemmelse.

Annet ledd

I tillegg til taushetsbestemmelsen har departementet i annet ledd tatt inn et forbud mot å utnytte slike opplysninger i egen virksomhet. Dette er ment å dekke både personlige opplysninger og forhold ved driften som kan utnyttes til egen fordel i egen virksomhet eller i tjeneste hos andre. Bestemmelsen er ny i forhold til eksisterende veterinærlov.

Tredje ledd

Enhver annen som omhandles i loven har taushetsplikt om forhold de får kjennskap til gjennom dyrehelsepersonell. Ved denne formuleringen blir det avklart at rettsrådets medlemmer blir omfattet av taushetsbestemmelsene ved behandling av opplysninger fra dyrehelsepersonell.

Til § 21 Begrensninger i taushetsplikten

Denne paragrafen er nesten likelydende med tilsvarende paragraf i lov om helsepersonell. Her gis en oppregning av de situasjonene der taushetsplikten ikke gjelder. I disse tilfellene inntreer en opplysningsrett, men ikke en opplysningsplikt.

Pkt. 1

Taushetsplikten gjelder ikke i forhold til den opplysningene direkte gjelder eller hvis den opplysningene gjelder har gitt samtykke om at andre kan få opplysninger. Den som har krav på beskyttelse av taushetsplikten må selv kunne fjerne taushetsplikten hvis vedkommende har behov for det.

Pkt. 2

Taushetsplikten gjelder ikke i forhold til den som kjenner opplysningene fra før. Det er likevel grunn til å påpeke at dyrehelsepersonell bør ha en spesiell

grunn for å gi slike opplysninger. Misforståelser og uklårheter om hva som er kjent for begge parter må unngås.

Pkt. 3

Ett moment her er hvorledes den opplysningen gjelder selv anser opplysningene og hvorvidt opplysningene etter sin art er å betrakte som sensitive. Den som gir slike opplysninger videre må være på trygg grunn for hva som blir vurdert til «at ingen berettiget interesse tilsier hemmelighold».

Pkt. 4

Unntaket gjelder bare der behovet for beskyttelse er betryggende ivaretatt ved den foretatte anonymisering. Hva som er nødvendig anonymisering vil variere ut fra hvert enkelt tilfelle.

Pkt. 5

Her brukes uttrykket «tungtveiende private eller offentlige interesser» som grunnlag for berettiget fravik fra taushetsplikten. Dette vil kreve en interesseavveining mellom hensyn som taler for taushet og hensyn som taler for å meddele opplysninger. Hensynene som taler for å bryte taushetsplikten, må veie vesentlig tyngre enn hensynene som taler for å bevare taushetsplikten. Det vil vanligvis være nødrettsbetraktninger. Taushetsplikten må ikke være til hinder for at det gis relevant informasjon om forekomst av dyresjukdom til enkeltpersoner og organisasjoner når dette anses nødvendig for å forhindre overføring eller videre spredning. Dyrehelsepersonell kan heller ikke bruke taushetsplikten til å nekte å forklare seg for politi eller annen relevant myndighet om for eksempel dyrevernsproblemer.

Pkt. 6

Bestemmelsen skal sikre at opplysninger kan gis når dette er bestemt ved lov og når det for øvrig er klart fastsatt eller forutsatt at taushetsplikten ikke skal gjelde. Dette vil først og fremst gjelde rapportpliktige sjukdommer. Taushetsplikten vil da ikke gjelde i forhold til den som skal ha melding eller som står som mottaker av opplysningene. Det vil vanligvis være bestemte etater eller organer som skal ha opplysninger.

Til § 22 Opplysninger til dyreeier

Denne paragrafen er ny. Ny lov om helsepersonell har lignende bestemmelser.

Departementet mener at det i vår tid, med større åpenhet i samfunnet, ikke er nok at en dyreeier skal ha rett til innsyn i journal for egne dyr. Det bør også være en plikt for veterinærer og annet dyrehelsepersonell aktivt å gi dyreeieren opplysninger om behandlingen m.v., hvilke alternativer som foreligger i en aktuell situasjon og mulige risikoer ved valgt behandling. Erfaringer fra tvistesaker om veterinærens ansvar i forhold til kravet om aktsomhet tilsier at mange tvister kunne vært unngått om veterinærene hadde gitt tilstrekkelig og forståelig informasjon til dyreeieren. I slike tilfeller kan også

dyreeier gi samtykke til en behandling og akseptere en risiko for eventuell skade (informert samtykke).

Et annet forhold som ofte ligger bak tvister om veterinærers ansvar, er at dyreeier ikke har forstått betydningen av den etterbehandlingen som han selv må ta hånd om. Et eksempel vil belyse dette. Ved behandling av f.eks. beinbrudd hos hund med utvendig støttebandasje og skinne blir det lett trykkskader, og det er derfor absolutt nødvendig at eier informeres om hva han skal gjøre for å unngå at slike skader skal utvikle seg. Hva som kreves av informasjon vil variere for ulike grupper dyrehelsepersonell.

Departementet har dessuten valgt å ta inn en formulering om at informasjonen må gis ut fra dyreeiers forutsetning. Dette vil kreve at veterinæren forklarer et sjukdomsforhold så langt som mulig på en slik måte at dyreeieren virkelig er klar over sjukdomsforholdet, hvilke aktuelle alternativer for behandling som foreligger, hvilke risikoer dette medfører, hva etterbehandlingen vil kreve osv. I slike tilfeller kan det være nyttig å gi skriftlig informasjon, slik at dyreeieren i fred og ro kan studere denne. Informasjonen må gis i en popularisert form, og den bør tilpasses mottakerens kunnskaps- og erfaringsnivå.

Til § 23 Forsvarlig virksomhet

Bestemmelsene i denne paragrafen er nye i forhold til tidligere lov.

Første ledd

Pkt. 1

Plikten til å holde ved like og å oppdatere sine kunnskaper antas også i dag å være et allment akseptert etisk og rettslig prinsipp som inngår som element i det skrevne eller uskrevne forsvarlighetskrav. I forbindelse med økte krav til kvalitet og kvalitetssikring, kan det være grunn til å framheve og klargjøre plikten gjennom særskilt presisering i lovteksten. Plikten kan omfatte bl.a. deltagelse i etterutdanningskurs.

Pkt. 2

Plikten til å være bevisst sine egne faglige begrensninger og dermed ikke overskride sine kvalifikasjoner antas også i dag å inngå som et element av forsvarlighetskravet. I erstatningsrettslig sammenheng er det i konkrete saker lagt avgjørende vekt på om skadevolder har holdt seg innenfor sitt kompetanseområde, se kommentar til pkt. 4.

Pkt. 3

Pliktbestemmelsene tar regelmessig sikte på å sikre forsvarlig kvalitet på tjenestene. Alle pliktbestemmelsene i veterinær- og dyrehelselovgivningen har således forbindelseslinje til kravet om forsvarlighet, og til plikten til å påse at egen virksomhet utøves i samsvar med gjeldende bestemmelser og faglige og etiske standarder.

System for pliktetterlevelse skal sikre at spesifiserte krav i lover og forskrifter fylles. Målet er å utføre et arbeid riktig første gang, med andre ord forhåndsplanlegging av en aktivitet for å sikre at det ønskede resultat blir opp-

nådd. Fravikelse av prosedyrer og standarder vil kunne føre til en aller annen form for rettslig ansvar, f.eks. tap av autorisasjon.

Når det inntreffer skader som følge av tilsidesettelse av rutiner, vil det være mulig å plassere ansvaret for dette, noe som kan bidra til at nødvendige tiltak treffes for å hindre lignende overtredelser i framtiden. Den informasjonen som ligger i eventuelle skadehendelser kan, og bør, benyttes i den løpende evalueringen som utgjør et sentralt element i kvalitetssikringsarbeidet. Læring fra egenaktiviteter er fundamentalt i kvalitetssikringsarbeidet.

Det er også tatt inn en bestemmelse om at behandlingen skal være innenfor allment aksepterte etiske grenser. Dette er særlig aktuelt innenfor smådyrpraksis, hvor behandlingsmulighetene nå er så omfattende at det kan vekke alminnelige etiske reaksjoner om alle muligheter blir tatt i bruk på dyr. Eksempler som kan nevnes er amputasjoner og ikke helbredende behandling av ondartet kreft som bare forsinker sykdomsutviklingen. Slike etiske skranke er viktige fordi menneskene, og i denne sammenhengen spesielt veterinærene, har plikt til å ivareta dyrenes interesse. Hensynet til dyrenes velferd må gå foran faglige, økonomiske eller andre interesser hos dyrehelsepersonell eller eier. Det vises for øvrig til dyrevernlovens § 5 første og annet ledd som har en tilsvarende bestemmelse om avl og hold av dyr. Det vises også til uttalelse fra Rådet for dyreetikk, avgitt i mars 2000.

Pkt. 4

Når ens egne kunnskaper eller ressurser ikke strekker til, må man, for å sikre en forsvarlig behandling, henvise dyreeier til annet dyrehelsepersonell som har nødvendig kyndighet, ekspertise eller utstyr. Manglende henvisning kan, dersom det oppstår skade, lede til erstatningsansvar for vedkommende dyrehelsepersonell.

Behandling av sykdommer hos dyr går mer og mer i retning av kompliserte metoder og utstyr. Dette krever en spesialisering også blant veterinærer, se kommentar til § 18. En ordning med spesialisering er etablert i regi av Den norske veterinærforening og Landbruksdepartementet. Ut fra dette, og det forhold at det er etablert mange dyreklinikker med avansert behandlingstilbud i tillegg til Norges veterinærhøgskole, mener departementet det bør lovfestes en henvisningsplikt, da man ikke kan forvente at alle veterinærer som driver allmenn praksis skal ha nødvendig erfaring i og utstyr til å håndtere ethvert sykdomsproblem på forsvarlig måte. I slike tilfeller bør en veterinær ikke gi seg i kast med en behandlingsform hun eller han ikke behersker, men om det er mulig, henvise pasienten til en annen veterinær med nødvendig kyndighet og utstyr. Hva som utløser henvisningsplikten, vil undertiden måtte bero på et skjønn, der pasientens tilstand, den tid som er til rådighet, avstand til annet kvalifisert personell m.v. tas med i vurderingen. Plikten til henvisning vil nødvendigvis falle bort når denne muligheten ikke er tilgjengelig eller det vil være urimelig vanskelig å få behandlet dyret hos en spesialist.

Pkt. 5

Plikten til å gjøre seg kjent med de reglene som gjelder og følge de bestemmelsene som er gitt for utøvelse av egen virksomhet, følger av den samfunns-

plikten alle har til å gjøre seg kjent med regelverket og som forsterkes gjennom profesjonstilhørighet med spesiell lovregulering. Forsvarlighetskravet innbefatter at virksomheten utøves i samsvar med gjeldende regler. Dersom man setter seg utover pliktbestemmelser som gjelder for yrkesutøvelsen, vil dette være et viktig moment for eventuelt å statuere at virksomheten ligger utenfor forsvarlighetsnormen.

Annet ledd

I annet ledd er departementet gitt hjemmel til å fastsette forskrifter med nærmere krav til hvordan virksomheter skal drives forsvarlig. Det kan bli behov for å bli mer konkrete på enkelte områder. Utviklingen innen området kan gi behov for nærmere regler.

Til § 24 Om ordnede opptegnelser, meldinger, rapporter og innsyn i journal

Formen på opptegnelser, meldinger, rapporter og journaler er ikke nærmere bestemt i loven slik at formidling av opplysninger eller meldinger kan skje på ulike måter. Bestemmelsene ansees å være teknologinøytrale.

Første ledd

De tre første leddene er en videreføring av eksisterende veterinærlov. Bestemmelsen i første ledd er nødvendig for at myndighetene skal kunne gi veterinærer og annet dyrehelsepersonell informasjon om offentlige bestemmelser og myndighetenes virksomhet for øvrig. Bestemmelsene i første ledd er også nødvendig for på en rask måte å rekruttere kvalifisert personell i krisesituasjoner som f.eks. utbrudd av alvorlig smittsom sykdom. Dette gjelder særlig praktiserende veterinærer, feltorientert dyrehelsepersonell for øvrig og annet kompetent personell.

Annet ledd

De ordnede opptegnelsene som omtales i annet ledd skal være slik at de er tilstrekkelige for å legge fram de rapportene og meldingene som offentlige veterinærmyndigheter bestemmer.

Det forutsettes at det fortløpende føres en dagjournal. Det må også gjøres andre systematiske noteringer om spesielle faglige og administrative forhold.

Tredje ledd

Meldeplikten i tredje ledd skal sikre at veterinærmyndighetene er løpende orientert om sykdomssituasjonen og om forhold som angår dyrevelferd. Bestemmelsene skal gi grunnlaget for beslutninger om hvilke sykdommer og øvrige tilstander departementet velger å regulere gjennom offentlige bestemmelser med hjemmel i relevant lovverk. Det forutsettes at departementet fastsetter nærmere bestemmelser om hvordan rapporter og meldinger skal utformes og hvor ofte slike skal avgis.

Fjerde ledd

Veterinærmyndighetene har rett til å føre tilsyn med at dyrehelsepersonell ivaretar plikten til opptegetninger på en fullgod måte. Veterinærmyndighetene har også behov for å ha innsynsrett når det er grunnlag for mistanke om tjenesteforsømmelse og som grunnlag for vurdering av en eventuell rettssak. Ved en rettssak vil muligheten for innsyn kunne være avgjørende for sakens utfall. Disse hensynene vil være mer tungtveiende enn klientens krav på beskyttelse etter § 21 om taushetsplikt. Lignende bestemmelser finnes også i dagens veterinærlov.

Femte ledd

Eksisterende veterinærlov har ingen bestemmelser om dyreeiers rett til innsyn i egne dyrs sjukejournal. Bestemmelser om pasienters rettighet til innsyn i egen sjukejournal med bilag ble lovfestet i lege-loven og tannlegeloven av 1980. Lovfestingen skjedde vesentlig som en følge av en Høyesterettsdom (RT 1977 s. 1035) som ga en pasient rett til innsyn i egen sjukejournal på grunnlag av at kravet måtte anses hjemlet i «alminnelige rettsgrunnsetninger». Det ble bl.a. lagt vekt på journalens overvekt av rent faktiske opplysninger og en interesseavveining i tilknytning til pasientens behov for informasjon og rettsikkerhet (RT 1977 s. 1048).

Spørsmålet om dyreeiers rett til innsyn i journal og røntgenbilder ble vurdert av Det veterinærmedisinske rettsråd i 1992 (sak 1079). Rettsrådet uttalte at det ikke kan være tvil om at de alminnelige rettsgrunnsetninger som HR i 1977 anså for å tilsi innsynsrett i legejournaler, også må tilsi den samme innsynsretten for dyreeiere (registrerte eiere) i veterinærjournaler, inklusive røntgenbilder. Rådet uttalte videre at de forholdene som ellers gjelder for innsynsrett i legejournaler og de unntakene som er gjort for parters innsynsrett i offentlige dokumenter i forvaltningslovens § 19 må gjelde for veterinærjournaler så langt de er aktuelle.

Departementet vil derfor foreslå at det i loven tas inn en bestemmelse om dyreeieres innsynsrett i egne dyrs sjukejournaler med bilag.

Sjette ledd

I siste ledd er departementet gitt hjemmel til å gi nærmere forskrifter om innholdet i denne paragrafen.

Til § 25 Sikkerhetsstillelse

Første ledd

Denne bestemmelsen er ny. Det er ikke noe krav om sikkerhetsstillelse i nåværende veterinærlov. Det er imidlertid blitt vanlig at privatpraktiserende veterinærer har tegnet en ansvarsforsikring. Formuleringen i lovforslaget er for øvrig analog til bestemmelser i gjeldende lov om helsepersonell. Hvis en veterinær (eller annet dyrehelsepersonell) forsømmer å stille sikkerhet, må departementet kunne suspendere hennes eller hans autorisasjon eller lisens hvis vedkommende tross påminnelse ikke bringer forholdet i orden. Tilsvarende gjelder i dag for andre som må stille sikkerhet, som advokater, meglere m.fl.

Annet ledd

Departementet kan i forskrift avgjøre hvor stor sikkerhet som bør kreves. Sikkerheten må dekke det ansvar veterinæren og annet dyrehelsepersonell kan pådra seg i sin virksomhet, og således være en rimelig tid ut over dens opphør, mens krav kan melde seg. Departementet vil kunne fritta visse former for virksomhet for sikkerhetsstillelse dersom det skulle mene at de ikke medfører noen risiko av betydning for ansvar. Mer praktisk vil muligens være at den premie som betales vil variere med risikoen. Denne kan være svært stor ved arbeid i oppdrettsnæringen.

*Til § 26 Om klinisk vakt**Første ledd*

Bestemmelsene i første ledd er nye. Det gir departementet anledning til å pålegge praktiserende dyrehelsepersonell plikt til å delta i den kliniske vakt. Bestemmelsen er gjort generell og gjelder for alt dyrehelsepersonell, men det har foreløpig bare vært en klinisk vakt for veterinærer. Loven legger til rette for at denne vakt kan utvides om nødvendig og den vil kunne tilpasse seg behovene etter hvert som de kommer. Den videre omtalen knyttes stort sett til veterinærer.

Deltakelse i vakt bør i prinsippet skje på frivillig basis ut fra det syn at praktiserende veterinærer og annet dyrehelsepersonell bør sørge for å betjene sitt klientell også utenfor ordinær arbeidstid. Hvis veterinærene i enkelte områder skulle nekte å være med i en vaktordning slik at distriktet blir stående uten tilfredsstillende klinisk beredskap, kan staten måtte gripe inn. Departementet kan bli nødt til å pålegge praktiserende veterinærer å delta i den kliniske beredskapen utenom vanlig arbeidstid og innenfor de rammene som er lagt for klinisk vaktordning. Noen generell plikt til klinisk vakt er det ikke forslag om. Staten må handle aktivt for at det skal inntre plikt til vakt, og først etter vurdering av situasjonen både for yrkesgruppen som rammes, næringenes behov og spesielle lokale forhold. Forhold knyttet til kompetansen til veterinærene vil også være av betydning for at vakt kan drives forsvarlig.

En eventuelt pålagt plikt til å delta i vakt etter ordinær arbeidstid vil være begrenset til vakt som skal dekke det geografiske området der de driver sin virksomhet. I områder med få veterinærer kan imidlertid størrelsen på vaktområdene justeres opp for å oppnå en forsvarlig vaktturnus.

Bestemmelser om plikter for veterinærer og andre yrkesgrupper er ikke nytt. Husdyrloven § 6 har bestemmelser om at departementet kan pålegge veterinær m.fl. å gjennomføre de tiltak og utføre de oppgaver som det finner nødvendig i henhold til husdyrloven. Denne bestemmelsen dekker opp for helt spesielle og viktige tilfeller innen sjukdomsbekjempelsen. Veterinærloven § 10 pålegger veterinæren plikt til å hjelpe i nødstilfeller. Dyrevernloven § 6 pålegger alle plikt til å hjelpe sjuke og hjelpeløse dyr så langt som mulig. Lov om helsepersonell har hjemmel for at departementet kan bestemme at helsepersonell skal delta i vaktordning på det sted de bor eller arbeider.

Den vaktplikten som institueres vil sikre brukerne kvalifisert veterinærhjelp til alle døgnets tider, den vil dekke statens behov for beredskap overfor alvorlige smittsomme dyresjukdommer. Den skal organiseres slik at den dekker praktiserende dyrehelsepersonells behov for ordnet fritid.

Annet ledd

En vakt skal honoreres med et statlig vakttilskudd. Staten kan gjennom annet ledd bestemme fordeling av og sette vilkår for utbetaling. Helst bør vakten gjennomføres på frivillig måte, og fordelingen av vakttilskuddet fastsettes i samråd med aktuelle yrkesorganisasjoner. Tilskuddet bør differensieres slik at det gis et større tilskudd i områder med få dyr og små inntjeningsmuligheter på vakt enn i områder med høy dyretetthet og gode inntjeningsmuligheter. Dette vil, i tillegg til å bidra til en bedre dyrehelseberedskap, være et viktig distriktpolitisk virkemiddel for å hindre at husdyrholdet mange steder rammes av dårlig rekruttering av praktiserende veterinærer. Departementet mener dette er nødvendig for å sikre at sjuke dyr skal få kvalifisert hjelp døgnet rundt. Det anses dessuten ikke å være forenlig med forsvarlig virksomhet at veterinærer og annet dyrehelsepersonell arbeider uten regelmessig avløsning. Det vises for øvrig til St.prp. nr. 54 (1999-2000) Om faglige, juridiske og økonomiske rammer for dyrehelseforvaltningen og virksomheten til veterinærer og annet dyrehelsepersonell.

Departementet legger til grunn at det blir lagt opp til en forsvarlig, frivillig vakt gjennom forhandlinger mellom departementet, eller den departementet bemyndiger, og yrkesorganisasjonene. Den kliniske vakten forutsettes i første rekke betjent av veterinærer som har sitt daglige virke i klinisk praksis i området. Det åpnes for at også annet dyrehelsepersonell, herunder distriktsveterinæren på sin fritid, kan delta i ordningen. Alle som deltar må kunne dokumentere tilfredsstillende kunnskap og ferdigheter på det kliniske fagfeltet.

Tredje ledd

I siste ledd åpnes det for at departementet kan gi utfyllende forskrifter om gjennomføringen av bestemmelsen i paragrafen.

Til § 27 Beordring til offentlige tjenester

Det tenkes her i første rekke på krisetilfeller der kapasiteten i det offentlige veterinærvesenet ikke strekker til for å få kontroll med situasjonen. Ved et eventuelt utbrudd av munn- og klauvsjuka, svinepest eller andre eksotiske sykdommer som trenger øyeblikkelig og intensiv offentlig innsats for å redde store samfunnsverdier, må staten ha mulighet til å beordre privatpraktiserende dyrehelsepersonell til å la privat virksomhet vike for statens tarv. Godtgjøring for beordring fastsettes av departementet.

Ut fra tungtveiende samfunnshensyn kan det også være aktuelt å beordre privat dyrehelsepersonell til å utføre også mer rutinemessige oppdrag, som f.eks. prøvetaking i forbindelse med omfattende overvåknings- og kontrollprogrammer, revisjonskontroller eller andre offentlige oppgaver når det offentlige apparatet i perioder mangler tilstrekkelig kapasitet. Behovet for beordring til prøvetaking og lignende vil være aktuelt både for veterinærer og fiskehelsebiologer. Plikten faller bort ved gyldig forfall, som overanstrengelse, sykdom eller liknende.

Til § 28 Utstedelse av faglige attester og erklæringer

Denne bestemmelsen er ny og beskriver de generelle kravene som gjelder for attestutstedelse. Hvem som har rett til å utstede ulike faglige attester bestemmes i særlovene eller deres forskrifter. Det er et økende krav til kvalitetssikring av varer og tjenester i samfunnet, og attester og erklæringer bør gis ut fra faktaopplysninger. Attestutstederen må være varsom med å gi uttrykk for sine personlige vurderinger. De forskjellige aktørene i markedet ønsker pålitelig og objektiv dokumentasjon. Attestutsteder må ikke skrive under på noe vedkommende ikke kan stå inne for.

For å understreke troverdigheten av en faglig attest, presiserer loven at dyrehelsepersonell som er innhabile etter forvaltningslovens § 6 ikke skal utstede attester eller lignende erklæringer. Dette blir en ytterligere kvalitetssikring av attestene.

Dokumentet eller attesten er vanligvis et papirdokument. Hvis det ut fra praktiske hensyn er nødvendig at et fysisk dokument følger med dyret eller varen, vil regelen være til hinder for at attesten formidles elektronisk. Hvis ikke dette er nødvendig vil attester kunne formidles elektronisk. Nærmere krav til formen for bestemte typer attester eller erklæringer vil eventuelt fremgå av forskrifter på de ulike områdene.

Til § 29 Bortfall av rett til å utøve virksomhet

Denne bestemmelsen er en videreføring av § 5 i veterinærloven. Det kan fortsatt være behov for denne bestemmelsen. Etter § 2-3 i lov 02.06.2000 nr. 39 om apotek kan apotekkonsesjon ikke gis til søker med rekvireringsrett til legemidler.

Ved å ta med en lovregel om bortfall av retten til å utøve virksomhet noe som inkluderer rekvirering av legemidler, kan personer med dobbelt kompetanse velge den ene eller andre profesjonen. Hvis dyrehelsepersonell med rekvireringsrett til legemidler ønsker å bli apoteker eller apotekbestyrer, vil retten til å utøve sin virksomhet som dyrehelsepersonell opphøre. De bør derfor kunne søke, hvis søknaden blir innvilget, vil de ikke lenger ha rekvireringsrett. Regelen er en sikkerhetsbestemmelse som en antar vil bli lite benyttet, men det er behov for en regulering. Disse profesjonene skal ikke sammenblandes.

5.4 Til lovforslaget kapittel 4 om Det veterinærmedisinske rettsråd

Til § 30 Rådets oppnevning og sammensetning

Første ledd

Det veterinærmedisinske rettsråd videreføres fra gjeldende lov om veterinærer. Departementet har vurdert om navnet bør endres. Det er stilt spørsmålstegn ved om «retts» bør strykes i rettsrådet. Da mange av sakene som til nå har vært behandlet av rettsrådet ofte har en juridisk side, synes det mer dekkende å beholde nåværende skrivemåte. Betegnelsen Det veterinærmedisinske rettsråd er godt innarbeidet, og bør derfor ikke endres. Dessuten vil de aller fleste sakene som rådet vil få til behandling falle inn under begrepet veterinærmedisin. Navnet dekker de funksjonene det skal ha også i framtiden.

Departementet foreslår at antall medlemmer i rådet utvides til 7 for å få en bredere faglig representasjon. Dette er nødvendig ut fra ønsket om å utvide rådets arbeidsområde og fordi endringen av reglementet fra 1991 fastsatte at ett av medlemmene skulle være jurist. Dette reduserte antall veterinær-sakkyndige medlemmer til fire. Departementet foreslår at bestemmelsen om det juridiske medlemmet fastholdes og lovfestes, men at kravet om juridisk sekretær samtidig tas ut av loven.

Departementet foreslår at det lovfestes at fire av de resterende medlemmer skal være vitenskapelige tjenestemenn innenfor relevante fagområder. Dette er gjort for å sikre tilstrekkelig faglig og vitenskapelig kompetanse, og departementet vil foreslå at disse medlemmene skal ha kompetanse innen kliniske fag, patologisk anatomi eller rettsmedisin. Med betegnelsen kliniske fag menes også fag som klinisk farmakologi/toksikologi. Fiskesjukdomslære er ment også å være relevant i denne sammenheng.

Etter departementets vurdering er det viktig å gi yrkesorganisasjonene innflytelse på rådets sammensetning for derved å skape aksept for rådets vurderinger. Derfor foreslår departementet at det oppnevnes to medlemmer som har erfaring fra klinisk praksis, og at disse oppnevnes etter forslag fra yrkesorganisasjonene. Det tenkes her først og fremst på Den norske veterinærforening, men det kan også være aktuelt å ta inn forslag fra andre grupper av dyrehelsepersonell.

Departementet mener det er nødvendig å lovfeste at det skal tas hensyn til at det samlede rådet har så bred faglig sammensetning som mulig. Dette vil gjelde dyreartspesialister så vel som fagspesialister. Det bør her også om nødvendig tas hensyn til de forskjellige grupper av dyrehelsepersonell. Ett av medlemmene eller varamedlemmene bør være fiskehelsebiolog eller ha kompetanse innefor fiskeoppdrett/fiskesjukdommer.

Etter departementets oppfatning bør rådet fortsatt være et sakkyndig og faglig rådgivende organ for veterinærmyndighetene. En mener derfor at det ikke er aktuelt å ta dyreeier- eller dyreverninteresser med i rådet. Allmenninteressene forutsettes ivaretatt av det juridiske medlem, som også vil dekke juridiske og formelle forhold.

Annet ledd

Rådet bør kunne trekke vekslere på andre med spesiell kompetanse. Det er derfor tatt med en hjemmel for at rådet har adgang til å tilkalle sakkyndige når rådets egen kompetanse ikke strekker til. Slike sakkyndige kan være veterinærer, annet dyrehelsepersonell eller andre fagpersoner.

Tredje ledd

Rådet skal ha en egen sekretær som ansettes av departementet. Det stilles ingen formelle krav i loven til sekretærens utdanning eller kvalifikasjoner.

*Til § 31 Rådets oppgaver**Første ledd*

Bestemmelsen i første ledd er utvidet noe i forhold til gjeldende § 30 første ledd. Begrepet «saker av veterinærmedisinsk art og dyrevernsproblemer» er som nå ment å omfatte saker som berører veterinærers og annet dyrehelsepersonells virksomhet, øvrige veterinærmedisinske spørsmål og spørsmål om dyrs vern og velferd. Rådets rådgiverfunksjon bør i tillegg omfatte spørsmål om: krav for autorisasjon, samt tap av autorisasjon, rekvireringsrett og øvrige disiplinærsaker etter loven, forsvarlighet i virksomheten, hvilke metoder og/eller midler som skal være beskyttet av eneretten eller som skal være forbudt, bruk av alternative midler og metoder (dyrevernaspekt, kvakksalverisproblemer, dyrehelseproblemer), og spørsmål om godkjenning av spesialister og faglig innhold i utdanning for dyrehelsepersonell.

I § 12 er begrepet etisk og miljømessig forsvarlig dyrehold definert som dyrehelsepersonells oppgaver. Det er naturlig at disse spørsmål også tas inn i rettsrådets arbeidsområde.

Annet ledd

Bestemmelsen i annet ledd er tilnærmet den samme som i eksisterende lovs § 29 siste ledd.

Tredje ledd

Tredje ledd er en mindre omskrivning av någjeldende § 30 annet ledd. Departementet har valgt å gå bort fra å bruke uttrykket «ankeinstans i saker om forsikring av husdyr» og heller presisere rådets rådgivende funksjon («avgi uttalelser») også i denne sammenheng, hvilket er i overensstemmelse med gjeldende praksis. I tillegg er bestemmelsen utformet slik at rådet har den samme funksjon overfor forsikringsselskapene når det gjelder veterinærenes ansvarsforsikring.

Fjerde ledd

Bestemmelsen i fjerde ledd foreslås tatt inn for å gjøre det mulig for departementet å presisere rådets arbeidsområde uten lovendring. Den vil også gi hjemmel for å fastsette instruks eller reglement for rådet.

Til § 32 Rådets innsynsrett i journaler m.v.

Denne bestemmelsen er ny. Den er i tråd med gjeldende praksis. Det er lignende bestemmelser i Danmark og Sverige. Helsepersonelloven har også regler om innsynsrett for henholdsvis Statens legeråd og Statens tannlegeråd.

Til § 33 Godtgjørelse

Departementet vil peke på betydningen av at medlemmene og sekretæren i Det veterinærmedisinske rettsråd gis en godtgjørelse for det arbeid som utføres. En kan ikke forvente at et fast råd skal kunne opprettholde en god faglig standard om det ikke blir gitt rimelig godtgjørelse for arbeidet. I gjeldende lov er det fastsatt at rådet skal ha en fast årlig godtgjørelse. Departementet fore-

slår at bestemmelsen gjøres mer generell, slik at departementet om ønskelig kan fastsette andre måter for godtgjørelse, f.eks. ved å nytte regulativet for departementoppnevnte råd og utvalg. Den foreslåtte utvidelse av rettsrådets arbeidsområde vil medføre at det må opprettes et fast sekretariat.

5.5 Til lovforslaget kapittel 5 om straff og andre sanksjoner

Til § 34 Advarsel

Bestemmelsen er ny og gir hjemmel for ileggelse av advarsel overfor dyrehelsepersonell. Paragrafen angir vilkårene for at advarsel skal kunne gis. Hvis vilkårene er oppfylt kan den regionale dyrehelsemyndigheten (fylkesveterinæren) gi advarsel.

Det kreves for det første en forsettlig eller uaktsom overtredelse av loven, eller forskrift gitt med hjemmel i denne, i form av en handling eller unnlattelse av å handle. Videre kreves det at pliktbruddet er egnet til å medføre fare for sikkerhet, til å påføre dyreeier betydelig belastning eller dyr unødig lidelse. «Egnet til» sikter til en objektiv vurdering av overtredelsens art.

Fare for sikkerhet må bedømmes i det konkrete tilfelle. Det samme gjelder unødig lidelse for dyret. Generelt kan det sies at det kreves mer enn den daglige risikoen eller den belastningen en normalt må regne med ved undersøkelse eller behandling av sjukdom eller skade. Det må også være direkte årsakssammenheng mellom dyrehelsepersonellens uaktsomme pliktbrudd og den risikoen som oppstod eller de belastningene som ble påført dyr eller eier.

Når det gjelder overtredelse av plikter i henhold til lov eller forskrift, er dyrehelsepersonells rettsvillfarelse med hensyn til hvilke regler som gjelder innenfor deres yrkesområde ikke unnskyldelig.

Det foreslås at advarsel skal være et enkeltvedtak. Dette innebærer at forvaltningslovens regler om saksbehandling ved enkeltvedtak gjelder. Av det følger at den det gjelder skal få uttale seg før vedtak fattes, vedtaket som hovedregel skal være skriftlig m.v. Ved at advarsel ansees som et enkeltvedtak styrkes rettssikkerheten til den som blir berørt. Departementet foreslår med dette å innføre klageadgang på vedtak om advarsel. Klageinstans vil bli Statens dyrehelsetilsyn-sentralforvaltningen.

Til § 35 Tilbakekall og suspensjon av autorisasjon, lisens eller andre godkjenninger

Første ledd

Bestemmelser om tilbakekall av autorisasjon er omtalt i § 6 i nåværende lov om veterinærer. Istedenfor at Kongen må reise sak for å få en veterinær eller annet dyrehelsepersonell fradømt retten til å utøve virksomhet, slik ordningen er etter dagens veterinærlov, innføres her en administrativ behandling. Departementet foreslås selv å kunne tilbakekalle autorisasjon eller lisens. Dette er den ordning man har for andre yrker med offentlig godkjenning, som leger, psykologer, jordmødre og annet helsepersonell, advokater, meglere, revisorer. Det er også den ordning som er vanlig i andre stater.

Departementet bør være den endelige administrative instans som treffer vedtak om tilbakekall. Departementet bør innhente uttalelse fra Det veteri-

nærmedisinske rettsråd i alle slike saker. En ser imidlertid ikke bort fra at det, når erfaring er vunnet, vil kunne være saker som er så opplagte at det er unødig å forelegge dem for rådet. Det normgivende grunnlag såvel ved meddelelse av autorisasjon eller lisens, som tilbakekall, må være de relativt strenge krav til veterinærmedisinske kunnskaper og faglig etisk standard som ansvarlige myndigheter må stille for å sikre en betryggende veterinærtjeneste.

Det forutsettes at det foreligger årsakssammenheng mellom den fysiske eller psykiske svekkelsen og manglende skikkethet til forsvarlig yrkesutøvelse for at tilbakekall skal kunne bli aktuelt. Tilbakekall forutsetter dessuten varig uskikkethet eller svikt i kvalifikasjoner. Forbigående vil dyrehelsepersonell som andre kunne være uskikket til å utøve sitt yrke på grunn av fysisk eller psykisk sykdom, uten at det kan føre til inndragning av autorisasjon eller lisens. Langvarig fravær fra yrket er tatt med som tapsgrunn fordi den autoriserte ikke vil kunne være skikket dersom han ikke har utøvet virksomhet på mange år, enten det skyldes at vedkommende har gått over i annen virksomhet, har vært syk e.l. Det er ikke satt en bestemt frist for at fravær skal kunne føre til tap av autorisasjon og lisens fordi så mange forhold vil kunne spille inn ved vurderingen. Det kan være årsakene til fraværet, den tid personellet før har praktisert og kvalifikasjoner, helse, alder og andre egenskaper.

Det vil kunne bli tale om begrenset lisens for at han skal komme i virksomhet som kan kvalifisere ham, såfremt forutsetningene antas å være til stede. Hvis fraværet har vart for lenge, alderen er blitt for høy, eller andre personlige egenskaper for svake, bør ny autorisasjon ikke gis. Mangel på faglig innsikt vil åpenbart knytte seg til arten av den virksomhet dyrehelsepersonellet driver. En veterinær spesialist må beherske sin spesialitet, det hjelper ikke at han vet mer enn veterinærer flest på sitt felt, hvis han ikke holder virkelig spesialistmål. Omvendt kan ikke en spesialist begynne allmennpraksis hvis han har glemte de elementære kunnskapene utenfor sin spesialitet. Men dette er en tilbakekallsgrunn som sjelden vil være aktuell.

Når man taler om uskikkethet til å utøve yrket på grunn av misbruk av alkohol eller bruk av andre berusende eller bedøvende midler, er det ikke dermed meningen at man skal ta standpunkt til i hvilken grad bruken eller misbruken er symptom eller årsak. Det vil vel alltid kunne pekes på sosiale forhold, på psykiske eller fysiske svakheter som forklarende omstendigheter. Undertiden vil moralsk svikt synes framtrædende, andre ganger sykkelige tilstander eller andre uheldige forhold vedkommende ikke har vært herre over. Er man uskikket til å utøve yrket på grunn av misbruk av alkohol eller bruk av narkotika vil regelmessig bruk opptre som en av flere svakheter som fører til resultatet. Det avgjørende er at ut fra en praktisk vurdering trer bruken av alkohol eller andre berusende eller bedøvende midler fram som et vesentlig trekk i en sammenheng av årsaker og virkninger som fører til at man ikke kan utføre den form for virksomhet som er aktuell for vedkommende på en måte som er tilfredsstillende og betryggende for pasienter og publikum. Kravene til nøkternhet vil variere. I enkelte typer virksomhet er risikoen for skadevirkninger liten. Der vil forhold kunne tolereres som i andre stillinger ville gjøre en rask inngripen nødvendig både p.g.a. risiko for liv og helse, og på grunn av nedbrytelse av tilliten til yrkesutøveren.

Som det fremgår vil altså det avgjørende være om misbruket gjør personellet uskikket til å utøve virksomhet, og her må man altså foreta en konkret vurdering på bakgrunn av bl.a. hvilken form for praksis som utøves.

Uforsvarlig virksomhet, mala praxis, jf. § 23 er et omfattende standardbegrep, hvis innhold vil utvikles og endre seg med framskritt i kunnskap, teknikk og krav til god profesjonsskikk. Det vil dekke høyst varierende ting som grov mangel på hygiene og orden, utnyttelse av dyreeiere, økonomisk og eller på annen måte, bløff med vidunderkurer og preparater, utilbørlig reklame og konkurranse, slurv og hensynsløshet, grov misbruk av taushetsbelagte opplysninger, uforsvarlig rekvirering av medisiner, ikke minst narkotika, og andre utilbørlige forhold. Veterinærer og annet dyrehelsepersonell med norsk autorisasjon må i sin yrkesutøvelse basere sin virksomhet på anerkjente metoder ved diagnostisering og behandling av pasienter de får til behandling i tillit til deres autorisasjon eller lisens som norsk dyrehelsepersonell. Ved anvendelse av metoder som ikke er forankret i vitenskapelig underbygd kunnskap og erfaring, vil det stilles strenge krav om at disse metodene anvendes i kombinasjon med kunnskaper som har forankring i tradisjonell lære. Dette er særlig viktig ved behandling av alvorlige sjukdomstilstander.

Grove pliktkenkelser er tatt med fordi det er mulig at en utøver kan gjøre seg skyldig i slike, uten at han vil være uskikket som dyrehelsepersonell etter første ledd. Det skal åpenbart atskillig til før pliktbrudd bør føre til tilbakekall, særlig hvor det ikke er forbundet med mangel på skikkethet etter første ledd. Grovt kan pliktbrudd være fordi det i et eller flere tilfeller er av graverende natur, eller fordi det skjer hyppig og forsettlig, på tross av advarsel.

Inndragning er ikke obligatorisk. Det skjer etter departementets skjønn. Dette skal selvsagt ikke være vilkårlig. Men det er klart at kravene vil variere med den virksomhet som utøves. Er det på det rene at personellet ikke driver noen praksis, antas det unødvendig å gå til et slikt skritt.

Departementet antar at det vil være riktig i framtiden å søke å føre noe mer kontroll og i større utstrekning enn tidligere kalle tilbake autorisasjon og lisens når innehaveren ikke er skikket til å ha det.

Annet ledd

Hvis det er gitt advarsler og disse ikke etterkommes kan godkjenningen kalles tilbake.

Tredje ledd

Dyrehelsepersonell skal ikke ha anledning til å flytte sin virksomhet til en ny stat hvis de mister sine rettigheter i en stat. Derfor er det tatt med en bestemmelse om at nye godkjenninger da kan kalles tilbake. Godkjenningsgrunnlaget er da bortfalt.

Fjerde ledd

Her er det åpnet for mellomløsninger. Godkjenningen kan knyttes til bestemt virksomhet i stedet for at den skulle bli fullstendig tilbakekalt. I tillegg kan det settes vilkår.

Femte ledd

Tilbakekall vil kunne skje uten forutgående suspensjon. Det kan fra første stund spørsmålet har meldt seg være klart at autorisasjon eller lisens må inn-dras; eller det kan ha framstilt seg som unødvendig å gå til suspensjon, fordi veterinær eller annet dyrehelsepersonell for tiden ikke praktiserte, eller av annen grunn ikke representerte noen fare. Men iblant vil det kunne stille seg slik at det er nødvendig å hindre personellet i å kunne fortsette i sitt virke inntil man har fått tid til å vurdere om tilbakekall bør skje. Departementet må kunne suspendere autorisasjon og lisens med øyeblikkelig virkning. Suspensjon kan være hel eller delvis slik at det er mulig å la en utøver som ikke antas skikket til den virksomheten han driver, få fortsette i en stilling eller under forhold hvor det ikke er fare for at skade vil oppstå. Spørsmålet om suspensjon bør foretas, og om den bør begrenses faglig, i tid eller på annen måte vil kunne forelegges Det veterinærmedisinske rettsråd. Den saken gjelder, vil kunne anmode om at det blir gjort, også etterat suspensjon er foretatt. Men uttalelse fra rådet kan ikke være vilkår for at suspensjon foretas, idet forholdet iblant vil kunne være at suspensjon må skje hurtigst mulig.

Sjette ledd

Når autorisasjon eller lisens er gitt på grunnlag av autorisasjon eller lisens i en annen stat, følger det av EØS-avtalen at hjemlandet skal informere vertslandet om administrative eller strafferettslige sanksjoner som er foretatt overfor veterinærer. Melding om forholdet skal da sendes til godkjennende myndighet i den aktuelle staten. Det kan ikke spesifiseres nærmere hvilke myndigheter det er. Dersom andre dyrehelsepersonellgrupper godkjennes etter loven, gjelder ikke tilsvarende bestemmelser, men i og med reservasjonen «dersom det er nødvendig for å oppfylle internasjonal overenskomst» er tatt med, kan bestemmelsen stå som allmenngyldig.

*Til § 36 Tap av rekvireringsrett**Første ledd*

Denne bestemmelsen er ny. Etter gjeldende veterinærlov, § 8, har en veterinær rett til å rekvirere de legemidlene som er nødvendige for utøving av vedkommendes virksomhet. Loven inneholder derimot ikke bestemmelser om sanksjoner ved misbruk av rekvireringsretten. Det foreslås derfor at det innføres adgang til å frata en veterinær eller fiskehelsebiolog rekvireringsretten, slik at retten til å utøve virksomheten som sådan kan beholdes uten, eller med begrenset, adgang til å rekvirere bestemte typer legemidler med f.eks. innhold av narkotika. Lignende forhold kan også tenkes for andre reseptbelagte legemidler.

Vilkåret for tilbakekall er at veterinæren eller fiskehelsebiologen misbruker rekvireringsretten. Det er ikke avgjørende om misbruket skjer i egen interesse. Også misbruk i andres interesse kan gi grunnlag for tilbakekall. Dersom departementet finner grunn til å vurdere tilbakekall av rekvireringsretten, kan det være aktuelt å reagere med en advarsel først. Men dette er ikke noe vilkår for å benytte aktuelle sanksjonsmidler.

Prosedyrene ved tilbakekall av rekvireringsrett bør for øvrig være de samme som for tilbakekall av autorisasjon. Et tilbakekall av rekvireringsrett

bør kunne påklages. I henhold til § 64 i helsepersonelloven, kan rekvireringsretten suspenderes dersom det foreligger skjellig grunn til å anta at rekvireringsretten bør fratras en lege eller tannlege, jf. helsepersonelloven §§ 63 og 64.

Rekvireringsretten innebærer etter sin ordlyd og etter presisering i motivene til ovennevnte bestemmelser i dagens lov om helsepersonell, retten til å utstede resepter. En klinikkansatt veterinær ordinerer regelmessig medisin uten å rekvirere ved utstedelse av resepter. Det kan derfor være grunn til å presisere ordlyden i den bestemmelsen som gjelder tap av rekvireringsretten, slik at den også omfatter rekvirering og ordinerer for de tilfeller det er snakk om rekvirering av legemidler med innhold av narkotika. På den måten unngås at det skapes tolkningstvil i tilfeller hvor veterinærer har tapt rekvireringsrett gjennom avkall eller tilbakekall. Tapet omfatter således også adgang til å ordinere og rekvirere legemidler med innhold av narkotika.

Annet ledd

I de tilfellene tapet av rekvireringsretten er gjort tidsbegrenset, kan departementet omgjøre dette hvis det er forsvarlig. Den som har mistet rekvireringsretten kan søke om å få den tilbake før tiden hvis forholdene har endret seg slik at det ikke lenger er grunnlag for å opprettholde den strenge reaksjonen vedkommende har fått.

Tredje ledd

Dersom en veterinær eller fiskehelsebiolog gir avkall på rekvireringsretten bør dette gjøres for en bestemt tid. Avkallet kan også gis for all framtid. Vedkommende bør ikke uten videre få retten tilbake når den fastsatte tid eller avtalte frist er omme, departementet må kunne ta opp spørsmålet om å inndra rekvireringsretten for en ytterligere periode dersom man mener det er ufor-svarlig å la veterinæren ha retten.

Til § 37 Straff

Strafferammen i loven er tilsvarende nåværende veterinærlov. For overtredelse av § 18 som gjelder eneretten er strafferammen satt til inntil 6 måneder. Det er samme regel som nåværende lov om veterinærer har for tilsvarende overtredelser. Andre spesielle bestemmelser er ikke angitt i lovteksten som grunnlag for straff. De fleste bestemmelsene i loven er ikke av en slik art at de vil være aktuelle for straffereaksjoner. Bestemmelser som kan være aktuelle for en straffereaksjon er, unnlattelse i forhold til nødhjelpsbestemmelsen (§ 14), uriktig bruk av beskyttet tittel (§ 16), rekvirering av eventuelle legemidler som ikke tillates rekvirert til dyr (§ 17) og bruk av eventuelle forbudte undersøkelles- og behandlingsmetoder (§ 19). Det presiseres at denne oppregning ikke behøver å være uttømmende.

5.6 Til lovforslaget kapittel 6 om avsluttende bestemmelser

Til § 38 Ikrafttreden

Første ledd

Ikrafttredelsen er lagt til Kongen. Når loven trer i kraft, oppheves samtidig lov 10. desember 1948 nr. 3 om veterinærer m.v.

Annet ledd

I annet ledd er det tatt forbehold om at bestemmelsen i loven som knytter seg til fiskehelsebiologers rekvirering av legemidler ikke vil tre i kraft før departementet bestemmer. Dette er nødvendig fordi denne bestemmelsen må samordnes med EUs regler. Fiskehelsebiologene kan ikke få rekvireringsrett før EUs regler ikke lenger er til hinder for dette.

Til § 39 Overgangsordninger

Bestemmelsene her skal sikre at regelverk og godkjenninger fortsatt har gyldighet selv om tidligere lov blir opphevet. Videre vil det kunne være behov for forskrifter i forbindelse med gjennomføringen av loven. I første rekke tenkes det på overgangsbestemmelser ved etablering av godkjenningsordninger.

Til § 40 Endringer i andre lover

Lov 20. desember 1974 nr. 73 om dyrevern § 3

Inspeksjonsretten bør begrenses til distrikts- og fylkesveterinær. I eksisterende lov har «offentlig tilsett veterinær» inspeksjonsrett. Det kan ikke være behov for at alle offentlig ansatte veterinærer skal ha inspeksjonsrett. I praksis vil det være distriktsveterinærer og fylkesveterinærer som vil ha behov for å inspisere ut fra de arbeidsoppgaver de skal ivareta. Hvis de sentrale veterinærmyndigheter har behov for å undersøke dyrehold, vil de kunne be distriktsveterinæren eller fylkesveterinæren om å foreta inspeksjonen.

Lov 20. desember 1974 nr. 73 om dyrevern § 7 første ledd

Første ledd endres slik at fiskehelsebiologer sidestilles med veterinærer i forhold til behandling av akvatiske dyr, unntatt sjøpattedyr. Endringen er en følge av fiskehelsebiologenes rett til medisinsk behandling og bruk av bestemte metoder etter § 18 annet ledd i lov om veterinærer og annet dyrehelsepersonell. Det vil etter dette være samsvar mellom de to lovparagrafene.

Lov 20. desember 1974 nr. 73 om dyrevern § 21 tredje ledd

Tredje ledd endres for å få riktig henvisning til ny lov om veterinærer og annet dyrehelsepersonell og dermed endret paragrafhenviing. Det er ingen annen endring i forhold til tidligere lov.

Landbruksdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om lov om veterinærer og annet dyrehelsepersonell.

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om veterinærer og annet dyrehelsepersonell i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag til lov om veterinærer og annet dyrehelsepersonell

Kapittel 1 Formål, definisjoner og virkeområde

§ 1 Lovens formål

Lovens formål er å bidra til at dyrehelsepersonell utøver forsvarlig virksomhet og dermed bidrar til god dyrehelse, forsvarlig dyrevern, trygg mat og ivaretagelse av miljøhensyn.

§ 2 Definisjoner

Med dyrehelsepersonell forstås i denne loven personer som har autorisasjon eller lisens etter §§ 4 og 5.

Med akvatiske dyr forstås i denne loven vannlevende dyr, herunder sjøpattedyr, samt kjønnsprodukter, hvile- og forplantningsstadier av vannlevende dyr.

§ 3 Lovens virkeområde

Loven gjelder for dyrehelsepersonell i riket.

Kongen kan gi forskrifter om lovens anvendelse på Svalbard og Jan Mayen, og kan fastsette særlige regler under hensyn til de stedlige forhold.

Kapittel 2 Autorisasjon, lisens og andre godkjenninger

§ 4 Autorisasjon

Rett til autorisasjon som veterinær (dyrlege) og fiskehelsebiolog har den som dokumenterer relevant eksamen ved norsk universitet eller vitenskapelig høgskole.

Rett til autorisasjon har også den som har avlagt utenlandsk eksamen som er anerkjent etter avtale om gjensidig godkjenning etter § 6.

Autorisasjon som veterinær eller fiskehelsebiolog kan også gis den som har utenlandsk eksamen som departementet anerkjenner som faglig jevn god, eller som på annen måte godtgjør å ha nødvendig kyndighet. Departementet skal først innhente uttalelser fra norsk universitet eller vitenskapelig høgskole.

Departementet kan ved forskrift fastsette at andre enn de personellgruppene som omfattes av foregående ledd, kan gis autorisasjon.

Autorisasjon gis etter søknad. Søkeren må være under 75 år og ellers være skikket.

Departementet kan gi nærmere forskrifter om praktisk tjeneste, tilleggsutdannelse og krav om skriftlig løfte som vilkår for å få autorisasjon.

§ 5 Lisens

Den som ikke fyller vilkårene for å få autorisasjon, kan i stedet gis lisens etter søknad. Departementet kan fastsette at en lisens skal være begrenset i tid, til bestemt stilling, til utførelse av praktisk tjeneste som omtalt i § 4 siste ledd, til visse undersøkelses- eller behandlingsmåter eller knyttet til andre vilkår og innskrenkninger.

Lisens kan også gis til dyrehelsepersonell med utenlandsk eksamen som er anerkjent etter avtale om gjensidig godkjenning etter § 6.

Autorisert dyrehelsepersonell som godtgjør at de er skikket til fortsatt å utøve forsvarlig virksomhet etter nådd aldersgrense, kan gis lisens.

Departementet gir nærmere forskrifter om betingelsene for å få lisens og de vilkårene som kan knyttes til den.

§ 6 Internasjonale avtaler

Autorisasjon, lisens og andre godkjenninger kan gis etter gjensidig avtale med fremmed stat. Departementet kan ved forskrift gi nærmere regler om autorisasjon, lisens og godkjenninger av dyrehelsepersonell på grunnlag av utenlandsk utdanning.

§ 7 Grensepraksis

Autoriserte veterinærer som driver praksis i Sverige og Finland i veterinærdistrikter som grenser til Norge, kan i særlige tilfeller yte veterinære tjenester i tilgrensende norsk veterinærdistrikt uten autorisasjon eller lisens fra departementet.

§ 8 Godkjenning av spesialister

Departementet kan gi forskrifter om vilkår for godkjenning av spesialister innen avgrensede fagområder.

§ 9 Myndighet til å gi autorisasjon, lisens og andre godkjenninger

Autorisasjon, lisens og godkjenning av spesialister gis av departementet eller den departementet bemyndiger.

§ 10 Avslag på søknad om autorisasjon, lisens eller andre godkjenninger

Dersom det foreligger forhold som gir grunnlag for tilbakekall etter § 35, kan departementet eller den departementet bemyndiger avslå søknad om autorisasjon, lisens eller spesialistgodkjenning.

§ 11 Aldersgrense og fraskrivelse av autorisasjon, lisens og spesialistgodkjenning

Autorisasjon, lisens og spesialistgodkjenning i medhold av denne loven opphører når innehaveren fyller 75 år, jf. § 5 tredje ledd, men retten til å benytte yrkesbetegnelsen beholdes etter nådd aldersgrense.

Autorisasjon, lisens og spesialistgodkjenning gitt i medhold av denne loven kan fraskrives ved innlevering av dokumentet til departementet.

Kapittel 3 Dyrehelsepersonells plikter og rettigheter

§ 12 Dyrehelsepersonells plikter

Dyrehelsepersonells plikter innen sitt fagområde er

- 1. å arbeide for velferd og sunnhet hos dyr, herunder viltlevende dyrebestander,
- 2. å medvirke til etisk og miljømessig forsvarlig dyrehold,
- 3. å verne samfunnet mot fare og skader forårsaket av dyresjukdommer eller av næringsmidler og produkter av animalsk opprinnelse.

§ 13 Virkninger av autorisasjonsforholdet m.m.

Den som har autorisasjon eller lisens etter denne loven, kan utøve slik virksomhet som utdanningen kvalifiserer til innen de rammene denne og andre relevante lover setter.

Innehaver av autorisasjon eller lisens har plikt til å utøve sin virksomhet på en faglig forsvarlig måte.

Departementet kan i medhold av § 5 knytte vilkår til lisens og herunder bestemme at innehaver skal være underlagt tilsyn av annet dyrehelsepersonell.

§ 14 Nødhjelp

Dyrehelsepersonell plikter snarest mulig å yte den hjelp vedkommende evner - personlig eller ved stedfortreder - når det etter tilgjengelige opplysninger må antas at øyeblikkelig hjelp er påtrengende nødvendig. Plikten faller bort ved gyldig forfall eller ved at hjelp i tide blir ytt av annet dyrehelsepersonell.

For den hjelp dyrehelsepersonell har ytt etter foregående ledd, kan hun eller han kreve en passende godtgjørelse fra staten, dersom hun eller han ikke etter krav får betaling av rekvirenten eller den som har betalingsplikten.

§ 15 Bruk av medhjelper

Dyrehelsepersonell kan i sin virksomhet la seg bistå av annet personell forutsatt at det gis tilstrekkelig instruksjon og føres tilsyn. Den som overlater utførelse av oppgaver til andre, skal påse at vedkommende har de kvalifikasjonene som kreves for forsvarlig utførelse av oppgavene.

Departementet kan gi nærmere forskrifter om dyrehelsepersonells bruk av medhjelper.

§ 16 Bruk av beskyttet tittel

Bare den som har autorisasjon, lisens eller spesialistgodkjenning i medhold av denne loven har, med det unntaket som fremgår av § 11, rett til å benytte slik tittel som er fastsatt for vedkommende gruppe av dyrehelsepersonell.

Andre må ikke benytte titler eller annonsere virksomhet på en slik måte at det gir eller er egnet til å gi inntrykk av at vedkommende har en bestemt autorisasjon, lisens eller spesialistgodkjenning.

§ 17 Rekvirering av legemidler til dyr

Bare veterinærer kan rekvirere reseptpliktige legemidler til dyr.

Uten hinder av første ledd kan fiskehelsebiologer rekvirere reseptpliktige legemidler til akvatiske dyr, unntatt sjøpattedyr.

Departementet kan helt eller delvis forby rekvirering av bestemte legemidler til dyr. Den samme retten har det departementet som helselovgivningen hører under.

Det departementet som helselovgivningen hører under gir alminnelige bestemmelser om utstedelse av resept og kan fastsette at resept på spesielt nevnte legemidler skal oppbevares på apotek til ettersyn for dyrehelsemyndighetene som ledd i offentlig tilsyn med forsvarlig virksomhet.

Apotek som har grunn til å tro at dyrehelsepersonell misbruker bedøvende midler eller rekvirerer legemidler det er forbud mot å rekvirere, skal uten hinder av sin taushetsplikt gi melding om dette til dyrehelsemyndighetene.

Departementet kan gi nærmere forskrifter om rekvirering forbeholdt dyrehelsepersonell med spesialkompetanse, og om rekvirering til bruk i eget praksisområde.

§ 18 Om medisinsk behandling av dyr og bruk av bestemte metoder m.m.

Bare den som er veterinær kan

- 1. behandle dyr som det er grunn til å tro er angrepet av smittsom sykdom eller som har sykdom hvis behandling krever veterinærmedisinsk kyndighet,
- 2. nytte undersøkelses- og behandlingsmetoder som krever spesiell kyndighet i forbindelse med diagnostisering, forebygging og behandling av sykdom hos dyr. Til slike metoder regnes operative inngrep, injeksjoner og annen perforering av hud eller slimhinne,
- 3. iverksette fullstendig eller lokal bedøvelse,
- 4. bruke reseptpliktige legemidler til behandling av dyr,
- 5. forestå kjøttkontroll.

Fiskehelsebiologene kan behandle smittsomme og andre sykdommer etter bestemmelsene i første ledd, punktene 1-4, men bare hos akvatiske dyr unntatt sjøpattedyr.

Bestemmelsene i denne paragrafen er ikke til hinder for at dyrehelsepersonell kan nytte medhjelpere jf. § 15. Dyreeier kan etter instruksjon fra dyrehelsepersonell foreta medisinsk behandling av egne dyr med legemidler som kun er beregnet brukt av dyrehelsepersonell. Departementet kan gi forskrifter om bruk av legemidler på dyr.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler for immobilisering av dyr. Uten hinder av første ledd pkt. 3 kan departementet tillate at andre enn veterinær kan utføre dette i spesielle tilfeller.

§ 19 Tillatelse til eller forbud mot bruk av bestemte metoder etc.

Departementet kan ved forskrift fastsette at nærmere bestemte hjelpemidler, undersøkelses- og behandlingsmetoder kan nyttes bare av dyrehelsepersonell som har autorisasjon eller lisens etter denne loven.

Departementet kan ved forskrift fastsette at spesielle hjelpemidler, undersøkelses- og behandlingsmetoder kan nyttes bare av autorisert dyrehelsepersonell etter særskilt tillatelse fra departementet. Departementet kan også forby bruk av bestemte undersøkelses- og behandlingsmetoder.

§ 20 Hovedregel om taushetsplikt

Dyrehelsepersonell og deres medhjelpere skal hindre at andre får adgang eller kjennskap til opplysninger som han eller hun har fått i sin virksomhet om

- 1. noens personlige forhold eller
- 2. driftsmessige forhold som det vil være av konkurransemessig betydning å hemmeligholde av hensyn til den som opplysningene angår.

Vedkommende kan heller ikke utnytte slike opplysninger i egen virksomhet eller i tjeneste eller arbeid for andre.

Også enhver annen som omhandles i denne lov, har taushetsplikt om opplysninger nevnt i første ledd, i den grad vedkommende har fått kjennskap til opplysningene gjennom dyrehelsepersonell.

§ 21 Begrensninger i taushetsplikten

Taushetsplikten etter § 20 er ikke til hinder for

- 1. at opplysninger gjøres kjent for den opplysningene direkte gjelder, eller for andre i den grad den som har krav på taushetsplikt, samtykker,
- 2. at opplysninger gis den som fra før er kjent med opplysningene,
- 3. at opplysninger gis når ingen berettiget interesse tilsier hemmelighold,
- 4. at opplysninger gis videre når behovet for beskyttelse må anses ivaretatt ved at individualiserende kjennetegn er utelatt,
- 5. at opplysninger gis videre når tungtveiende private eller offentlige interesser gjør det rettmessig å gi opplysningene videre, eller
- 6. at opplysningene gis videre etter regler fastsatt i lov eller i medhold av lov når det er uttrykkelig fastsatt eller klart forutsatt at taushetsplikt ikke skal gjelde.

§ 22 Opplysninger til dyreeier

Dyrehelsepersonell skal uoppfordret gi dyreeieren eller dennes representant, opplysninger om undersøkelsesmetoder, diagnoser og aktuelle behandlingsalternativer og prognose. Videre skal eieren informeres om mulig risiko og bivirkning som undersøkelsen eller behandlingen medfører. Dersom det i tilknytning til undersøkelsen eller behandlingen oppstår skade eller komplikasjoner, skal dyreeieren informeres om dette. Opplysninger skal gis i en forståelig form og ut fra dyreeierens forutsetninger.

§ 23 Forsvarlig virksomhet

Dyrehelsepersonell plikter å utøve sin virksomhet forsvarlig og skal herunder

- 1. holde sine relevante faglige ferdigheter og kunnskaper ved like,
- 2. være bevisst egne faglige begrensninger,
- 3. sikre kvaliteten på sine tjenester og påse at virksomheten og tjenestene planlegges og utføres i samsvar med allment aksepterte faglige og etiske normer og krav fastsatt i medhold av lov eller forskrift,
- 4. dersom pasientenes tilstand krever spesiell behandling som en ikke behersker selv, henvise dyreeieren til annet dyrehelsepersonell som har nødvendig kyndighet og utstyr og
- 5. gjøre seg kjent med de reglene som gjelder og følge de bestemmelsene som er gitt for utøvelse av egen virksomhet.

Departementet kan gi forskrifter med nærmere krav til hvordan virksomheter skal drives.

§ 24 Om ordnede opptegetninger, meldinger, rapporter og innsyn i journal

Dyrehelsepersonell plikter å melde fra til offentlige veterinærmyndigheter om bostedsadresse, om de driver privat virksomhet og om utgangspunktet for denne virksomheten.

Dyrehelsepersonell skal føre ordnede opptegetninger over sin virksomhet. Opptegetningene skal føres i samsvar med god yrkesskikk og skal inneholde fullstendige opplysninger om pasienter og deres behandling, samt opplysninger som er nødvendige for å oppfylle melde- og rapporteringsplikten etter tredje ledd. Opptegetningene kan kreves framlagt som bevis i en rettssak eller administrativ sak om vedkommendes virksomhet.

Dyrehelsepersonell skal avgi de rapportene og meldingene som offentlige dyrehelsemyndigheter bestemmer.

Dyrehelsepersonell skal gi dyrehelsemyndighetene adgang til virksomhetens lokaler og gi alle de opplysningene som anses påkrevet for utøvelsen av tilsyn med dyrehelsepersonells virksomhet. Dyrehelsepersonell skal, uten hinder av taushetsplikten, utlevere de dokumenter, lyd- og bildeopptak og lignende som kreves av tilsynsmyndigheten.

En dyreeier har rett til selv eller ved en representant han utpeker å gjøre seg kjent med egne dyrs journal med vedlegg. Etter anmodning har dyrehelsepersonell plikt til å låne ut eller utlevere journal med vedlegg til annen dyreklinikk eller annet dyrehelsepersonell når dette anses nødvendig for videre behandling av pasient.

Departementet kan gi forskrifter om bestemmelsene i denne paragrafen.

§ 25 Sikkerhetsstillelse

Dyrehelsepersonell som vil utøve privat virksomhet, skal stille sikkerhet for det ansvar de kan pådra seg i sin virksomhet. Forsikringen skal også omfatte skade voldt av eventuelle arbeidstakere.

Departementet kan gi nærmere forskrifter om hvor stor sikkerhet som bør kreves.

§ 26 Om klinisk vakt

Departementet kan bestemme at praktiserende dyrehelsepersonell skal delta i den kliniske vekten på det sted de utfører sin virksomhet. Plikt til å delta kan begrenses i forhold til den type praksis den enkelte yrkesutøver driver til daglig.

Departementet kan bestemme fordeling av og vilkår for utbetaling av tilskudd til kliniske vaktordninger og andre tilskudd til dyrehelsepersonell. Departementet kan gi nærmere forskrifter om gjennomføringen av bestemmelsene i denne paragrafen.

§ 27 Beordring til offentlig tjeneste

Dersom uforutsette situasjoner oppstår, og når tungtveiende samfunns hensyn tilsier det, kan departementet, eller den departementet bemyndiger, pålegge praktiserende dyrehelsepersonell plikt til å utføre offentlige tjenester mot godtgjørelse fastsatt av departementet. Plikten faller bort ved gyldig forfall.

§ 28 Utstedelse av faglige attester og erklæringer

En attestutsteder må være varsom, nøyaktig og objektiv. Dokumentet skal være korrekt og bare inneholde opplysninger som er nødvendige for formålet. Dyrehelsepersonell som er inhabile etter forvaltningslovens § 6, skal ikke utstede attest eller lignende erklæring.

§ 29 Bortfall av rett til å utøve virksomhet der dyrehelsepersonell opptrer som apoteker eller apotekbestyrer

Dyrehelsepersonell med rekvireringsrett til legemidler, har ikke rett til å utøve sin virksomhet i den tid vedkommende er apoteker eller apotekbestyrer.

Kapittel 4 Det veterinærmedisinske rettsråd

§ 30 Rådets oppnevning og sammensetning

Det oppnevnes et veterinærmedisinsk rettsråd med 7 medlemmer, som med personlige varamedlemmer oppnevnes av departementet for en periode på 5 år. Leder og nestleder oppnevnes av departementet. Ett av medlemmene med varamedlem skal være jurist. Av de øvrige seks medlemmene skal fire være dyrehelsepersonell i vitenskapelige stillinger innen relevante fagområder og to har erfaring fra klinisk praksis. De to sistnevnte oppnevnes etter forslag fra yrkesorganisasjonene. Ved oppnevningen skal det tas hensyn til at de forskjellige grenene av veterinærmedisinen blir best mulig representert.

Rådet kan innhente uttalelser fra eller tilkalle sakkyndige når den nødvendige kompetansen ikke finnes blant rådets medlemmer.

Departementet tilsetter rådets sekretær.

§ 31 Rådets oppgaver

Rådet skal være rådgiver for veterinærmyndighetene i disiplinærsaker, saker om forsvarlig virksomhet, saker av veterinærmedisinsk art og dyrevernsproblemer. Rådet kan også ta opp saker av eget tiltak.

Rådet skal stå til disposisjon for retten, påtalemyndigheten, offentlige forsvarene og oppnevnte sakkyndige i veterinærmedisinske spørsmål og dyrevern i forbindelse med sivile saker og straffesaker.

Rådet kan avgi uttalelser og foreta undersøkelser for forsikringsselskaper og andre i saker om forsikring av dyr, dyrehelsepersonells ansvar, handelstvist og andre saker av veterinærmedisinsk eller dyrevernmessig art. Det betales i disse tilfelle et gebyr etter en norm som departementet fastsetter.

Departementet kan fastsette nærmere bestemmelser om arbeidsform og ytterligere arbeidsoppgaver.

§ 32 Rådets innsynsrett i journaler m.v.

Dyrehelsepersonells journal med vedlegg og øvrige dokumenter om saker som behandles av Det veterinærmedisinske rettsråd, skal på forespørsel forelegges rådet.

§ 33 Godtgjørelse

Rådets leder, medlemmer og sekretær, samt tilkalt sakkyndige gis godtgjørelse etter satser fastsatt av departementet.

Kapittel 5 Straff og andre sanksjoner

§ 34 Advarsel

Den regionale dyrehelsemyndigheten (fylkesveterinæren) kan gi advarsel til dyrehelsepersonell som forsettlig eller uaktsomt overtrer plikter etter denne loven eller bestemmelser gitt i medhold av den, hvis pliktbruddet er egnet til å medføre fare for sikkerheten i dyrehelsetjenesten eller til å påføre dyreeier store belastninger og dyr unødig lidelse. Tilsvarende gjelder hvis dyrehelsepersonell har utvist atferd som er egnet til å svekke tilliten til deres yrkesgruppe. Advarsel er enkeltvedtak etter forvaltningsloven.

§ 35 Tilbakekall og suspensjon av autorisasjon, lisens eller andre godkjenninger

Autorisasjon, lisens eller spesialistgodkjenning gitt i medhold av denne loven, kan av departementet kalles tilbake dersom innehaver er uskikket til å utøve sitt yrke på grunn av alvorlig sinnslidelse, psykisk eller fysisk svekkelse, langt fravær fra yrket, misbruk av alkohol, bruk av narkotika eller midler med lignende virkning, grov mangel på faglig innsikt, uforsvarlig virksomhet eller ved grove pliktbrudd etter denne loven, eller forskrift gitt i medhold av den. I forbindelse med vurderingen, kan departementet pålegge vedkommende å la seg undersøke av relevant fagpersonell.

Autorisasjon, lisens eller spesialistgodkjenning kan også kalles tilbake dersom innehaveren tross advarsel unnlater å innrette seg etter lov- eller forskriftsbestemte krav.

Autorisasjon, lisens eller annen godkjenning gitt på grunnlag av tilsvarende godkjenning i en annen stat kan kalles tilbake dersom godkjenningen taper sin gyldighet i vedkommende stat.

Istedenfor fullstendig tilbakekall kan autorisasjon, lisens eller andre godkjenninger begrenses til utøvelse av bestemt virksomhet. Til slikt vedtak kan det knyttes vilkår.

Dersom det er skjellig grunn til å anta at det foreligger grunnlag for tilbakekall kan departementet suspendere autorisasjon, lisens og andre godkjenninger, i den utstrekning det finnes nødvendig.

Ved tilbakekall, begrensning eller suspensjon av autorisasjon, lisens eller spesialistgodkjenninger skal det gis melding til godkjennende myndighet i annen stat hvor det er kjent at vedkommende utøver virksomhet, dersom dette er nødvendig for å oppfylle en internasjonal overenskomst.

§ 36 Tap av rekvireringsrett

Dersom en veterinærs eller fiskehelsebiologs rekvirering og bruk av legemidler til dyr er uforsvarlig eller i strid med lov eller forskrift gitt med hjemmel i lov, kan departementet helt eller delvis frata vedkommende retten til rekvirering og bruk av bestemte legemidler for en bestemt tid eller for alltid.

Hvis departementet finner det forsvarlig, kan det etter søknad gi tilbake retten før utløpet av den tid som er fastsatt.

En veterinær kan selv gi bindende avkall på retten til å rekvirere enkelte legemidler for en bestemt tid eller for alltid.

§ 37 Straff

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer denne loven eller bestemmelser gitt i medhold av den, straffes med bøter eller fengsel i inntil 3 måneder. Medvirkning straffes på samme måte. Når det gjelder overtredelse av § 18 eller bestemmelser gitt i medhold av § 18, kan straffen i gjentakelsestilfeller eller under særdeles skjerpene omstendigheter forhøyes til inntil 6 måneders fengsel.

Kapittel 6 Avsluttende bestemmelser

§ 38 Ikrafttreden

Denne loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Samtidig oppheves lov 10. desember 1948 nr. 3 om veterinærer m.v.

Bestemmelsene i § 17 annet ledd om fiskehelsebiologers rett til rekvirering av legemidler gjelder ikke før det tidspunkt departementet bestemmer.

§ 39 Overgangsordninger

Forskrifter o.l. gitt med hjemmel i lov 10. desember 1948 nr. 3 om veterinærer m.v. gjelder i den utstrekning de ikke strider mot loven her eller forskrifter fastsatt med hjemmel i loven her.

Den som ved lovens ikrafttredelse har autorisasjon og spesialistgodkjenning som dyrehelsepersonell, beholder sin autorisasjon og spesialistgodkjenning etter denne loven.

Departementet kan fastsette forskrifter med overgangsbestemmelser.

§ 40 Endringer i andre lover

I lov 20. desember 1974 nr. 73 om dyrevern gjøres følgende endringer:

§ 3 skal lyde:

Politiet, medlem av dyrevernnemnd og *distrikts- eller fylkesveterinær* kan, til kvar tid, inspiserer dyr som kjem inn under lova og dei stader og rom o.l. der slike dyr held til.

§ 7 første ledd skal lyde:

Ingen annan enn veterinær kan gjera kirurgisk inngrep eller setja i verk medisinsk behandling av dyr når det er grunn til å tru at inngrepet eller behandlinga kan føra til lidning for dyret. Er det grunn til å tru at inngrepet eller behandlinga kjem til å gjera dyret mykje vondt, skal veterinæren nytta heil eller lokal svæving om ikkje medisinske grunnar er til hinder. *Når det gjeld akvatiske dyr, med unntak av sjøpattedyr, har og fiskehelsebiologar høve til å setja i verk tilsvarende behandling, jf. lov ... om veterinærer og annet dyrehelsepersonell § 18.* Ein som ikkje er veterinær, kan likevel kastrera gris som ikkje er meir enn ei veke gamal og utan å svæva dyret. Den som kastrerar gris, skal gå gjennom opplæring slik departementet bestemmer.

§ 21 tredje ledd skal lyde:

Den som har fått løyve etter fyrste leden, kan utan hinder *av lov..... om veterinærer og annet dyrehelsepersonell § 18* nytta heil eller lokal svæving på dei dyr det gjeld.
